

PS 25/19 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant op 22 februari 2019

Inhoudsopgave	
Inhoudsopgave	2
Index gesproken personen	4
Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant	6
Opening van de vergadering / vaststellen agenda	10
Bespreekstuk	16
17/19 Statenvoorstel Geldigheid burgerinitiatief 'Met spoed een besluit nemen over herindeling van Nuenen c.a. en Eindhoven en het herindelingsadvies van 2 oktober 2018 verwerpen'	17
Bespreekstukken	20
18/19 Statenvoorstel Inhoudelijke behandeling burgerinitiatief 'Met spoed een besluit nemen over herindeling van Nuenen c.a. en Eindhoven en het herindelingsadvies van 2 oktober 2018 verwerpen'	20
15/19 Statenvoorstel Initiatiefvoorstel Partij voor de Dieren: 'Voor elke Brabander een boom'	55
01/19 Statenvoorstel Toestemming Provinciale Staten tot wijziging van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)	68
12/19 Statenvoorstel Verordening rechtspositie politieke ambtsdragers Noord-Brabant	75
10/19 Statenvoorstel Verordening agenderingsrecht voor inwoners Provincie Noord-Brabant	75
Stemming	82
16/19 Lijst Ingekomen Stukken periode 10 januari 2019 t/m 30 januari 2019	82
11/19 Notulen van de PS-vergadering 14 december 2018	82
60/18 I Derde wijzigingsverordening Reglement voor het Waterschap Brabantse Delta 2008	82
60/18 II Derde wijzigingsverordening Reglement voor het Waterschap De Dommel 2008	83

60/18 III	Derde wijzigingsverordening Reglement voor het Waterschap Aa en Maas 2008	84
15/19	Statenvoorstel Initiatiefvoorstel Partij voor de Dieren: 'Voor elke Brabander een boom'	85
01/19	Statenvoorstel Toestemming Provinciale Staten tot wijziging van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)	86
12/19	Statenvoorstel Verordening rechtspositie politieke ambtsdragers Noord-Brabant	88
10/19	Statenvoorstel Verordening agenderingsrecht voor inwoners Provincie Noord-Brabant	90
	Sluiting	94

Index gesproken personen

Agtmaal, ing. J.M.A. van, 50
Altundal MIB, N., 52
Arts, mw. W.M.A., 48
Bahar, drs. H., 49
Bakker, W.J., 51
Berg, H.F. van den, 48, 57
Boon, M.C.H., 11, 12, 48
Brunklous, mw. drs. P.M., 11, 12, 13, 16, 17, 19, 25, 26, 28, 33, 34, 36, 42, 46, 49, 58, 59, 60, 79, 80, 81, 82, 83
Burger Dirven, drs. K.A.J.M., 48
Cate, mw. mr. K.A.E. ten, 10, 15, 47, 48, 49, 50, 51, 52
Claessens-Vloedgraven, mw. W., 52
Deryckere, M.N.R.C., 13, 15, 17, 19, 22, 26, 27, 28, 29, 34, 35, 36, 37, 39, 41, 47, 51
Dingemans, mw. F.M., 51, 58, 59, 66, 68, 78, 79, 80, 81, 82, 83
Dirken, mw. A.M.W., 50, 65, 68, 82, 83
Everling, M.J., 12, 15, 19, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 50, 84, 85, 86, 87, 88, 89
Gruijthuijsen, drs. M.P.J.M. van, 12, 15, 19, 21, 27, 28, 49, 78, 79, 80, 84, 85
Hageman, ir. J.J.C., 24, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 40, 48, 75, 84, 85, 86, 87, 88, 89
Hattem, A.W.J.A. van, 37, 38, 50, 57, 59, 60, 61, 63, 64, 66, 69, 70, 71, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 85
Heer, drs. ing. C. de, 51
Heijmans, N.G.L., 16, 26, 51
Hoon, mw. A.J.M. de, 49
Jonge, R.A. de, 48, 57, 78, 79, 80, 81, 82, 83
Kammen, mw. drs. P. van der, 13, 15, 17, 19, 25, 26, 30, 31, 35, 36, 39, 40, 45, 51, 74, 84, 86, 87, 88, 89
Knoet-Michels, mw. A.J.H., 49, 60, 69, 79, 80, 81, 82, 83
Koevoets, H.J.P.E., 49, 72, 73, 86, 87, 88, 89
Kort, M.V. de, 50, 75, 76, 86, 87, 88, 89
Kouthoofd, T.P.D., 52
Kutlu, S., 48
Maas, B.L.M., 16, 17, 19, 29, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 51, 84, 85
Manders, W.J., 49
Meel, J. van, 49
Meijer, A.A., 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 24, 25, 40, 50, 52, 53
Ockers, J.A., 13, 14, 16, 18, 20, 40, 45, 51
Oosterveer, ing. H., 33, 52, 61
Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M., 49, 55, 56, 62, 63, 81
Overveld, W.A.A.M. van, 12, 14, 16, 18, 19, 43, 49, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89
Panhuizen, A.V., 52
Portheine, P., 47
Roijackers, mw. H.I., 49
Roks, L.A.G., 51
Schüller, mw. drs. I.J.W., 52
Sloot, mw. M.A.B. van der, 12, 50, 52, 53, 73, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89
Smeets, drs. M.E.J., 48, 72, 76, 84, 85, 86, 87, 88, 89

Smeulders, S.J.A.H., 12, 50

Spapens, M., 51

Surminski, mw. M.J.G.P., 50, 53, 55, 62, 64

Tevkir, mw. drs. G., 48

Tinnemans, mw. S.C., 49, 56

Voorzitter, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90

Vreugdenhil, ing. H.J., 13, 14, 16, 18, 19, 27, 32, 38, 39, 43, 50, 61, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89

Vugt, drs. R.J. van, 48

Wel, ir. M.C. van der, 13, 14, 16, 19, 43, 51, 53, 56, 58, 61, 63, 64, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 87, 88, 89

Willems-Kardol, mw. J.C., 50

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS

mw. mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Agtmaal, ing. J.M.A. van	CDA	Ossendrecht
Altundal MIB, N.	SP	Oss
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Bahar, drs. H.	CDA	Helmond
Bakker, W.J.	PVV	Waalwijk
Berg, H.F. van den	PVV	Tilburg
Boon, M.C.H.	PVV	Bergen op Zoom
Brakel, mw. C.E.P. van	CDA	Veldhoven
Brunklous mw. drs. P.M.	GroenLinks	Raamsdonk
Burger Dirven, drs. K.A.J.M.	VVD	's-Hertogenbosch
Claessens-Vloedgraven, mw. W.	SP	Roosendaal
Deryckere, M.N.R.C.	CDA	Tilburg
Diemen-Vereijken, mw. F.J.H.M. van	GroenLinks	Cuijk
Dingemans, mw. F.M.	D66	Moergestel
Dirken, mw. A.M.W.	VVD	Hoeven
Everling, M.J.	SP	Uden
Gruijthuijsen, drs. M.P.J.M. van	VVD	Tilburg
Hageman, ir. J.J.C.	D66	Veldhoven
Hattem, A.W.J.A. van	PVV	Vinkel
Heer, drs. ing. C. de	CDA	Eindhoven
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hoon, mw. A.J.M. de	CDA	Etten-Leur
Jonge, R.A. de	SP	Halsteren
Kammen, mw. drs. P. van der	PVV	Tilburg
Knoet-Michels, mw. A.J.H.	PvdA	Vlierden
Koevoets, H.J.P.E.	VVD	Etten-Leur
Kort, M.V. de	PvdA	Vught
Kouthoofd, T.P.D.	VVD	Eindhoven
Kutlu, S.	D66	Eindhoven
Maas, B.L.M.	PvdA	Netersel
Manders, W.J.	VVD	Gemert
Meel, J. van	SP	Breda
Meeuwis-van Langen, H.E.M.	D66	Best
Meijer, A.A.	D66	Waalwijk
Ockers, J.A.	Lokaal Brabant	Veen
Oosterveer, dr. ing. H.	50PLUS	Waalre
Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M.	VVD	Vught
Overveld, W.A.A.M. van	50PLUS	Oudenbosch
Panhuizen, A.V.	VVD	Tilburg
Portheine, P.	VVD	Riethoven

Roijackers, mw. H.I.	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Roks, L.A.G.	PVV	Etten-Leur
Schüller, mw. drs. I.J.W.	VVD	Woudrichem
Sloot, mw. M.A.B. van der	CDA	's-Hertogenbosch
Smeets, drs. M.E.J.	GroenLinks	Oosterhout
Smeulders, S.J.A.H.	PvdA	Helmond
Spapens, M.	SP	Breda
Staak, W.R. van der	SP	Sint-Oedenrode
Surminski, mw. M.J.G.P.	PvdD	Hoogerheide
Tevkir, drs. mw. G.	D66	Roosendaal
Tinnemans, mw. S.C.	CDA	Duizel
Vreugdenhil, ing. H.J.	ChristenUnie-SGP	Nieuwendijk
Vugt, drs. R.J. van	CDA	Andel
Wel, ir. M.C. van der	PvdD	Rijsbergen
Willems-Kardol, mw. J.C.	PVV	Mierlo

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 22 februari 2019

Agenda

I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda

II. Actualiteit

III. Bespreekstuk

17/19 Statenvoorstel Geldigheid burgerinitiatief 'Met spoed een besluit nemen over herindeling van Nuenen c.a. en Eindhoven en het herindelingsadvies van 2 oktober 2018 verwerpen'

IV. Bespreekstukken

18/19 Statenvoorstel Inhoudelijke behandeling burgerinitiatief 'Met spoed een besluit nemen over herindeling van Nuenen c.a. en Eindhoven en het herindelingsadvies van 2 oktober 2018 verwerpen'

15/19 Statenvoorstel Initiatiefvoorstel Partij voor de Dieren; 'Voor elke Brabander een boom'

01/19 Statenvoorstel Toestemming Provinciale Staten tot wijziging van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)

12/19 Statenvoorstel Verordening rechtspositie politieke ambtsdragers Noord-Brabant

10/19 Statenvoorstel Verordening agenderingsrecht voor inwoners Provincie Noord-Brabant

V. Stemming

1619 Lijst Ingekomen Stukken periode 10 januari 2019 t/m 30 januari 2019

11/19 Notulen van de PS-vergadering 14 december 2018

60/18 I Derde wijzigingsverordening Reglement voor het Waterschap Brabantse Delta 2008

60/18 II Derde wijzigingsverordening Reglement voor het Waterschap De Dommel 2008

**60/18 III Derde wijzigingsverordening Reglement voor het Waterschap Aa en Maas
2008**

VI. Sluiting

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 22 februari 2019

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning, voorzitter

mw. mr. K.A.E ten Cate, griffier

Volgens de presentielijst zijn 55 leden aanwezig, te weten:

Van Agtmaal, Altundal mw. Arts, Bahar, Bakker, Van den Berg, Boon, mw. Van Brakel, mw. Brunklaus, Burger Dirven, mw. Claessens-Vloedgraven, Deryckere, mw. Dingemans, mw. Dirken, Everling, Van Gruijthuijsen, Hageman, Van Hattem, De Heer, Heijmans, mw. De Hoon, De Jonge, mw. Van der Kammen, mw. Knoet-Michels, Koevoets, De Kort, Kouthoofd, Kutlu, Maas, Manders, Van Meel, mw. Meeuwis-van Langen, Meijer, Ockers, Oosterveer, mw. Otters-Bruijnen, Van Overveld, Panhuizen, Porthoine, mw. Roijackers, Roks, mw. Schüller, mw. Van der Sloot, Smeets, Smeulders, Spapens, mw. Surminski, mw. Tevkir, mw. Tinnemans, Vreugdenhil, Van Vugt, Van der Wel, mw. Willems-Kardol.

Afwezig: mw. Van Diemen-Vereijken, Van der Staak.

Opening van de vergadering / vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 13.30 uur

De **voorzitter**: Dames en heren. Mag ik u verzoeken uw plaatsen in te nemen en mag ik stilte in de zaal. Voor degenen die een zitplaats hebben, graag zitten, en anders moet ik u namens de brandweer vragen elders in het gebouw het debat te volgen; dat mag niet staande bij de uitgang daar. Ik wil de bodes vragen ervoor te zorgen dat wij conform wat hier is afgesproken kunnen gaan beginnen.

Ik wil bij dezen de vergadering openen en wil u verzoeken te gaan staan.

Er wordt een moment stilte in acht genomen.

De **voorzitter**: Beste collegae. Ik heet u allen zeer van harte welkom in deze laatste reguliere PS-vergadering van deze bestuursperiode.

Aan het begin wil ik in het bijzonder vermelden dat naast mij weer onze griffier zit, Kirsten ten Cate, die naar wij weten een jaar hard gevochten heeft om weer beter te worden. Dat is gelukkig gelukt en zij is weer in ons midden. Ik wil haar weer zeer van harte verwelkomen in ons midden, en tegelijk natuurlijk ook tegen Jeroen Deneer, de locogriffier, zeggen dat wij zeer veel waardering hebben voor de griffier, de loco en haar hele team, want er is de afgelopen tijd extra hard gewerkt om het allemaal op te vangen. Kirsten, we zijn blij dat je terug bent!

Applaus

De **voorzitter**: Ik wil de griffier vragen mededeling te doen van de binnengekomen berichten van verhindering. Ik weet in ieder geval dat het Statenlid Wouter van der Staak vandaag vanwege gezondheidsredenen niet aanwezig kan zijn. Wij wensen hem heel veel sterkte. De griffier.

De **griffier**: Naast de heer Van der Staak kan ik melden dat mevrouw Van Brakel heeft aangegeven bij de agendapunten 17/19 en 18/19 over Nuenen niet aanwezig te zullen zijn.

De **voorzitter**: Aanvullingen vanuit de zaal?

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter. Mevrouw Anne van Diemen is vandaag niet in de vergadering aanwezig.

De **voorzitter**: Mevrouw Anne van Diemen is ook afwezig in deze vergadering. Geen aanvullingen meer, dan wens ik u nogmaals allemaal zeer van harte welkom. Dat geldt met name ook degenen die op de publieke tribune of via internet onze vergadering volgen. Vandaag zijn er veel mensen in huis, zoals u heeft gezien. Middelbare scholieren strijden hier in de provinciale voorrondes voor een plek in de landelijke tv-finale van het 'Op weg naar Het Lagerhuis-debat'. Vanochtend hebben we in hun bijzijn de campagnestart georganiseerd. Mooi om te zien dat zoveel jonge mensen in het jaar waarin wij zullen gaan herdenken dat we 75 jaar geleden onze vrijheid hebben teruggekregen, wijzen op het recht dat we hebben om in de democratie ons stemrecht uit te gaan oefenen. Fijn dat u allemaal belangstelling toont voor het werk van de Staten van Brabant.

Dan stel ik nu aan de orde de agenda. Ik kan u melden dat in de procedurevergadering gesproken is over een viertal mogelijke moties. Een daarvan was niet ontvankelijk vanwege het te late tijdstip van indienen en de overige drie hebben van de procedurevergadering een negatief advies gekregen voor behandeling vandaag. De procedurevergadering wilde hiervoor in meerderheid geen steun geven, gezien de beraadslagingen over actualiteit en urgentie en de procedure over deze vergadering. Ik stel voor het advies van de procedurevergadering te volgen. Ik zie één woordmelding. De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter, ik wil hierover graag een ordevoorstel doen en dat wil ik even inleiden. Brabant zwicht onder een tsunami van drugsdumpingen. Landelijk zijn we jaar achter jaar koploper, deze week is het in Rijsbergen weer gebeurd. Wij strijden al vier jaar lang voor een onderzoek naar cameratoezicht. Vanmiddag is aangehaald dat de boa's er ook naar vragen. Het wordt continu weggestemd hier. Nu hebben wij gemerkt in de Kieswijzer dat er een politieke draai is geweest bij een aantal partijen, voornamelijk bij de VVD....

De **voorzitter**: Meneer Boon....

De heer **Boon** (PVV): Als u mij wilt laten....

De **voorzitter**: Ja, maar u heeft geen spreektijd. Graag het voorstel doen. Geen inhoudelijke behandeling dus.

De heer **Boon** (PVV): Nee, het is puur een ordevoorstel. Vanwege die draai verwachten wij nu een politieke meerderheid te hebben...

De **voorzitter**: Meneer Boon, even heel scherp. U doet een voorstel....

De heer **Boon** (PVV): Daar kom ik aan toe, ik ben er bijna, voorzitter.

De **voorzitter**: Nee, dat is nou precies het punt: dat mag niet. U mag alleen het voorstel doen en geen inhoudelijke opmerkingen over dat voorstel maken. Dus gewoon het voorstel dat u wilt doen aan de vergadering wil ik horen.

De heer **Boon** (PVV): Akkoord, ik zal het behandelen. Omdat wij verwachten dat wij nu een politieke meerderheid hebben, willen wij...

De **voorzitter**: Nee, meneer Boon, dat mag niet! U moet gewoon het voorstel doen. Daarná kunt u mogelijk van alles over het onderwerp zeggen, maar niet nu. Wat is uw voorstel aan de vergadering?

De heer **Boon** (PVV): Wij zullen nu toch graag die motie in stemming laten brengen. Dat is het ordevoorstel.

De **voorzitter**: Oké, dat is het voorstel en daar gaat het om. Daar kunnen we over gaan stemmen en wat er daarna gebeurt, zien we dan wel weer. Ik ga nu kijken of iemand het woord wil over dit ordevoorstel, en dat voorstel is, ik herhaal het, om in weerwil van het advies van de procedurevergadering de bij u in het overzicht onder stuknummer 3 vermelde actuele motie 'Cameratoezicht buitengebied' van de PVV toch te behandelen. Dat is het voorstel. Als u daarvóór stemt, gaan we het behandelen, als u daartegen stemt, wordt het niet behandeld. Wie wil voor het voorstel van de heer Boon stemmen? De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Boon** (PVV): Voor met stemverklaring. Zeer teleurstellend. U heeft de kiezer misleid, VVD, en u zal worden afgerekend op 20 maart. De slechtste weg.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: Groep Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (Groep Van Overveld): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor met stemverklaring. Wij waren mede-indiener en wij vonden de motie actueel, urgent en nodig.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Uw ordevoorstel, mijnheer Boon, is verworpen.

Dan zijn we, nu ik met inachtneming van het gevoerde ordedebat het advies van de procedurevergadering verder door uw Staten overgenomen zie, bij de rest van de agenda. De heer Meijer, zie ik.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. Gelet op de insprekers vanmorgen en de signalen vanuit de samenleving de afgelopen week, stelt de fractie van D66 voor om de voorstellen 17/19 en 18/19, dus het vaststellen van de rechtsgeldigheid van het burgerinitiatief en de inhoudelijke bespreking daarvan, niet op dezelfde dag te laten plaatsvinden, zodat ook de voorstanders van de fusie de tijd hebben om zich te organiseren en hun lobbykracht op orde te krijgen.

De **voorzitter**: Wil iemand over dit ordevoorstel het woord voeren? De heer Vreugdenhil zie ik. Andere woordmeldingen? De PVV-fractie eveneens. Dan ga ik even het rijtje af, om te voorkomen dat ik iemand mis. Wil de fractie van de VVD het woord voeren? Niet het geval. De fractie van het CDA? De heer Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): Nou, gelet juist op die signalen vanuit de samenleving, willen wij vandaag wél behandeling alstublieft.

De **voorzitter**: De fractie van de SP? Geen woordmelding. De PVV-fractie zag ik wel. Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Gelet op de oorverdovende, heldere signalen uit de samenleving is het absoluut nodig het vandaag te bespreken.

De **voorzitter**: De fractie van de Partij van de Arbeid? Geen behoefte om het woord te voeren. De fractie van GroenLinks. Mevrouw Brunklus.

Mevrouw **Brunklus** (GL): Wij vinden dat we genoeg geïnformeerd zijn en we vinden ook dat we van tevoren hebben afgesproken om het wel te behandelen, in het presidium, de procedurevergadering et cetera. We hebben genoeg informatie. GroenLinks heeft deze week ook nog extra informatie opgevraagd. Wij zien het nut niet van het uitstellen van punt 18/19. Dank u wel.

De **voorzitter**: Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (Groep Van Overveld): Behandelen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, wij zijn voor behandelen, want het voorstel voldoet aan alle criteria.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter. De aanloop naar deze bijeenkomst is een hele lange geweest, waarin we op allerlei momenten hebben gesproken met voorstanders en tegenstanders van dit voorstel. De Staten hebben zich uitermate goed voorbereid op een debat hier vandaag en ik ben blij dat het burgerinitiatief zodanig helder is dat we hier vandaag over kunnen spreken. Ik vind het onbestaanbaar dat wij hier nu zouden besluiten, in deze constellatie, om dit debat uit te stellen puur om politieke redenen. Als het zo zou zijn dat het debat toch uitgesteld wordt, zullen wij een schorsing aanvragen en zullen we ter plekke een extra Statenvergadering aanvragen, nog vóór de verkiezingen, om alsnog tot besluitvorming over dit dossier te komen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Geheel eens met de vorige spreker, ik heb er geen woord aan toe te voegen.

De **voorzitter**: Voordat ik de initiatiefnemer weer de gelegenheid geef, wil ik me even tot de publieke tribune wenden, want ik hoorde het begin van een applausje. U mag geen enkel geluid vanaf de publieke tribune produceren. Dat is de afspraak in dit huis. Ik snap dat de emoties hoog kunnen zijn, maar we hebben daar heldere afspraken over: geen geluid vanaf de publieke tribune. Dan wil ik de indiener van dit ordevoorstel vragen te reageren op de eerste ronde van de commentaren daarop gegeven. Ga uw gang.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. De fractie van D66 hecht er waarde aan dat ook een minderheid de kans krijgt om te participeren in een proces. Door de behandeling op één dag en in één vergadering te doen, geven wij deze kans aan deze minderheid niet voldoende. Wij hebben het vanmorgen bij de insprekers ook gehoord. Er zijn geen nieuwe politieke feiten, behalve het burgerinitiatief, ten opzichte van het democratisch besluit dat wij december in deze vergadering hebben genomen. De fractie van D66 wil dus dat wij ons houden aan de verordening die we zelf hebben vastgesteld, en die zegt dat er in principe een termijn zit tussen het vaststellen van de rechtsgeldigheid, agendapunt 1, en het inhoudelijk bespreken, agendapunt 2. Dat zijn onze eigen regels, daar wijken we nu van af, en de fractie van D66 wil dit moment alsnog gebruiken om terug te grijpen op die regels.

De **voorzitter**: Ik schors de vergadering voor één minuut.

Schorsing.

De **voorzitter**: Goed. Ik heropen de vergadering. Mag ik u verzoeken uw plaatsen in te nemen? Even voor alle duidelijkheid: de fractie van D66 heeft een ordevoorstel gedaan, u hebt daar commentaar op gegeven vanuit uw Staten en dat ordevoorstel behelst dat wij vandaag het voorstel 18/19 níét behandelen en alleen 17/19, omdat 17/19 ziet op de rechtsgeldigheid van het ingediende initiatief. In het debat

kwam naar voren dat dat strijdig zou zijn met onze verordening. Dat is nogal wat. Wij moeten er natuurlijk wel voor zorgen dat het netjes rechtsgeldig werkt. Daarom wil ik de griffier even vragen te reageren op de mate waarin wij rechtsgeldig bezig zijn op het moment dat we vandaag beide voorstellen zouden behandelen. De griffier.

De **griffier**: Ik dien het beeld bij te stellen dat we in strijd met de verordening zouden handelen als beide onderwerpen vandaag op de agenda staan. Zo is het eerder ook in het presidium en de procedurevergadering aan de orde geweest. We hebben het er toen over gehad dat het wel een bedoeling heeft, de gedachtegang die onder die verordening ligt om het over twee vergaderingen te verspreiden, maar dat heeft met name te maken met de vraag of je je adequaat kunt voorbereiden op het debat, en dat lijkt in dit geval toch wat anders te liggen. Er is geen strijd met de verordening door het vandaag in één keer te behandelen. Daarbij hebben we expliciet ook nog gekeken of er belangen geschaad kunnen zijn door het zo te doen, en dat is niet het geval. Bezwaar- en beroepsmogelijkheden zijn niet in het geding. Als u besluit het burgerinitiatief niet op de agenda te plaatsen, is dat een voor bezwaar en beroep vatbaar besluit. Als u besluit het wel op de agenda te plaatsen, is dat een zogenaamde voorbereidingshandeling in de zin van de AWB, artikel 6.3, en daartegen staan geen bezwaar- en beroepsmogelijkheden open. Daar komt u pas weer aan toe na behandeling van het burgerinitiatief zelf.

De **voorzitter**: Oké. Ik dank de griffier. Ik wil nu de indiener van het ordevoorstel nog de gelegenheid geven om eventueel, indien daaraan behoefte bestaat, hierop terug te komen, of een aanvulling te plegen.

De heer **Meijer** (D66): Laat ik voor de zorgvuldigheid zeggen dat het inderdaad wat stellig geponeerd is dat we in strijd met de verordening zouden handelen. Ik ben blij dat de griffier wel erkent dat de gedachte achter de verordening toch echt zo is dat dit in twee Statenvergaderingen behandeld had moeten worden.

De **voorzitter**: Goed. Dan breng ik nu het ordevoorstel in stemming. Het ordevoorstel luidt, en dan kijk ik even naar de indiener: u stelt voor vandaag, wat er ook met voorstel 17/19 gebeurt, voorstel 18/19 niet nu te behandelen, maar op een ander moment. Wie is daar voor? De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Deryckere** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen met een stemverklaring. Als D66 een burgerinitiatief geen voldoende aanleiding vindt om het stuk vandaag te behandelen, zoals ze aangeven, kunnen ze zichzelf maar beter opheffen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Maas** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: Groep Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (Groep Van Overveld): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Het ordevoorstel is verworpen.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, mag ik even een opmerking maken over de orde?

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Een stemverklaring behoort een verklaring te zijn omtrent de aard van je stem en het behoort niet te zijn een verklaring over een andere partij en hoe slecht een andere partij is. Ik zou u willen vragen om stemverklaringen ook stemverklaringen te laten zijn.

De **voorzitter**: Ja, nou geef ik die zelf zelden, zoals u weet, maar het is wel goed dat we daar nog even strak in zijn. Laten we sowieso de toon in het debat, die mag scherp zijn, maar zakelijk houden. Het geldt ook voor het inleiden van ordevoorstellen. Ik geef graag de gelegenheid om in twee zinnen te zeggen waarom je zo'n voorstel doet, maar er is echt geen ruimte voor hele politieke betogen. Snel het voorstel en dan een kleine toelichting.

Goed. Ik stel voor dat we dan de agenda hebben vastgesteld. Ja? Dan gaan we volgens de agenda zoals u die al kende aan het werk.

Besprekstuk

17/19 Statenvoorstel Geldigheid burgerinitiatief 'Met spoed een besluit nemen over herindeling van Nuenen c.a. en Eindhoven en het herindelingsadvies van 2 oktober 2018 verwerpen'

De **voorzitter**: We zijn nu bij voorstel 17/19. Even voor de goede orde, en voor degenen die het technisch ingewikkelde debat volgen: dit voorstel ziet op het rechtsgeldig verklaren van het door het burgerinitiatief ingediende voorstel, niet de inhoud, maar puur en alleen over de vraag of dat hier vandaag rechtsgeldig op de agenda mag. De fractie van de VVD heeft afgezien van spreektijd. De eerste fractie die spreektijd gevraagd heeft, is de CDA-fractie bij monde van de heer Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): Ik houd het bij één zin, als dat vanaf hier mag.

De **voorzitter**: Dat mag u.

De heer **Deryckere** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Alleen complimenten aan de indieners. Volgens ons is het burgerinitiatief absoluut rechtsgeldig en rijp voor behandeling vandaag.

De **voorzitter**: De fractie van de PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ik kan het ook heel kort, voorzitter. Wat een prachtig initiatief! Zoals de griffie heeft aangegeven, is het burgerinitiatief geldig. Het is dan ook heel terecht dat we vandaag over de herindeling stemmen. Ik dank alle actieve bewoners en degenen die hen steunden voor het initiatief en voor hun betrokkenheid.

De **voorzitter**: De fractie van D66.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter, dank u wel. De fractie van D66 hecht er waarde aan om ten eerste complimenten uit te delen aan de indieners van het burgerinitiatief. Het is nogal wat, wat u voor elkaar gebokst heeft, en daarvoor verdient u gewoon complimenten, nog los van de inhoud van uw voorstel. U participeert in onze democratie en dat is een compliment waard.

Wij stellen vandaag bij dit voorstel de rechtsgeldigheid vast. D66 moet constateren dat de rechtsgeldigheid inderdaad op orde is. Waar D66 verder waarde aan hecht, is de zorgvuldigheid. In december hebben wij een democratisch besluit genomen met deze Staten. We zouden met elkaar wachten op een landelijk kader, we zouden GS een proces in gang laten stellen, zodat het herindelingsadvies dat naar ons toegezonden wordt aansluit bij het landelijk kader. Wij constateren dat hier nog niets in gewijzigd is en dat er dus geen stuk is om ons over uit te spreken. Dat plaatst ons in een moeilijke positie. Wij zouden dan ook graag een reactie vanuit Gedeputeerde Staten horen over deze zorgvuldigheid: is er nu wel of geen stuk, kunt u ons iets vertellen over wat wij vandaag überhaupt met elkaar gaan doen en heeft u een advies aan ons? Want wij stemmen vandaag inderdaad over rechtsgeldigheid, maar D66 vindt dat het met de zorgvuldigheid niet goed gesteld is.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Meijer. Dan is nu de fractie van de Partij van de Arbeid.

De heer **Maas** (PvdA): Vanaf deze plaats. De fractie van de PvdA waardeert de inzet van het burgerinitiatief.

De **voorzitter**: De GroenLinks-fractie, mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja voorzitter, dank u wel. Ja, wij willen het burgerinitiatief geldig verklaren en wij willen de complimenten overbrengen aan de initiatiefnemers hiervan. Dank aan onze griffie, dat ze zo zorgvuldig de geldigheid ervan hebben gecontroleerd. Goed dat burgers hun stem laten horen als het om de toekomst van hun gemeente gaat in een proces waarin de politiek niet tot besluitvorming durft te komen. En ja, er had ook een burgerinitiatief van inwoners uit Nuenen en uit Eindhoven kunnen liggen om Provinciale Staten het besluit te laten nemen om de herindeling wel door te laten gaan, en dat zou door GroenLinks ook in behandeling genomen zijn. Dat dat burgerinitiatief niet is genomen, zegt GroenLinks genoeg.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Brunklaus. De Groep Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (Groep Van Overveld): Eens met de vorige spreker.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren. Nee. De ChristenUnie-SGP, de heer Vreugdenhil dan nu.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Op 7 december zaten we hier met z'n allen klaar om het voorstel te behandelen. Ik denk dat het heel veel mensen pijn gedaan heeft, zeker de mensen in Nuenen, dat de provinciale politiek besloot dit voorstel niet te bespreken met elkaar. Ik wil waardering en dank uitspreken voor de initiatiefnemers van het burgerinitiatief, maar ook voor de bijna 16.000 Nuenenaren die gezegd hebben: provinciale politiek, loop niet weg voor je verantwoordelijkheid, ga het debat aan en spreek je uit. Ik denk dat het ook de kracht is van de democratie dat we hier nu met elkaar dit voorstel bespreken, kunnen debatteren en ook besluiten. Ik ben blij dat wij ons niet hebben laten leiden door onze eigen angst voor een besluit, maar door een oproep van 16.000 Nuenenaren om het debat te voeren. Daarom gaan we straks ook graag het debat aan, om het besluit ook daadwerkelijk te nemen.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Vreugdenhil. De heer Ockers.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Mag het even vanaf mijn zitplaats? Ik ben ook heel erg blij dat we hier vandaag besluiten kunnen nemen. Ik betreurt het dat GS niet uit zichzelf het besluit hebben ingetrokken.

De **voorzitter**: Ik heb begrepen uit de ronde van de zijde van de Staten, dat er gevraagd is om een toelichting van GS. Als u dat toestaat wil ik GS daartoe de gelegenheid geven. Ja? Ga uw gang, mevrouw de gedeputeerde. U krijgt de gelegenheid een verklaring af te leggen, maar we gaan er geen debat van maken. Dat is niet de bedoeling. De vraag die gesteld is, mag worden beantwoord.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ja, voorzitter, namens ons college. Uw Staten hebben op 7 december besloten om af te wachten of de Arhi-procedure voor de herindeling Nuenen/Eindhoven onder het vigerende, dan wel het nieuwe beleidskader herindeling zou komen te vallen. Een besluit van zorgvuldigheid. Deze helderheid is er nog niet, dus is de situatie ten opzichte van 7 december niet gewijzigd. Ons college is van mening dat het daarom onzorgvuldig is om het herindelingsadvies vandaag te behandelen, en het is bovendien onnodig. Laat ik dat even toelichten.

Het burgerinitiatief spreekt over een dwingend recht waar het gaat om de termijnen van de Arhi-procedure. Hier is geen sprake van. De termijnen in de Wet Arhi zijn termijnen van orde. Daarvan is ons college eerder in de procedure al eens afgeweken, door beide gemeenteraden twee weken extra te geven voor het indienen van hun zienswijze. Nu doet zich een zeer uitzonderlijke situatie voor, waarin het beleidskader herindeling lopende ons proces wordt gewijzigd. Met uw Staten is ons college van mening

dat dit voldoende reden is om voor de tweede maal in deze Arhi-procedure wat meer tijd te nemen dan de termijnen van orde voorschrijven. Een zorgvuldige besluitvorming stond en staat voor ons college voorop. Het burgerinitiatief spreekt verder over, en ons college citeert: "nadelige gevolgen voor de burgers, diverse instellingen/verenigingen, alsook voor de gemeente; het geeft veel onzekerheid". Het burgerinitiatief geeft hier noch een toelichting op, noch voorbeelden van. Ons college is op geen enkel moment gebleken dat er sprake is van nadelige gevolgen, of waar de nadelige gevolgen uit zouden bestaan. Wij zien dan ook geen enkele noodzaak om vandaag de herindeling Nuenen/Eindhoven te behandelen. Sterker nog: wij vinden dat uw Staten daarmee afbreuk doen aan een zorgvuldig proces.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor haar beantwoording van de vraag. Ik heb verder geen vragen gehoord, ook niet aan het lid van het presidium dat daarvoor in beginsel beschikbaar zou zijn, dus tenzij u behoefte heeft aan een tweede termijn stel ik voor te stemmen over dit voorstel. Ja? Ik sluit dan de beraadslagingen en kondig de stemming aan over de geldigheid van het burgerinitiatief, voorstel 17/19. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Deryckere** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor met stemverklaring. Hoewel de rechtsgeldigheid inderdaad zeker op orde is, betreuren wij dat de zorgvuldigheid geschaad wordt.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Maas** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: Groep Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (Groep Van Overveld): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Dit voorstel is unaniem door uw Staten aangenomen en dat betekent dat we nu verder gaan met voorstel 18/19.

Mevrouw **Hekker**: Kunt u even schorsen?

De **voorzitter**: Mevrouw Hekker, u heeft behoefte aan een schorsing? Dan schors ik de vergadering voor vijf minuten. Staat u mij toe even te melden wat er daarna gaat gebeuren. Ik ga mevrouw Hekker vijf minuten de gelegenheid geven om hier vanaf de katheders het voorstel toe te lichten. De vergadering is voor vijf minuten geschorst.

Schorsing (14.05 - 14.13 uur).

De **voorzitter**: Dames en heren. Mag ik u vragen uw plaatsen weer in te nemen. Ik wil de vergadering heropenen.

Bespreekstukken

18/19 Statenvoorstel Inhoudelijke behandeling burgerinitiatief 'Met spoed een besluit nemen over herindeling van Nuenen c.a. en Eindhoven en het herindelingsadvies van 2 oktober 2018 verwerpen'

De **voorzitter**: Ik wil nu de initiatiefnemer van het burgerinitiatief, mevrouw Gerda Hekker, de gelegenheid geven om voor de beraadslagingen kort dit burgerinitiatief toe te lichten en daarna zal het debat tussen de fracties in de Staten daarover zich voltrekken. Maar nu eerst mevrouw Hekker, die ik de gelegenheid wil geven vanachter de katheders te spreken. Aan u het woord. U heeft vijf minuten, mevrouw Hekker.

Mevrouw **Hekker**: Dank u wel. Voorzitter, leden van Provinciale Staten. Even voor de duidelijkheid: als ik spreek in dit kader, ook in interviews, dan spreek ik namens de Nuenense burgers die tegen herindeling zijn. Ik ben slechts de woordvoerder.

Het burgerinitiatief is een democratisch recht. Burgers krijgen daarmee gelegenheid gehoord te worden. Het burgerinitiatief dat voorligt is kort en krachtig. De verordening geeft ons het recht een toelichting op het initiatief te geven. Dit recht is voor mij een plicht om het belang nog eens te benadrukken en het initiatief nog wat te verduidelijken. In 2017 heeft Nuenen extra tijd gevraagd en nog geen Arhi-procedure op te starten. Deze tijd is Nuenen toen niet gegund. De termijnen waren voor Nuenen verstreken, de Arhi-procedure moest op dat moment opgestart worden. Nu hebben Gedeputeerde Staten om extra tijd gevraagd, om de ontwikkelingen af te wachten. De in de Wet Arhi gestelde termijnen zijn inmiddels

verstrekken. Ook Nuenen wil niet langer meer wachten. De onzekerheid heeft lang genoeg geduurd. Daarnaast zijn er geen actuele, zwaarwegende argumenten die verder uitstel rechtvaardigen. Het herindelingsvoorstel is gebaseerd op achterhaalde gegevens. Tijdens het referendum heeft 78% van de stemmers uitgesproken tegen samenvoeging met Eindhoven te zijn. Er is dus geen draagvlak. Echter, nog steeds veronderstellen Gedeputeerde Staten dat er wél draagvlak is voor annexatie van Nuenen door Eindhoven, gebaseerd op manipulerende gesprekken en een kleine, richting-duwende enquête. Uitstel van besluitvorming verandert hieraan totaal niets. In de Wet Arhi zijn niet voor niets die termijnen opgenomen, waaraan ook wij herinnerd werden toen we vroegen om het indienen van de zienswijzen niet in de vakantieperiode te laten plaatsvinden. Het herindelingsadvies is in de themabijeenkomsten van 26 oktober, 23 november en 7 december aan de orde geweest. Het was voor iedereen duidelijk: er is geen draagvlak, niet bij de Nuenense burgers, niet bij het gemeentebestuur en niet bij Provinciale Staten. Een nieuw beleidskader, dat Gedeputeerde Staten zouden willen afwachten, verandert daar niets aan. Daar hoeven we dus niet op te wachten.

Wat moet er gebeuren met voorstellen die onvoldoende draagvlak hebben en termijnen verstrekken zijn, waar de indiener twijfelt aan de haalbaarheid van het eigen voorstel? Zo'n voorstel zou in mijn ogen eigenlijk ingetrokken moeten worden. Dat gebeurt blijkbaar niet. Dan rest maar één ding: het voorstel in stemming brengen en definitief afwijzen. Langere besluiteloosheid is dus niet nodig. Wij vragen u vandaag een besluit te nemen over de herindeling van Nuenen c.a. en Eindhoven en het herindelingsadvies van 2 oktober te verwerpen. Verwerpen betekent in dit verband niets anders dan afwijzen, of niet vaststellen. Hierbij hebben wij van de mogelijkheid in de verordening gebruikgemaakt om als initiatiefnemers aan te geven welk besluit wordt voorgesteld aan Provinciale Staten om te nemen. Op 1 juli 2017 hebben Gedeputeerde Staten besloten een procedure te starten op grond van de Wet Arhi. Na de diverse stappen die binnen de gestelde termijnen in de Wet Arhi zijn genomen, zouden in de regels van dwingend recht Provinciale Staten uiterlijk 28 december een besluit hebben moeten nemen. Verder uitstel is wat ons betreft geen optie. Ik hoop dat we hier in Brabant vandaag kunnen laten zien dat de democratie nog leeft, dat burgers gehoord worden, het de moeite waard is om van je rechten gebruik te maken, het referendum niet voor niets is geweest. U heeft mijn vertrouwen dat u vandaag de juiste beslissing neemt.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Hekker voor haar bijdrage. Mevrouw Hekker, we hebben in dit huis een goed gebruik dat, als je een maidenspeech houdt, je niet geïnterrupteerd mag worden. Nou was dat überhaupt niet de bedoeling, en ook niet voorzien in het reglement van orde, maar een tweede element van dat gebruik is dat er na de bijdrage een bosje bloemen is. Dat vonden we als Staten, wat er ook gebeurt, in ieder geval op z'n plaats en die kom ik u graag even brengen!

Applaus

De **voorzitter**: Dames en heren. Dan vervolgen wij nu de vergadering met de beraadslagingen over het burgerinitiatief en het daarop ziende ontwerpbesluit. Ik wil als eerste de fractie van de VVD het woord geven bij monde van de heer Van Gruijthuijsen. Aan hem het woord.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ten eerste wil de Brabantse fractie van de VVD de initiatiefnemers danken voor hun betrokkenheid bij hun eigen gemeente. Of wij het verzoek van de initiatiefnemers wel of niet overnemen, doet daar qua waardering voor ons niets aan af. Dank voor uw betrokkenheid.

Voorzitter. Ik wil met u teruggaan naar 7 december jl., toen we op basis van de mededeling van Gedeputeerde Staten geconfronteerd worden met een treuzelende D66-minister van Binnenlandse Zaken.

Buitengewoon jammer dat het concept Landelijk kader gemeentelijke herindeling ons op provinciaal niveau zorgvuldig ingestoken proces zo, op deze manier, in de wielen rijdt. Maar daar hebben wij als Provinciale Staten vervolgens wel mee te dealen. Voor de VVD-fractie was dit destijds wel de reden om weloverwogen het Statenvoorstel tot samenvoeging van de gemeente Nuenen met Eindhoven op dat moment van de agenda te halen, tot er meer duidelijkheid was over dat Landelijk kader gemeentelijke herindeling. Sindsdien, sinds 7 december, is er voor de Brabantse VVD dan ook weinig tot niets veranderd. We wachten nog steeds op de duidelijkheid van het nieuwe landelijk kader en tegelijkertijd blijft aan de andere kant de bestuurscultuur en de bestuurskracht van de gemeente Nuenen volgens de fractie van de VVD nog steeds op een bedenkelijk niveau. Om voor een goede toekomst van de inwoners van Nuenen op te komen, is het nu nodig, en is het ook onze verantwoordelijkheid als provinciaal bestuur dat toezicht houdt op de kwaliteit van het lokaal bestuur in Brabant, om te wachten op het definitief worden van het nieuwe landelijk kader en niet in het zicht van de provinciale verkiezingen een zorgvuldig doorlopen proces een voet dwars te zetten.

U zult het begrijpen: de VVD zal het voorstel om het herindelingsadvies van Gedeputeerde Staten te verwerpen, niet steunen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dan is nu de fractie van het CDA bij monde van de heer Deryckere aan het woord.

De heer **Deryckere** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ook het CDA wil graag beginnen met het complimenteren en bedanken van al die inwoners van Nuenen die door weer en wind ruim 1.500 handtekeningen voor hun burgerinitiatief hebben opgehaald. Een ongekende prestatie, die hier in deze zaal nog maar weinig is gelukt. Daarnaast bedank ik wederom alle aanwezige Nuenenaren op de publieke tribune, die voor de zoveelste keer een dag vrij hebben moeten nemen om deze Staten te kunnen volgen. Het zijn fantastische mensen die hier vandaag komen volgen hoe wij beslissen over de toekomst van hun gemeente.

Voorzitter. Bijna vier jaar geleden begon een nieuwe bestuursperiode voor deze Provinciale Staten. Vlak na die verkiezingen werd mij als nieuw Statenlid voor de website van de provincie gevraagd waar ik mij in deze periode voor wilde inzetten. Ik antwoordde het volgende: "De afgelopen jaren zie ik als jongere een steeds grotere kloof ontstaan tussen de overheid en de samenleving. Het vertrouwen in de overheid en de politiek is weg. De belangrijkste uitdaging voor mij in de komende jaren is het terugwinnen van dat vertrouwen." De Provinciale Statenverkiezingen waar ik het over heb, kenden een dramatisch opkomstpercentage van slechts 43,64%. Minder dan 1 op de 2 Brabanders had genoeg vertrouwen in ons om überhaupt naar die stembus te gaan. Ik zag, en zie het nog steeds, dan ook als onze collectieve opgave om dat vertrouwen van die Brabander terug te winnen, hier, met onze besluiten en onze debatten in deze zaal, maar ook vooral hierbuiten. Helaas moet ik nu constateren, vier jaar later, dat het omgekeerde is gedaan. Het proces om tot een gedwongen herindeling tussen Nuenen en Eindhoven te komen heeft diepe sporen van wantrouwen, teleurstelling en boosheid achtergelaten bij een deel van de Brabantse bevolking. Als een bulldozer heeft de provincie geprobeerd de gemeente Nuenen op te heffen en heeft daarbij de inwoners van diezelfde gemeente links laten liggen, zonder oog te hebben voor de gegronde zorgen, meningen en gevoelens van de Nuenenaar. Volgens mij moeten we na de twee jaar die dit proces nu al doormaakt constateren dat we alleen maar verliezers kennen: de provincie, de gemeente Nuenen en vooral ook de inwoners van de gemeente Nuenen. Wat het CDA betreft moeten we daarom twee dingen doen: 1. dit proces zo snel mogelijk stoppen en 2. voorkomen dat we ooit weer in een dergelijke situatie terechtkomen.

Voorzitter. Na deze bredere inleiding en overwegingen zoom ik nu graag in op het voorliggende burgerinitiatief, en wat dat van ons vraagt, namelijk het afkeuren van het herindelingsadvies Nuenen/Eindhoven. Het herindelingsadvies, dat Nuenen dwingt tot fusie met Eindhoven, rammelt aan alle

kanten. De argumentatie van het college om de fusie af te dwingen is zwak, vaak onjuist en is de afgelopen maanden/jaren eigenlijk met de dag veranderd. Los van of je überhaupt voor of tegen gedwongen herindelingen bent, de argumenten achter het herindelingsadvies zijn dermate zwak dat een gedwongen herindeling nergens op zou slaan en niet te verdedigen is. Want waarom komt het college toch telkens met nieuwe argumenten uit de hoge hoed? We hebben het er in vele themavergaderingen en debatten in deze zaal vaker over gehad: in het officiële herindelingsontwerp staan andere argumenten dan in de vele Statenmededelingen. Nuenen zou bijvoorbeeld dossiers als Gulbergen, Van Gogh, nieuwbouw niet aankunnen. Waarom staan deze argumenten dan weer niet in het herindelingsontwerp, of weer niet in een Statenmededeling? Het verandert continu. En waarop zijn deze argumenten überhaupt gebaseerd? Ze komen niet voor in de bestuurskrachtonderzoeken, dus waar komen ze dan wel vandaan? Sterker nog: een van de taken die ik net noemde, bijvoorbeeld Gulbergen, ligt niet eens bij de gemeente Nuenen, maar bij andere overheidsorganisaties in de regio, dus wie rekenen we hier af?

Het enige argument dat door het college en de provincie telkens wel wordt genoemd is het zogenaamde slechte politiek-bestuurlijke samenspel tussen raad, college en bevolking, hier op de tribune. Echter, zijn wij er als provincie voor om daarover te oordelen? Wij hebben toch verkiezingen, democratische verkiezingen, uitgevonden om dat te verbeteren? En dat is ook gebeurd, want in maart vorig jaar waren er gemeenteraadsverkiezingen in Nuenen, zoals in heel veel gemeenten in Brabant, en de bevolking van Nuenen heeft toen gekozen voor nieuwe gemeenteraadsleden, heeft er ook een aantal weggestemd, nieuwe partijen zijn gegroeid, oude partijen zijn verlaagd. Uiteindelijk is daar ook een nieuw college uit voortgekomen, dat met nieuw beleid aan de slag is gegaan voor de toekomst van Nuenen. En bovendien: wat was nou eigenlijk hét thema tijdens die gemeenteraadsverkiezingen? Deze herindeling. Daar is toen ook over gestemd en een paar maanden later, na die gemeenteraadsverkiezingen, is er eigenlijk nogmaals over gestemd, namelijk bij het welbekende referendum. Rechtstreeks is de mensen in Nuenen toen gevraagd naar hun mening over deze fusie. Liefst 78%, ik kan het niet genoeg benadrukken: 78% van de kiezers toen is, en was, tegen. En nu voor de derde keer laten de inwoners van Nuenen horen wat ze vinden van onze plannen. Via een burgerinitiatief vragen ze ons nu weer om een besluit te nemen, en nu weer om het te verwerpen. Het is duidelijk. De Nuenenaren willen geen fusie met Eindhoven.

Wat het CDA betreft zijn die drie signalen niet te negeren, zeker niet als politiek, en zeker niet in een democratie, want die heeft gesproken. Dat is eigenlijk fantastisch, zou je zeggen, dat die democratie heeft gesproken. Maar nee, nog steeds moest en zou het college van Brabant de gemeente Nuenen opheffen, en nog steeds is men daarmee bezig. En waarom? Wegens een gebrek aan bestuurskracht! Eigenlijk ongehoord, want waar baseert de provincie het überhaupt op dat een gemeentelijke herindeling met Eindhoven die bestuurskracht zou verbeteren? Ik heb bestuurskunde gestudeerd en, nou ja, er zijn wetenschappelijke elementen die we hier eigenlijk niet in meenemen. Er zijn vele fusies geweest in Nederland, we zijn gegaan van vele duizenden gemeenten naar de vierhonderd die er nu nog zijn, en ik vind echt dat we de kennis die we hebben uit die fusies uit het verleden moeten meenemen bij de besluitvorming als het gaat om nieuwe fusies. Dat gebeurt gewoon veel te weinig. Ik neem u mee in een aantal van de conclusies en evaluaties van die herindelingen.

Want wat blijkt: gefuseerde gemeenten tellen niet minder, maar meer samenwerkingsverbanden met andere gemeenten, fusies leveren geen kostenbesparingen op, leiden tot minder publieke belangstelling, minder vertrouwen en, belangrijk: een lagere opkomst bij verkiezingen. Onderzoekers stellen ook nog eens vast dat gemeentelijke voorzieningen niet verbeteren en dat ook achteraf de steun voor een gedwongen fusie niet stijgt. Kortom, vooral de democratie gaat erop achteruit. Het enige wat de gemeentelijke fusie vaak wel oplevert is een groter en professioneler ambtelijk apparaat, maar dat staat wel op grotere afstand van de bevolking en weet daarom vaak niet meer wat er precies speelt. Wetenschappers Herweijer en Franje zeiden ooit: als deelnemer van de democratie verslechteren de mogelijkheden voor

inwoners in herindelingsgemeenten. Voor het CDA zijn het juist die democratische mogelijkheden en waarden die zo belangrijk zijn in elke overheidslaag.

Het is voor het CDA duidelijk: de door het college gemaakte gedwongen herindelingsplannen tussen Nuenen en Eindhoven zijn zwak, niet onderbouwd en leiden voor de inwoners van Nuenen niet tot een sterkere en betrokken gemeente. Het is duidelijk geweest dat het CDA tegenstander is van gedwongen herindelingen, altijd al. Gemeenten horen zélf over zoiets enorm ingrijpends als hun eigen toekomst te gaan, niet de provincie, niet wij in deze zaal. Dit stond in ons verkiezingsprogramma en daar houden we ons ook aan. Er zullen door het CDA vandaag geen gedwongen herindelingen worden afgedwongen in Brabant. Het is dan ook niet verrassend dat wij het voorliggende burgerinitiatief van harte zullen steunen, om zo de herindelingsprocedure per direct te stoppen en de inwoners van Nuenen hun toekomst weer in eigen hand te geven.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Deryckere voor zijn bijdrage. Dan nu de fractie van de SP, de heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Hartelijk dank voorzitter. Ja, het burgerinitiatief vraagt ons, Provinciale Staten, een uitspraak te doen over het huidige herindelingsadvies, want ons wordt namelijk verweten besluiteloos te zijn. Helder.

Ik ga even een paar stappen terug. Gedeputeerde Staten hebben een Arhi-procedure opgestart om de problemen die in Nuenen speelden rond bestuurskracht aan te pakken. Met onze steun zijn zij tot een herindelingsadvies gekomen, want let wel: wij handelen en handelden natuurlijk altijd op basis van de informatie die wij hebben. De stappen die gezet zijn, waren en zijn wat ons betreft zuiver. Maar na dit advies heeft de uitslag van het referendum voor een keerpunt gezorgd bij de SP-fractie. Wij zijn en blijven immers de partij die de uitslag van een referendum respecteert, of een uitslag ons nu goed uitkomt of niet. Om die reden kunnen en gaan wij niet instemmen met een fusie van Nuenen en Eindhoven.

In december hebben GS besloten om voor ons begrijpelijke redenen het advies aan te houden, in afwachting van het nieuwe herindelingskader. Dat hebben wij gesteund en het Statenvoorstel dat er toen lag van de agenda gehaald. Wij hebben er immers in de themavergaderingen ook op aangedrongen, in navolging van Noord-Holland, dat nieuwe kader af te wachten, en volgens mij waren wij niet de enige partij die dat gedaan heeft.

Goed, en nu staan we hier. Als gevolg van het burgerinitiatief wordt ons alsnog gevraagd een uitspraak te doen over het herindelingsadvies. Het volk in Nuenen vraagt om een besluit van volksvertegenwoordigers. Daar kunnen wij niet omheen. We kunnen en zullen het burgerinitiatief daarom om meerdere redenen steunen. Het advies gaat uit van een fusie tussen Nuenen en Eindhoven. Dit doet geen recht aan de uitslag van het referendum, terwijl wij daar wel grote waarde aan hechten. Een andere zwaarwegende reden, maar daarmee zal ik misschien even wachten tot de interruptie voorbij is...

De **voorzitter**: Interruptie Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Dank u dat u op mij wilt wachten; dat is heel mooi! Over wachten gesproken: u heeft inderdaad in december een besluit genomen, wat is nu eigenlijk de urgentie om op uw eigen besluit terug te komen, en wat is het concrete probleem dat een inwoner van Nuenen op dit moment ervaart door uitstel?

De **voorzitter**: Everling.

De heer **Everling** (SP): Het burgerinitiatief zelf geeft al aan dat er een hoop onrust is. Er is een referendum geweest, de mensen willen daar een duidelijke besluitvorming over vanuit Provinciale Staten, en die willen wij ze bieden.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Ja, het is een deel van de bevolking die dat zou willen. U heeft ook sprekers kunnen horen vanochtend die daar een andere mening over hebben. Als er nu geen verkiezingen waren geweest, had u dit besluit dan ook genomen? En indien ja: wat zijn eigenlijk uw besluiten dan nog waard?

De **voorzitter**: Everling.

De heer **Everling** (SP): Wij zijn een partij die referenda steunt, ook als een uitslag daarvan ons niet welgevallig is, als die niet in de lijn past die wij graag zouden willen zien. Dat is wat de SP waard is: wij doen wat wij zeggen, wij steunen referenda.

De **voorzitter**: Interruptie Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja, nog één tandje scherper, als u het goed vindt, voorzitter. Want u respecteert referenda, is uw voornaamste antwoord op mijn collega zojuist, maar tussen het referendum, december, en nu is er toch niets gebeurd? Er is toch niets veranderd? Waarom heeft u niet in december gewoon kleur bekend? En het leed dat gesuggereerd wordt door het burgerinitiatief, waarom heeft de SP-fractie dat leed niet gewoon niet laten gebeuren? Waarom heeft u toen niet geïntervenieerd?

De **voorzitter**: Everling.

De heer **Everling** (SP): Er is wel degelijk wat gebeurd in die periode, en dat is het burgerinitiatief.

De **voorzitter**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja, een burgerinitiatief dat bovendien suggereert dat er leed is. Maar ik ben toch echt op zoek, meneer Everling, wat voor de SP-fractie nou dat leed is. Is er sprake van gezondheidsrisico, is de veiligheid in het geding? Wat is nou de urgentie, behalve dat er volgende maand verkiezingen zijn en dat de campagnekoorts bij de SP-fractie blijkbaar zo hoog is opgelopen?

De **voorzitter**: Everling.

De heer **Everling** (SP): Als je suggereert dat dit een campagnestunt is, denk ik dat je onze fractie daar ernstig tekort in doet. Wij hebben onze standpunten, wij staan voor referenda en daar blijven wij voor staan. De urgentie zit 'm erin dat in Nuenen onrust is ontstaan en dat er een burgerinitiatief staat.

De **voorzitter**: Van der Kammen, interruptie.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, voorzitter. Ik zou dan toch ook wel eens van de collega van de SP willen horen waarom hij niet eerder bij het college heeft aangedrongen op het houden van een referendum. Daar hebben diverse oppositiepartijen toch ook eerder over betoogd, hè, dat het belangrijk zou zijn om in die dubieuze procedure de burgers vooral eerst te horen?

De **voorzitter**: Uw vraag is helder. Everling.

De heer **Everling** (SP): Volgens mij hebben wij in het verleden de suggestie geopperd om een referendum te houden, misschien niet direct richting het college, maar zeker wel in Nuenen.

De **voorzitter**: Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Nou, u heeft toch in de eerdere themavergaderingen daarover juist aangegeven dat dat allemaal mosterd na de maaltijd zou zijn en dat die bestuurskracht ook niet vrijblijvend zou zijn? Allemaal mistig, schimmig, kaarten voor de borst. Waarom dan nu ineens wel die draai?

De **voorzitter**: Everling.

De heer **Everling** (SP): Dat is geen draai. We hadden het referendum het liefst eerder gezien dan het heeft plaatsgevonden, dat is waar, dat hebben wij uitgesproken.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, ik ben hartstikke blij dat de SP nu vandaag kleur bekent en eigenlijk doet wat ze ook in Nuenen al zeiden te doen, namelijk dat de SP niet meer voor de herindeling is. Maar ook ik blijf met de vraag zitten waarom de SP in december niet gezegd heeft van: goh, wij kunnen nu een besluit nemen. Want volgens mij was het toen ook helder. Ik vind....

De **voorzitter**: Uw vraag?

Mevrouw **Brunklaus** (GL): ... dat een partij best op z'n schreden kan terugkomen. Dus u kunt u hier toch ook gewoon rustig zeggen van: ja, wij hebben dat betreurd en wij vinden dat we nu de goede beslissing nemen?

De **voorzitter**: Everling.

De heer **Everling** (SP): Wij waren een van de partijen, en volgens mij was uw partij er ook één van, die aan GS vroegen om het voorstel terug te nemen, aan te houden, in afwachting van het herindelingskader. Dan is het niet kies, als je daarom vraagt, om er op een iets later moment, direct daarna, op terug te komen. In de tussentijd is er wel weer iets anders gebeurd, en dat is het burgerinitiatief.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus, ten tweeden male.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Dat laatste is natuurlijk waar, maar wij hebben gewoon tegen het terugtrekken van het voorstel gestemd. Wij wilden erover stemmen op 7 december. Wij hebben inderdaad heel veel vragen gesteld, om helderheid te krijgen over het concept-beleidskader, ook vandaag hebben we dat gedaan, en GS geven daar nooit op thuis. Dus ja, volgens mij staan we een beetje met onze rug tegen de muur wat dat betreft.

De **voorzitter**: Oké. Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, toch een vraag, vooral aan de PVV en GroenLinks. Ik herinner me de themabijeenkomst nog erg goed waarin GroenLinks, met name ook de PVV, maar ook het CDA, heel nadrukkelijk aan het college vroegen, gezien de ontwikkelingen in Noord-Holland: college, neem het voorstel terug. Dat was die dag waarop de burgemeester van Nuenen pleitte voor het níét nemen van een onomkeerbaar besluit. U hebt zelf aan dit college op dat moment gevraagd: trek het terug. Wij hebben op dat moment niet afgeweken van wat uw standpunt was.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Wij hebben toen gezegd: er komt een nieuw beleidskader aan en argumenten voor herindeling worden daarmee onderuit geslagen, maar legt u het vooral eens goed uit aan de Staten. Dat hebben wij gevraagd. Vervolgens kwam er een variant 3 op tafel, die lag toen al uw tafel, waarmee wij in dezelfde vergadering geconfronteerd werden. De verwarring was natuurlijk alom in al die vergaderingen.

De **voorzitter**: Oké. Mevrouw Van der Kammen krijgt de gelegenheid om te reageren en daarna krijgt de heer Deryckere het woord. Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, ik wil de collega van de SP er ook aan herinneren dat de PVV en ook andere oppositiepartijen anderhalf jaar aan het college gevraagd hebben die Arhi-procedure te stoppen, op te houden met die onzin en de zeggenschap terug te geven aan de Nuenense burgers.

De **voorzitter**: Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ook het CDA heeft nooit gevraagd om het hele stuk terug te trekken. Wij wilden gewoon besluitvorming en wilden dit zo snel mogelijk wegstemmen. Maar ik heb een andere vraag aan de SP. We hebben net een uitvoerige reactie gehad van gedeputeerde Spierings op de ontstane situatie en ik vroeg me af wat u daarvan vond.

De **voorzitter**: Everling.

De heer **Everling** (SP): Ik vind de reactie van GS hartstikke begrijpelijk. Ze hebben daar een bepaalde stellingname ingenomen en ik vind het GS waardig dat ze zich daaraan houden.

De **voorzitter**: Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): Dus u sluit zich aan bij de woorden dat het proces niet zorgvuldig is geweest. Hoe kunt u dan nu toch het burgerinitiatief steunen? Ik ben er blij mee, maar waarom dan wel?

De **voorzitter**: Everling.

De heer **Everling** (SP): Ik heb eerder in mijn bijdrage aangegeven dat de processtappen die gezet zijn, en hoe het proces verlopen is, wat ons betreft zuiver zijn geweest, ware het niet dat er een keerpunt is geweest voor ons, en dat is het referendum. Daar hechten wij grote waarde aan.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Vooropgesteld: ik ben blij met de draai die de SP gemaakt heeft hier in het debat. Maar tegelijkertijd blijft er bij mij ook nog een vraag. U zegt: ja, het referendum is voor ons leidend en eigenlijk is het burgerinitiatief alleen maar door 1.600 Nuenenaren – ik zei net 16.000, maar dat is niet juist – nog eens onderstreept. Hebt u dan zo'n verkeerde inschatting gemaakt van het gevoel bij de Nuenenaren, dat u nu zegt van: nou, op basis van die 1.600 handtekeningen neem ik wel het besluit, maar in december durfde ik het besluit niet te nemen?

De **voorzitter**: Everling.

De heer **Everling** (SP): Nee, dat had te maken met onze vraag, die wij nota bene zelf aan GS hebben gesteld, om het voorstel terug te trekken, zodat je de tijd kunt nemen totdat het nieuwe herindelingskader bekend is, maar in de tussentijd is het burgerinitiatief naar voren gekomen, dat nogmaals het referendum onder de aandacht brengt.

De **voorzitter**: Vreugdenhil tot slot.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Misschien moet ik dan toch de kernvraag stellen. Is het dan niet zo geweest dat u in december, om het redden van een coalitie, dan maar tot deze truc besloten heeft, die ten koste gegaan is van Nuenen, van de Nuenenaren en van de bestuurskracht in de regio, en dan nu wel, een maand van tevoren, dit toch durft te doen? Want dat is toch wel het gevoel dat overal leeft en ook bij mij hier weer opkomt als u uw argumenten om nu voor te stemmen aangeeft.

De **voorzitter**: Everling.

De heer **Everling** (SP): Nee, dat is gewoon niet waar.

De **voorzitter**: Goed. Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Even een verduidelijkingsvraag aan de heer Everling...

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal! De heer Van Gruijthuijsen heeft het woord.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dank u. De heer Everling geeft aan dat het proces zorgvuldig is doorlopen dat GS de afgelopen twee jaar hebben ingestoken, maar dat het referendum echt hun mening over de herindeling heeft doen draaien. Deelt de heer Everling namens de fractie van de SP dan ook de inhoudelijke argumenten van GS om wel tot herindeling over te gaan?

De **voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): In het proces hebben wij die argumenten gedeeld, ja.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Dan ben ik erg benieuwd – want dan deelt de SP namelijk de constatering dat er inhoudelijk wel het een en ander op te merken is over de bestuurskracht van de gemeente Nuenen – waar de SP-fractie dan mee komt om die bestuurskracht van de gemeente Nuenen hier vanuit dit provinciehuis te verbeteren.

De **voorzitter**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Naast het referendum is er natuurlijk ook nog wat anders gebeurd. Er is ook nog een ander referendum geweest, en dat zijn gewoon de gemeenteraadsverkiezingen, en bij de gemeenteraadsverkiezingen zijn er ook veranderingen in de coalitie geweest, die ook weer bepaalde plannen hebben. Dus dat sterkt ons ook om in de toekomst daar iets meer vertrouwen in te hebben.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, dat heb ik u nu een aantal keren horen zeggen, maar ik begrijp het gewoon niet. U moet toch verantwoording afleggen voor uw gedrag als volksvertegenwoordiger? Op 7 december was al superduidelijk dat alles afhing van de SP. Als de SP tegen zou zijn, dan zou de herindeling van tafel zijn. U heeft toen voor het voorstel gestemd om GS nog de tijd te geven. We hadden toen ook een inhoudelijke behandeling kunnen doen van het voorstel en dan hadden we hier vandaag niet hoeven staan. Ik snap dat u in een moeilijk parket zit, en we weten allemaal dat we tegen de verkiezingen aan zitten, maar het is gewoon jammer dat het zo gelopen is, vooral voor de inwoners van Nuenen. Vindt u het nou niet erg dat de inwoners van Nuenen hier zo lang van wakker hebben moeten liggen, terwijl het besluit al op 7 december genomen had kunnen worden?

De **voorzitter**: Uw vraag is duidelijk. Everling.

De heer **Everling** (SP): Het burgerinitiatief is daar hartstikke helder in. Dat verwijt Provinciale Staten onduidelijkheid en die willen wij dus nu ook wegnemen.

De **voorzitter**: Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): U antwoordt niet op de vraag van mevrouw Brunklaus, dus ik ga haar bijvallen. Zij vraagt u waarom u niet twee maanden geleden al, met dezelfde informatie van het referendum, die gemeenteraadsverkiezing die u noemt, zei: dit moeten we niet willen. Waarom heeft u twee maanden gewacht?

De **voorzitter**: Everling.

De heer **Everling** (SP): Met het risico om weer in herhaling te vallen, wij hebben zelf gevraagd om terugnemen van het voorstel, dat hebben GS gedaan en daarom hebben wij dat op dat moment kunnen steunen.

De **voorzitter**: Deryckere, tot slot.

De heer **Deryckere** (CDA): Ik volg u nog steeds niet, heel eerlijk gezegd, en ik denk het merendeel van deze zaal niet en ook de mensen in Nuenen niet. Want u heeft twee maanden meer tijd genomen, en eigenlijk is er niks veranderd, zegt u zelf. Dus ik snap het echt niet meneer.

De **voorzitter**: Everling tot slot.

De heer **Everling** (SP): Volgens mij val ik weer in herhaling, maar er is wel wat gebeurd, en dat is het burgerinitiatief.

De **voorzitter**: De heer Maas, interruptie.

De heer **Maas** (PvdA): U heeft het niet gemakkelijk hè? Vorige keer kreeg u allemaal om uw oren dat u geen kleur bekennt en nu bekennt u wel kleur, maar dat krijgt u als u zo wisselt. Maar u zei zojuist dat u een voorlopige procedure heel zorgvuldig heeft doorlopen, samen met GS, alle stappen echt op inhoud beoordeeld en ook gekeken naar wat er eigenlijk echt gebeurt in Nuenen. Toen vond u ook dat wij de stappen die we gezet hebben ook hebben moeten zetten. En nu zegt u, dankzij het burgerinitiatief en het referendum: nou, we hebben echt al die stappen misschien wel voor niks genomen.

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Maas** (PvdA): En dan wil ik graag naar de vraag toe: heeft u het coalitieakkoord gelezen van de gemeenteraad van dit moment en weet u welke uitdagende ambities daarin staan?

De **voorzitter**: Everling.

De heer **Everling** (SP): Daar staan flinke ambities in en volgens mij ziet Nuenen zelf ook dat er het een en ander moet gebeuren. En om terug te komen op uw eerste opmerking: nee, ik sta hier inderdaad niet om het makkelijk te hebben, ik sta hier om onze standpunten te verdedigen en een van onze standpunten is, nogmaals: referenda zijn belangrijk. Wat ons betreft heeft het volk altijd het hoogste woord.

De **voorzitter**: Maas.

De heer **Maas** (PvdA): Maar was het niet uw fractie die ook kritiek had op het coalitieakkoord dat toen geschreven is, op de inhoud en de ambities die daarin vermeld stonden?

De **voorzitter**: Everling.

De heer **Everling** (SP): Ik heb op dat moment zelf niet het woord gevoerd.

De **voorzitter**: Everling vervolgt zijn betoog.

De heer **Everling** (SP): Ik was bij punt 2, dat voor ons ook zwaar weegt. De griffie heeft namelijk het een en ander uitgezocht bij het ministerie van Binnenlandse Zaken, die stukken hebben wij allemaal kunnen ontvangen, en in het antwoord geeft Binnenlandse Zaken aan dat het niet verwerpen van het herindelingsadvies, dus een stem tegen het voorliggende besluit, automatisch zou kunnen betekenen dat het herindelingsadvies wordt vastgesteld. Dus als partijen vandaag tegen het burgerinitiatief stemmen, stemmen zij dus voor een fusie. Dat verzin ik niet, dat bedenik ik niet, dat zegt BZK in reactie op vragen die onze griffie gesteld heeft. En ik heb eerder aangegeven: wij gaan niet voor een fusie stemmen.

Voorzitter. De inwoners van Nuenen vroegen om duidelijkheid. Ik denk dat ons verhaal dat nu ook is.

De **voorzitter**: Interruptie Hageman op de valreep. Ga uw gang.

De heer **Hageman** (D66): Ik heb toch het idee dat er een misverstand is, want volgens mij is uitgezocht dat, wanneer het burgerinitiatief wordt aangenomen, daarmee het advies voor Nuenen van tafel is, maar het omgekeerde geldt volgens mij niet. Als wij tegen dit burgerinitiatief zouden stemmen, komt er een reguliere behandeling over een paar maanden, als er duidelijkheid is over het nieuwe beleidskader.

De **voorzitter**: Everling.

De heer **Everling** (SP): Ik kan voorlezen wat hier staat, ik kan dat best doen: "Indien de lezing is dat het aannemen van het burgerinitiatief ook betekent dat daarmee het concept-herindelingsadvies niet is vastgesteld, dan is het omgekeerde ook waar. Verwerpen van het burgerinitiatief is automatisch het vaststellen van het herindelingsadvies."

De **voorzitter**: De heer Everling was klaar met zijn betoog? Dan zijn we nu bij de fractie van de PVV, mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. Herindelingen zijn bestuurlijke processen die niet zonder slag of stoot verlopen. Gelukkig maar, want het gaat nogal ergens om. De zeggenschap, de autonomie en de zelfbeschikking van één of meerdere gemeenten wordt opgeofferd om de machtswellust van bestuurlijke elites te bevredigen. Zo ook in de casus Nuenen. Voorzitter Het dossier 'herindeling Nuenen', met als resultaat het herindelingsadvies van het college van Gedeputeerde Staten, en gedeputeerde Spierings in het bijzonder, was een bestuurlijke aanfluiting van begin tot eind. GS, die al bestuurlijk dwalend een gemeente op de knieën wilde dwingen, zoekend naar argumenten die allang achterhaald waren, nieuwe argumenten erbij zoekend, de wens van de inwoners totaal negeerde, een referendumuitkomst fnuikend afdeed als niet relevant, want ja, het paste immers niet in het straatje. Voorzitter. Dit college, en met name de gedeputeerde Spierings, vertoonde in dit dossier een hoeveelheid bestuurlijke arrogantie waar je akelig van wordt.

Dat was in een notendop het GS-dossier. Dat dossier werd op 7 december van de PS-agenda gehaald en kwam daarmee als een zwaard van Damocles boven de markt te hangen. De inwoners van Nuenen en ook een aanzienlijk deel van de Staten bleven verdoemd achter en vroegen zich perplex af wat er nou aan hun fiets hing. De inwoners van Nuenen, en met name de actiegroep Nuenen Zelfstandig, liet het er echter niet bij zitten en organiseerde een burgerinitiatief, waardoor het stuk alsnog op de agenda van PS kwam. Nogmaals een groot compliment daarvoor. Er ligt vandaag dan ook geen voorstel om vóór een herindelingsadvies van GS te stemmen, maar een voorstel van PS om datzelfde herindelingsadvies van GS te verwerpen. En met dat voorstel, zo is grondig onderzocht, mede door het ministerie van BZK, en ons is verzekerd, zal ook de Arhi-procedure eindigen. Eerder deze week kondigden wij een motie aan om dat te verzekeren, maar dat blijkt inherent samen te hangen met ons besluit van vandaag en daarom zal onze aangekondigde motie dan ook niet ingediend hoeven te worden. De woorden die de SP-collega zojuist sprak over het omgekeerde besluit, dat heeft BZK inderdaad zo verwoord, collega van D66; dat staat zo in de stukken. Mocht de Arhi-procedure in de toekomst ooit nog worden opgestart, dan kan die procedure volgens het ministerie ook niet aanvagen waar ze nu eindigt; ook dat is vanuit het ministerie aan ons verzekerd. Wel is het aan de minister om het financieel toezicht van de provincie over de betrokken gemeentes formeel op te heffen. Wij vragen dan ook aan GS om, indien wij vandaag besluiten het herindelingsadvies te verwerpen, per direct, dus vandaag nog, de minister daarvan in kennis te stellen en haar te verzoeken het financieel toezicht op de kortst mogelijke termijn op te heffen. Kan het college dat toezeggen, voorzitter?

Voorzitter. Het burgerinitiatief is een passende stap in een voorts bizar dossier. Met dit burgerinitiatief willen de inwoners die herindeling terecht volledig van tafel af hebben. Een herindeling die ze sowieso niet wilden en waartegen ook de regio 'nee' zei, maar die desondanks van bovenaf werd opgelegd door gedeputeerde Spierings, die met argumenten kwam die geen hout sneden. Daarbij, voorzitter, wetenschappelijke onderzoeken spreken sowieso stelselmatig veel argumenten voor herindelingen tegen. Verder weg van de burgers, dat is precies de richting waar elitepartijen als VVD, D66 en PvdA naartoe willen, en dat terwijl onze dorpen en onze kernen het startpunt en het kloppend hart zijn van onze samenleving. De vraag is dan ook: als er geen rationele redenen zijn voor een herindeling, waarom dan tegen beter weten in zo'n herindeling willen doordrukken? Dan kan ik alleen concluderen dat de reden waarom de links-liberale elites van VVD, D66 en PvdA niet willen doen wat goed is voor de burgers, is dat ze vooral willen doen wat goed is voor henzelf, de bestuurselite.

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal!

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Grotere gemeentes, dat zijn duurdere zetels, mooiere baantjes, en ja, het bekt wat lekkerder op feestjes. Het hoort allemaal bij het slopen van de zeggenschap en de democratie voor ónze inwoners.

Maar een nog groter vraagstuk in dit dossier is de houding van de partij die altijd zei op te komen voor de burgers en die in haar verkiezingsprogramma schreef dat herindelingen alleen oké zijn als er draagvlak voor is. Anderhalf jaar lang echter hield de SP de kaarten voor de borst. Toen gedeputeerde Spierings de regie overnam en de Arhi- procedure startte, hebben diverse partijen daar direct kritische vragen over gesteld en keer op keer ertegen geageerd. De SP hebben we niet éénmaal kritisch gehoord over het overnemen van de regie door de provincie, over het belabberde ontwerp, over het negeren van de burgers. We hebben de SP niet éénmaal de afgelopen anderhalf jaar simpelweg horen zeggen 'En nou kappen met die Arhi, want op onze steun hoef je niet te rekenen, beste gedeputeerde'. De SP wilde simpelweg niet duidelijk maken of zij gingen kiezen voor het pluche of voor de burgers. Alleen maar wazige uitspraken als 'Natuurlijk is dat draagvlak belangrijk, maar ja, die bestuurskracht is ook heel erg belangrijk, en dat is allemaal niet vrijblijvend'. Bla-di-bla. En dat, voorzitter, is er de oorzaak van dat wij vandaag dit dossier behandelen. Als de SP had gedaan wat ze in hun verkiezingsprogramma hadden opgeschreven, hadden ze de gedeputeerde al direct kunnen vertellen dat ze bij de herindeling Nuenen niet op de steun van SP moest rekenen. Dát, voorzitter, was wel zo chic geweest. In plaats daarvan frameert de SP nu, in de laatste paar maanden voor de verkiezingen, alsof zij de inwoners van Nuenen redden. Ze hebben die burgers gewoon keihard laten vallen! Maar, voorzitter, vandaag staat het belang van Nuenen en al die inwoners die keihard 'nee' zeiden tegen de herindeling van hun mooie gemeente voorop. Het gaat dus inderdaad nogal ergens om. Daarom zeg ik tegen de SP: neem vandaag inderdaad de juiste beslissing, om daarmee te herstellen wat je het afgelopen jaar kapot maakte.

Voorzitter. Tevens willen wij bij dit voorstel vragen om een hoofdelijke stemming.

De **voorzitter**: Dat is genoteerd, mevrouw Van der Kammen. Ik geef dan nu het woord aan de fractie van D66 bij monde van de heer Hageman. De heer Hageman heeft het woord.

De heer **Hageman** (D66): In mijn enthousiasme naar voren te komen had ik even een technisch probleempje gecreëerd, wat ik nu ook zelf heb opgelost.

Voorzitter. We komen er bij een ander agendapunt nog over te spreken, maar D66 is blij met een agenderingsrecht voor onze inwoners.

De **voorzitter**: De microfoon een beetje naar u toe halen, dan bent u beter verstaanbaar, denk ik.

De heer **Hageman** (D66): Dat lijkt me goed.

Het agenderingsrecht biedt namelijk extra mogelijkheid om inwoners te betrekken bij provinciale thema's en dossiers. Over betrokkenheid van de inwoners van Nuenen hebben wij dan ook zeker niet te klagen. Nu ligt een burgerinitiatief voor dat namens een kleine 1.500 burgers is ingediend. Maar waar wij enthousiast zijn over het instrument, vinden wij dat het voorliggend voorstel niet past binnen de geest van het instrument. Het gaat in tegen democratische besluiten en het creëert een democratisch monstrem. Het burgerinitiatief heeft namelijk betrekking op het onderwerp dat al bijna aan het einde van de procedure is. Het herindelingsadvies is in een paar oordeelsvormende vergaderingen besproken en het college heeft op basis hiervan via een gewijzigd ontwerpbesluit het originele herindelingsadvies verrijkt met extra waarborgen voor de lokale democratie. Daarmee is het karakter van het originele herindelingsadvies wezenlijk anders geworden. Het nu voorliggende ontwerpbesluit grijpt dus eigenlijk terug naar een achterhaalde versie en negeert daarmee de opbrengsten van onze eigen oordeelsvormende vergaderingen. Ook kunnen wij nu niet in debat met het college over de beweegredenen achter het ontwerpbesluit en slechts twee maanden geleden is democratisch besloten om pas over het voorstel te spreken en te besluiten op een moment dat er meer duidelijkheid zou zijn over de gevolgen van een eventueel nieuw beleidskader op het voorliggende advies.

De **voorzitter**: Interruptie Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Ik wil toch verwijzen naar de oordeelsvormende bijeenkomst, waarin, zoals eigenlijk nu ook door de SP wordt aangegeven, het heel belangrijk was of dat draagvlak er was in de regio. Als wij dan nu dit burgerinitiatief zien, dan zegt u dat het een proces doorkruist, maar is het nou niet net een correctie van een verkeerd besluit dat toen door de Staten genomen is omdat er geen draagvlak hier in de Staten is en omdat een groot gedeelte van Nuenen daar niet mee instemt?

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Het is geen correctie. Uiteindelijk is het ook de vraag of het aan de inwoners van Nuenen is om een correctie te plegen. Wat het uiteindelijk is, is het naar voren halen van een besluit dat wij over twee maanden of zo zouden nemen. Het is niet meer dan dat en de vraag die hier voorligt is: laten wij onze agenda bepalen door dit burgerinitiatief, of gaan wij gewoon conform onze eigen uitgangspunten verder op de procedure zoals we die afgesproken hebben?

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter. We zijn bij de oordeelsvormende bijeenkomst weggegaan met een cliffhanger, dat de SP eigenlijk nog uit moest spreken: gaan we wel of niet mee? Dat was het moment waarop we een besluit zouden nemen. Dan moet u nu niet gaan zeggen dat er een heel ander proces is gaan lopen. Op dat moment hebben de coalitiepartijen niet tot een besluit durven te komen en zijn de feiten niet gewijzigd, anders dan dat de inwoners van Nuenen met een burgerinitiatief hebben gezegd van: wij willen daadwerkelijk wel dat onze stem gehoord wordt zoals we in het referendum gedaan hebben. Waarom gaat u dan nu procesmatige argumenten aandragen om alsnog te laten zien dat wij hier als Staten fout zouden zitten? Wij moeten ons hier toch gewoon duidelijk uitspreken over het voorstel dat er ligt, en dat gebeurt nu toch ook? Dat kunt u ook gewoon toch volmondig daarin toegeven?

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Nee, wat eigenlijk voorligt: de cliffhanger die er was, is dat er een gewijzigd besluit ligt waarin extra democratische waarborgen zijn gegeven. Dat is uiteindelijk ook het stuk waarover wij naar de inschatting van D66 als Staten zouden moeten gaan spreken, om te kijken of de democratische waarborgen voldoende zijn om het voorliggende advies ook goed te keuren. Dat is wat we moeten doen.

De **voorzitter**: Oosterveer, interruptie.

De heer **Oosterveer** (Groep Van Overveld): Ja voorzitter, dank u wel. Ik zit met een probleem, meneer Hageman. D66 is een voorstander van referenda, is een voorstander van het luisteren naar de burger. U bent in een proces terechtgekomen waarin een bepaalde mening gevormd is door wat voor informatie u ook gepakt heeft, u bent daar een voorstander van. En nu hoor ik u zeggen: D66 is wel voor referenda, maar ze moeten me wel uitkomen. Ik vind dat een hele rare benadering van D66.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Zoals u weet, waren wij, en zijn wij, voor een correctief referendum. Dit is een raadgevend referendum, wat uiteindelijk ook inhoudt dat in het totaal van de afwegingen die je als Statenlid moet maken, en die gaan verder dan alleen de afwegingen binnen Nuenen, dat je die afwegingen dus blijft maken. Daar heeft het referendum een stem in. U heeft ook gemerkt dat wij als D66 pogingen hebben gedaan, in ieder geval hard hebben gewerkt, om te zorgen dat er een amendement mogelijk was op het voorstel zoals dat voorlag. We zijn daarvoor met veel mensen aan de slag gegaan en een groot gedeelte zien wij al gelukkig terug in het gewijzigd ontwerpbesluit, maar het proces houdt niet op. Het zou dus mogelijk zijn, als wij gewoon met ons eigen besluit conform de procedure doorgaan, dat we via amendementen op het advies en op het besluit nog andere verrijkingen zouden kunnen doen. Op die manier kunnen we recht doen aan de democratische input.

De **voorzitter**: Oké. Oosterveer.

De heer **Oosterveer** (Groep Van Overveld): Ik hoor u weer zeggen, van: 'het is een democratisch proces'. Maar, in het begin heeft u het al verteld: als een referendum niet dat doet wat wij willen, dan is het een hele zinloze zaak. Ik heb het vanochtend in de commissievergadering ook gehoord, van: 'luister, er wordt oneigenlijk gebruik gemaakt van het recht van referenda'. En nu gaat u me weer vertellen van 'raadgevend', het kan mij niet schelen of het raadgevend is of dwingend, het is een referendum waarbij de stem van het volk gehoord wordt, en daar gaat u aan voorbij. Dank u.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Daar ga ik zeker niet aan voorbij, vandaar dat ik ook zo hard heb gewerkt om te proberen de kern van de zaak te verwerken in amendementen. Dus wij doen daar recht aan, het is alleen niet absoluut, want daar is het ook een raadgevend referendum voor.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklous. Interruptie.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik hoor de heer Hageman zo aan en u vindt het dus belangrijk dat we zorgvuldige besluiten nemen. Destijds heeft u inderdaad ook uw best gedaan om nog een amendement in elkaar te zetten, zodat we misschien toch zouden kunnen besluiten over wel of geen samenvoeging Nuenen/Eindhoven, maar wat ik dan niet begrijp, is het volgende. Ik heb vandaag aan uw gedeputeerde de vraag laten stellen wat er uit het overleg is gekomen dat er deze week op het ministerie was over het concept-beleidskader. Uw gedeputeerde zegt: daar ben ik niet bij geweest, want ik had andere prioriteiten. Ik begrijp dan ook niet...

De **voorzitter**: Uw vraag is?

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik heb intussen vaak contact gehad met de Tweede Kamerfractie, et cetera, et cetera, dus ik vraag mij af: wat heeft u nu zelf als D66 gedaan in de tussenliggende periode om meer informatie te krijgen over dat aangepaste concept-beleidskader, om sneller een besluit te kunnen nemen over Nuenen?

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Het overleg dat er was, was volgens mij een IPO-overleg met de minister. Dat heeft een heel ander gremium, dus welke mensen daar aanwezig moeten zijn, weet ik niet. Maar ligt het aan ons om, voordat wij hebben afgesproken daarover te gaan praten, meer duidelijkheid te gaan krijgen? Ik denk niet dat dat aan ons is. Wij hebben gewoon afgesproken daarover te gaan praten op het moment dat die duidelijkheid er is, en dat willen we ook doen.

De **voorzitter**: Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Toen ik in de vergadering vroeg: 'gedeputeerde, wanneer gaat u dan wel een besluit nemen, wanneer ligt er dan een aangepast voorstel voor?', toen werd er gezegd: 'ja, we proberen vóór 1 juli, maar we weten niet of het ons lukt'. Er is ook geen geluid gekomen van D66 toen, van 'we gaan ons best doen om de boel te versnellen'. Ik begrijp uit wat u zegt dat u het belangrijk vindt om zorgvuldig de stappen te nemen, maar het maakt u blijkbaar niet uit hoe lang dit allemaal duurt.

De **voorzitter**: Oké. De heer Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Ja, het maakt ons wel uit, maar bij een aantal processen zitten wij niet bij, dus...

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Hageman** (D66): Ik had het over de noodzaak of er wel of niet een besluit genomen moet worden. Nou, de situatie is niet veranderd. D66 neemt de inbreng en de eerder genomen besluiten van Provinciale Staten wel serieus en zal tegen dit voorstel stemmen. En D66 is en blijft erop gericht om het initiële probleem, en dat is een beetje ondergesneeuwd, van de Nuenense bestuurskracht en bestuurscultuur op te lossen. Daar heeft de Nuenense inwoner en het openbaar bestuur in de Brainportregio recht op. Dit initiatief draagt daar, geheel in Nuenense traditie, niets aan bij.

Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Hageman. Interruptie op de valreep, Deryckere. Ik sta één interruptie toe. Mag ik stilte in de zaal! De heer Deryckere heeft het woord.

De heer **Deryckere** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Als ik naar D66 luister, hoor ik eigenlijk alleen maar procesmatige argumenten en procesgangverhalen. Maar, meneer Hageman, dit gaat over mensen, dit gaat over een gemeente, dit gaat om 1.500 handtekeningen, dit gaat om 8.000 stemmers bij een referendum. Dit gaat om mensen, niet over processen en niet over zorgvuldigheid van een proces, maar zorgvuldigheid richting kiezers en richting Brabanders. Graag een reactie.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Dat is ook precies de reden waarom we zeggen: laat alle input die relevant is, waaronder het landelijk beleidskader, komen, zodat wij een zorgvuldige afweging kunnen maken voor al die inwoners van Nuenen. Door het nu te versnellen, hebben wij het idee dat die zorgvuldigheid richting onze Nuenense inwoners geschaad wordt.

De **voorzitter**: Deryckere tot slot.

De heer **Deryckere** (CDA): U vervalt weer in uw procesmatige argumenten en het gaat nu juist om die mensen die niet snappen wat wij hier in deze zaal aan het doen zijn, waar wij op aan het wachten zijn, want we hebben dat beleidskader helemaal niet nodig om te zien dat dit gewoon een slecht voorstel is en dat de mensen in Nuenen hier niet op zitten te wachten.

De **voorzitter**: Hageman tot slot.

De heer **Hageman** (D66): Nee, we hebben dat wel nodig. U vindt het een slecht voorstel, ik vind het op zich een goed voorstel, omdat het uiteindelijk als enige nog recht kan doen aan het oplossen van het probleem waar we voor staan, en dat is iets wat ik de gemeente Nuenen, of eigenlijk de inwoners van Nuenen, bijzonder gun. U gaat omwille van verkiezingsretoriek instemmen met het feit dat het naar voren gehaald moet worden, wij zitten gewoon op basis van zorgvuldigheid en dan blijven we op de bestaande afspraken zitten.

De **voorzitter**: Goed. Het woord is aan de fractie van de Partij van de Arbeid bij monde van de heer Maas.

De heer **Maas** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Op mijn laatste Statendag wil ik graag mijn teleurstelling uitspreken dat we nu spreken over het verwerpen van het herindelingsadvies Nuenen. Voor de PvdA-Brabant, maar ook voor de PvdA uit Nuenen, is het een donkere dag. Het moet duidelijk zijn dat het bestuur van Nuenen niet die veerkracht en daadkracht heeft zoals men op dit niveau mag verwachten. Bij de gemeente ontbreekt de mogelijkheid om krachtig, adaptief en resultaatgericht aan de slag te gaan. Denk aan gewoon betaalbare woningen voor jongeren, denk aan industrieterrein Eeneind, denk aan het klooster, denk aan de ontwikkelingen van de potentie van het Van Gogh Museum, en zo kan ik nog wel doorgaan. In het huidige coalitieakkoord van Nuenen staat geschreven: "De raad is van mening dat wij de aankomende jaren nog zelfstandig kunnen blijven, maar voor de toekomst is de verwachting dat een fusie beter kan zijn voor de bevolking van Nuenen." Wij kijken uit naar het voorstel van de gemeente Nuenen, hoe ze deze herindeling op termijn willen gaan organiseren.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, voorzitter. Als ik de PvdA hoor, en ik hoor het over financiën, dan denk ik vooral aan Eindhoven, PvdA, grote financiële puinhoop, en daar zou Nuenen dan onderdeel van moeten gaan uitmaken. Hoe kijkt u daartegen aan?

De **voorzitter**: De heer Maas.

De heer **Maas** (PvdA): Nou, er zitten ook in Eindhoven problemen, maar de financiële problemen in Nuenen zijn niet alleen financieel, er zijn ook heel veel andere grote problemen in Nuenen, waardoor juist de daadkracht en de activiteiten die daar moeten gebeuren niet aanwezig zijn.

De **voorzitter**: Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Vindt de collega het dan niet gewoon aan het bestuur van Nuenen om daarmee te dealen, in plaats van door een opgelegde fusie het maar zo'n beetje van bovenaf te gaan bestieren?

De **voorzitter**: Maas.

De heer **Maas** (PvdA): O ja, mevrouw Van der Kammen, zeker! Maar dat vragen we al acht jaar en acht jaar worden niet die maatregelen genomen die wij als provincie verwachtten om het op een hoger niveau te zetten. Jammer genoeg lukt het niet en nu is het alsof de provincie hier de boeman is door te zeggen tegen Nuenen: jullie doen het niet goed. Nee, we vragen het al acht jaar en het proces loopt al zo lang, helaas, helaas, helaas.

De **voorzitter**: Interruptie Bruncklaus.

Mevrouw **Bruncklaus** (GL): Ik vind het toch jammer dat de PvdA maar blijft roepen dat het in Nuenen allemaal niet zo goed gaat. Ik weet niet hoe vaak u de laatste tijd gesproken heeft met Nuenenaren, met mensen, met collegeleden in Nuenen, raadsleden, et cetera, maar de financiën zijn goed op orde gekomen et cetera. U vindt dat de woningbouw in Nuenen minder is dan die in Eindhoven. Ik zou niet weten of dat waar is. Ik denk niet dat u gelijk heeft. Ik vind het gewoon jammer van de PvdA, zo'n progressieve partij, dat jullie niet zijn meebewogen in dit hele proces.

De **voorzitter**: En uw vraag is?

Mevrouw **Bruncklaus** (GL): Ik vind het jammer, ik spreek mijn teleurstelling uit, dat doe ik.

De **voorzitter**: Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik zou eigenlijk van de PvdA - want ze gebruiken hele grote woorden over het functioneren van Nuenen - drie, vier voorbeelden willen horen van waar de gemeente Nuenen anders en beter had moeten acteren in het afgelopen jaar.

De **voorzitter**: Maas.

De heer **Maas** (PvdA): Ja, is goed, heeft u even? Woningbouw Nuenen West, bedrijventerrein Eeneind West, ontwikkeling van het Rijk van Dommel en Aa, Gulbergen, hoogwaardig openbaar vervoer en infrastructuur, meervoudige strategische opgaven niet in orde, bedrijven, maatschappelijke organisaties, toekomstige opgaven: economische structuurversterking..., dit gaat niet van mijn spreektijd af, hoop ik voorzitter!

De **voorzitter**: Nee, u bent nog met een interruptie bezig, maar ik houd het wel een beetje in de gaten!

De heer **Maas** (PvdA): Economische structuurversterking, implementatie Omgevingswet, sterke afhankelijkheid gemeente van private partijen op het gebied van woningbouw....

De **voorzitter**: Excuus meneer Maas, mevrouw Brunklus, een voorstel van orde?

Mevrouw **Brunklus** (GL): Voorzitter, ik krijg net een tweet onder ogen over iets wat ik net heb ingebracht in het debat, en dat is een tweet van de gedeputeerde. Ik dacht dat we dat niet zouden doen tijdens de debatten.

De **voorzitter**: Ik laat het even onderzoeken. Ik kan veel dingen tegelijk, maar ik volg ook het debat. Ik zal kijken of er iets gebeurd is wat niet kan. Overigens geef ik nu dan weer het woord aan de heer Maas, die uiteraard in interruptietijd aan het acteren is, maar dat is geen blanco cheque, meneer Maas!

De heer **Maas** (PvdA): O, nou, u vroeg er vier en ik had er al meer gegeven.

De **voorzitter**: Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): Ik hoor hier thema's, ik hoor hier geen problemen. Ik hoor hier beleidsvelden, ik hoor hier geen negatieve effecten of negatieve projecten. Sterker nog: Nuenen West, nou, daar is best wel wat gebouwd de afgelopen jaren, kan ik u wel vertellen. U noemt ook Gulbergen, nou dat ligt niet eens bij de gemeente Nuenen. Dus waar komt dit vandaan, meneer Maas? Wat is er nou zo slecht in de gemeente Nuenen? En als het zo slecht was, waarom is dan bijna 80% van de inwoners van die gemeente tegen een herindeling?

De **voorzitter**: Maas.

De heer **Maas** (PvdA): Mevrouw Brunklus zei het al: u komt zeker nooit in Nuenen? Ik hoor het juist van de mensen uit Nuenen: ik wil graag bouwen in Nuenen, gewoon starterswoningen, gewoon sociale-woningbouw. Ik hoor het ze zeggen, ik verzin het niet. Ik kan natuurlijk veel meer problemen hier ophalen, maar daarvoor krijg ik zeker van de voorzitter niet de tijd.

De **voorzitter**: Nee, dat klopt. Ik heb intussen het punt van de tweet bekeken. Mag ik u oproepen, u allen, om hier in de zaal met elkaar het gesprek aan te gaan en niet via de band opmerkingen over wat dan ook over elkaar te maken. Dat helpt niet de kwaliteit van het debat hier, dus laten we dat niet doen. De heer Van Hattem, interruptie.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja dank u, voorzitter. Welke garanties heeft de heer Maas dat, als Nuenen bij Eindhoven zou worden gevoegd, dan in één keer wel starterswoningen kunnen worden gebouwd? Kan de gemeente Eindhoven in één keer wel een hoop realiseren? Dat is juist de gemeente waar het financieel

één grote puinhoop is, waar de zorg aan alle kanten door wanbeheer een zootje is geworden, waar financiële tekorten zijn...

De **voorzitter**: Uw vraag?

De heer **Van Hattem** (PVV): ...en waar bovendien op het gebied van ruimtelijke ordening, nou, ga maar bij de Vestdijk kijken, het is daar één grote hel qua verkeer en ruimtelijke ordening.

De **voorzitter**: Uw vraag!?

De heer **Van Hattem** (PVV): Welke kwaliteit voegt de gemeente Eindhoven dan toe die de gemeente Nuenen op dit moment niet kan opbrengen?

De **voorzitter**: Maas.

De heer **Maas** (PvdA): Ik weet niet of u gisteren en eergisteren de krant gelezen heeft over hoeveel woningbouw juist voor studenten, expats en anderen hier terechtkomen? Er wordt volop gewerkt. Nee, het gaat ook allemaal niet perfect in Eindhoven, dat hoort u mij ook niet zeggen, maar het geeft wel meer body en gelegenheid als Nuenen en Eindhoven samen optrekken, juist in dit brede perspectief. Kijk naar ASML, kijk naar die grote bedrijven die heel veel werkgelegenheid naar deze kanten trekken. Juist die vragen om meer body en meer.... U was er vanmorgen bij, bij de inspreekmomenten. Daar was ook een inspreker die opriep verder te kijken, samen te doen, ermee aan de slag te gaan samen.

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal en de heer Van Hattem heeft het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): De heer Maas noemt een prachtig voorbeeld: ASML, dat ligt in de gemeente Veldhoven, een zelfstandige gemeente die niet van Eindhoven afhankelijk is...

De **voorzitter**: Nee, even stoppen nu. Ik heb u gezegd, u allen in deze zaal, geen tekenen van applaus. Ik ben daar echt streng in. Dit is de laatste keer dat het gebeurt, anders gaat de tribune leeg. Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, het is duidelijk: een gemeente als Veldhoven kan ook op zelfstandige basis een wereldtopbedrijf daar alle ruimte bieden. Waarom zou de gemeente Eindhoven dan die toegevoegde waarde kunnen bieden? Want u zegt dat er flink gebouwd wordt...

De **voorzitter**: Uw vraag is helder.

De heer **Van Hattem** (PVV): ..., maar dan hebben we het over hoogbouw en niet over de starterswoningen waarmee u aan komt zetten.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem, uw vraag is gesteld. Maas.

De heer **Maas** (PvdA): Ja, ASML ligt in Veldhoven, maar ASML heeft Eindhoven keihard nodig en ik kijk niet alleen naar ASML, maar ook naar de Brainportindustrie, naar de campus, naar allerlei grote activiteiten. Wij hebben Nuenen ook nodig in Eindhoven. Wij hebben juist in Brabant die samenwerking en die creativiteit samen nodig, en niet als een klein dorp alleen proberen te zijn. Dat is de boodschap die ik hier mee wil geven.

De **voorzitter**: Oké. Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter, dank u wel voor het woord. Ik verbaas me een beetje over het betoog van de heer Maas, want wij hebben zelf ook die vraag gesteld aan de gedeputeerde 'geef nu eens voorbeelden van die bestuurskracht, en ook criteria erbij', want dan kunnen we zien of er daadwerkelijk een probleem is, of dat er een ontwikkeling ten goede in zit, en telkens zagen we bij het antwoord een aantal dingen afnemen. Volgens mij bleven nog drie dingetjes over, waar onder andere 'Van Gogh' deel van uitmaakte. Dus je ziet die positieve ontwikkeling. Bent u nou niet blijven hangen in het verleden, een aantal jaren geleden, waarop u uw oordeel baseert en heeft u dan die hele discussie gemist die we de afgelopen anderhalf jaar als PS met GS gevoerd hebben, waarin we juist dat punt van bestuurskracht met elkaar gefileerd hebben...

De **voorzitter**: En uw vraag?

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): ... en gezegd hebben, van: dit is het probleem niet. Heeft u die discussie gemist, of zit u nog steeds op het punt van anderhalf/ twee jaar geleden?

De **voorzitter**: Maas.

De heer **Maas** (PvdA): Ja, ik heb die discussie gemist, en weet je wat ik vooral gemist heb: de aanwezigheid van de gemeenteraad bij die discussies, want die gingen zorgvuldig elke procedure, elke stap die het college hier zette om samen in gesprek te zijn, om samen naar een oplossing te zoeken, uit de weg, waren ze niet aanwezig. Dus als we het hebben over samenwerking en als we het erover hebben om samen die kar te gaan trekken en om juist de daadkracht en de kwaliteit van het bestuur te vergroten, was dat het moment geweest, maar ze waren niet thuis.

De **voorzitter**: Vreugdenhil, tot slot.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter. Volgens mij hebben de Staten wel met de gemeentebesturen gesproken, met de raadsleden gesproken, met het college daarin gesproken, hebben we deze punten aan de orde gebracht, zelf als Staten, met college- en met raadsleden. Dus ga nou niet zeggen dat we tussentijds niet de bestuurders gesproken hebben. We moeten de bestuurders serieus nemen, dat is een ander punt.

De **voorzitter**: Maas.

De heer **Maas** (PvdA): Ik hoorde geen vraag.

De **voorzitter**: U hoorde geen vraag. Dan ben ik even..., mevrouw Van der Kammen was als eerste. Interruptie mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja voorzitter, de collega verwijt hier de gemeente Nuenen om niet het gesprek aan tafel te voeren. Voorzitter, er wás helemaal geen gesprek, er was gewoon een annexatiedictaat. Ik geef de gemeente hartstikke groot gelijk dat ze daar niet bij aanwezig willen zijn.

De **voorzitter**: Maas vervolgt zijn betoog.

De heer **Maas** (PvdA): Goed, daar denk ik dus anders over.

Het derde punt: waarom zijn er zo weinig ambities opgeschreven in het coalitieakkoord?

De **voorzitter**: Interruptie Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): Daar wilt u geen reactie op geven. Voorzitter, sorry: daar wil de heer Maas geen reactie op geven, maar het is wel een feit. Als Nuenen daar aan tafel had gezeten, had dat niks uitgemaakt, want het eindoordeel stond al lang vast: Nuenen zou opgeheven worden, of ze nou meepraten of niet. Welke keuze hadden ze nog in dat gesprek gehad om überhaupt nog iets te veranderen aan de toekomst die ze hadden? Niks!

De **voorzitter**: Maas.

De heer **Maas** (PvdA): Ik zei het zojuist al en als u goed geluisterd had, had u dat ook geweten: wij vroegen acht jaar geleden al om mee te praten. Ik herinner me nog dat, toen de heer Houben burgemeester werd van Nuenen, hij de eerste was die riep: we moeten fuseren, want we hebben het nodig. Al die jaren daarna zijn er stappen gezet, en níét gezet, en uiteindelijk heeft dat tot dit resultaat geleid. En dan komt het moment – en dan is de provincie de vijand en de boeman – dat de provincie zegt: en nu is het genoeg geweest, nu gaan we de volgende stap zetten. U vindt dat vervelend, ik snap het ook, ik begrijp uw emotie ook wel, maar dat wil niet zeggen dat ik het daarmee eens ben.

De **voorzitter**: De heer Hageman was als eerste, daarna mevrouw Van der Kammen en de heer Ockers.

De heer **Hageman** (D66): Ja, in die zin wil ik toch de heer Maas ondersteunen. Ik moet zeggen dat ik heel verbaasd ben dat zomaar gezegd wordt dat overleg tot niks meer zal dienen. Dat is eigenlijk de dood van de democratie.

De **voorzitter**: Oké. Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Nou, er lag eigenlijk al een besluit, er lag al een mening, er lag gewoon al een dictaat van het college, en daar was gewoon geen discussie meer mogelijk. Het was helemaal geen open voorstel. En voorzitter: óf en met wíé de gemeente wil fuseren, is aan de gemeente en is niet aan deze provincie.

De **voorzitter**: Ockers.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Ja, inderdaad: óf en met name met wíé. Dat was vanochtend ook aan de orde. Nuenen heeft nooit gezegd dat ze geen maatregelen wil nemen om de bestuurskracht te vergroten, Nuenen wacht alleen op de ideale bruid. Eindhoven wacht dat ook, maar Nuenen wil Eindhoven niet als bruidegom. Nuenen had een andere keus voor haar bruid, maar die wilde niet, dus vooralsnog is Nuenen op zoek naar een geschikte partner. Dat is, denk ik, de kern van de discussie waar het om gaat.

De **voorzitter**: De heer Maas.

De heer **Maas** (PvdA): Ja, en dat kan nog lang duren, jammer genoeg.

De **voorzitter**: Dan de heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja, voorzitter. Er wordt hier een beeld neergezet alsof het een vooringenomen besluit was en dat er geen enkele vorm van inspraak mogelijk is. Er is hier een zorgvuldig traject doorlopen. Gedeputeerde Staten hebben met diverse gedeputeerden inspraakmomenten georganiseerd, daar is de raad bij uitgenodigd geweest, daar is het college bij uitgenodigd geweest en dat de raad ervoor gekozen heeft om niet aanwezig te zijn, omdat ze niet wilden participeren in het proces, is een keuze aan hen. Maar als de heer Maas dat hier constateert, moeten we niet doen alsof het niet waar is. Dan heeft hij gewoon gelijk.

De **voorzitter**: De heer Maas vervolgt zijn betoog.

De heer **Maas** (PvdA): Dat hoor ik mijn vrouw nooit zeggen, dat ik altijd gelijk heb! Maar ik lees hier wel in het coalitieakkoord, zoals dat nu voorligt in Nuenen, dat er niet de grootste en meervoudige strategische opgaven zijn vermeld, en dat zou juist wel een moment zijn geweest om dat daar op te pakken.

Een betrouwbare overheid, dat was de reden waarom ik alweer vier jaar geleden solliciteerde als kandidaat-Statenlid. Ik zei tijdens mijn sollicitatiegesprek: mensen, ik wil ook de slechte boodschap vertellen, ik wil mijn rug recht houden, we moeten ook als partij, in ieder geval als Partij van de Arbeid, ons gezicht laten zien, en als het moeilijk gaat, niet wegduiken en als het moeilijk gaat ook duidelijk tegen de inwoners zeggen 'wij denken er zo over, want wij hebben misschien een andere verantwoordelijkheid, een ander momentum'. Nuenen is zo'n kwestie. Vele voorbereidingen zijn gedaan, langlopende procedures zijn uitgezet, vele gesprekken zijn gehouden, dit alles onder goedkeuring en onder een meerderheid van deze Staten. Graag wil ik dan ook mevrouw Spierings en Gedeputeerde Staten danken voor hun inzet en de kwaliteit om deze procedure ook zorgvuldig te laten verlopen. De soap van Nuenen wordt hier het provinciehuis in getrokken, en dit allemaal onder het mom van een uitslag van een referendum. En ja, een referendum waarvoor 56% van de mensen ging stemmen, maar 44% dus níét. En ja, een referendum vooral over wat je níét wilt, maar waar niet de vraag wordt gesteld wat je wél wilt. Ja, het klopt dat 78% van de mensen, 8.200 mensen, voorstemden, maar 10.400 mensen, stemgerechtigden, zijn niet gaan stemmen, of stemden tegen.

De **voorzitter**: Interruptie de heer Deryckere. Stilte in de zaal! De heer Deryckere heeft het woord.

De heer **Deryckere** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik heb een hele simpele vraag aan de heer Maas. We zien dat de opkomst bij de Provinciale Statenverkiezingen zelfs onder de 45% is, dus ik vroeg me af hoe legitiem we dan zijn in deze zaal volgens u.

De **voorzitter**: Maas.

De heer **Maas** (PvdA): Ik hoorde u die opmerking daarstraks ook al maken, alsof referenda uiteindelijk meer mensen naar de stembus brengen. Ik geloof daar niet in.

De **voorzitter**: Meneer Deryckere, u kunt nog één keer.

De heer **Deryckere** (CDA): Blijkbaar wel, want er zijn meer mensen gaan stemmen voor dit referendum dan in Brabant voor de Provinciale Statenverkiezingen. Maar weet u: niet alleen dat referendum is geweest, we hebben ook een gemeenteraadsverkiezing gehad en we hebben nu weer een burgerinitiatief

gehad. We hebben bovendien gewoon gehoord van de gemeente Nuenen en van de inwoners daar, dat ze dit een slecht voorstel vinden, tot drie keer toe.

De **voorzitter**: Maas.

De heer **Maas** (PvdA): Ja, ik begreep uw opmerking net verkeerd, vandaar dat u mij zo raar aankeek, en dat snap ik dan ook wel. In z'n totaliteit wil niet zeggen, als we referenda organiseren in den lande, dat we dan ook de stembus van de provincie omhoog gaan krijgen, het aantal mensen die gaan stemmen. Kijk, u reflecteert het alleen aan het geval-Nuenen. Ja, en ik loop er ook niet voor weg, 78% van de mensen ging stemmen, een hele grote uitslag, en ik loop er ook niet voor weg dat daarvan een groot percentage voorstemde, maar ik geef u ook de keerzijde, en dat mag niet, want dat vindt u vervelend. Er zit ook een keerzijde aan, dat 10.000 mensen niet gestemd hebben. Dat wil niet zeggen dat ik die andere mensen niet serieus neem, maar ik neem de mensen die niet gestemd hebben ook serieus. Daarbij komt dat onze fractie als PvdA juist bij die gemeenteraadsverkiezing ook gegroeid is, terwijl we tegen zijn. Dus het kan wel. Je kunt twee geluiden horen, meneer Deryckere.

De **voorzitter**: Goed. Vervolgt u uw betoog.

De heer **Maas** (PvdA): Politieke partijen hebben er in de gemeenteraad jarenlang een janboel van gemaakt, vooral tegen elkaar en niet met elkaar. Het politieke samenspel verliep zeer moeizaam. Er was geen eenheid en geen vertrouwen onder elkaar, en er werd veel dorpspolitiek geschreven. Hiervan hebben we de laatste jaren, ook omtrent de herindeling, als provincie toeschouwer mogen zijn. De gemeente Nuenen heeft als een boos klein kind in een hoek staan mokken en geheel niet geparticipeerd in het herindelingsproces. Nu plots heeft een meerderheid van de gemeenteraad van Nuenen een gemeenschappelijke vijand gevonden: de provincie. De schuldvraag ligt plotseling daar: waar de provincie zich druk om maakt? Maar de provincie dient haar verantwoordelijkheid te nemen. Maar hoe moet het later, als de fusie dadelijk weer van tafel is? Zal dan de samenwerking en het vertrouwen van de raadsleden uit Nuenen nog aanwezig zijn? Komen ze dan wel met oplossingen als het zover is? En worden de oplossingen die nu nog niet lukken dan wel opgelost?

De PvdA is van mening dat de inwoners van Nuenen dé grote verliezers zijn en aan het eind een beter bestuur verdienen.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Maas voor zijn bijdrage. Dan nu de fractie van GroenLinks bij monde van mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter. Vandaag sta ik hier met een dubbel gevoel, niet vanwege de discussie die wij hier voeren, maar Boudewijn Wilmar, onze GroenLinks-fractievoorzitter uit Nuenen, is deze week overleden. Toen Boudewijn mij en Paul Smeulders een jaar of vier geleden uitnodigde om in Nuenen een avond bij te wonen die hij had georganiseerd om te spreken met onze leden uit Son en Breugel en Nuenen over een mogelijke fusie van die twee gemeenten, als alternatief voor een fusie met Eindhoven, wist ik nog niet dat we aan het begin van een proces stonden waar hij het einde niet eens meer van zou meemaken. Heel triest. Boudewijn heeft zich uitermate ingespannen om GroenLinks op de kaart te zetten in Nuenen en om de bestuurlijke en financiële situatie van de gemeente op een hoger plan te brengen. Hij was het absoluut niet eens met de argumentatie van GS om met een Arhi-procedure een fusie met Eindhoven af te dwingen. Dat werd ook de inzet van GroenLinks bij de gemeenteraadsverkiezingen. Nu zijn wij opnieuw bijeen om te besluiten over de samenvoeging van Nuenen bij Eindhoven, deze keer omdat de burgers daartoe een verzoek hebben ingediend, burgers die een einde willen maken aan de

onzekere situatie waarin hun gemeente verkeert, want tot op heden is er onduidelijkheid van de zijde van het college van GS wanneer zij met een aangepast voorstel zouden komen. En met de Statenverkiezingen voor de deur is het natuurlijk slim van burgers om een besluit af te dwingen, als je weet dat een meerderheid van de Staten tegenstander is van die samenvoeging. Onze GroenLinks-Statenfractie heeft heel veel tijd besteed om de onderste steen boven te halen in dit ingewikkelde proces, om een goede en eigenstandige afweging te kunnen maken. Steeds duidelijker werd het voor onze fractie dat de argumentatie die ten grondslag ligt aan het voorstel voor samenvoeging van Nuenen met Eindhoven niet meer actueel was en bij elkaar gezocht leek. Het feit dat de gemeenteraadsverkiezingen gewonnen werden door partijen die zich tegen deze samenvoeging keerden, vonden wij een teken aan de wand. Overleg met onze Tweede Kamerfractie maakte duidelijk dat het besluit van samenvoeging dat op zo'n kleine meerderheid kon rekenen, weinig kans van slagen zou hebben in de Eerste en in de Tweede Kamer; eigenlijk andersom natuurlijk. En toen opeens bleek dat de minister zelfs het belangrijkste argument van GS, namelijk het tonen van weinig bestuurskracht, geen argument meer vond om een Arhi-procedure te kunnen starten, toen was het voor onze fractie duidelijk: dit moet je niet willen.

GroenLinks in Nuenen en ook het college in Nuenen hebben steeds gezegd dat zij niet tegen een fusie zijn, maar dan moet het wel een vanzelfsprekende stap zijn. Het liefst willen zij samengaan met Son en Breugel op termijn. Ook willen zij meewerken aan regionale samenwerking en het versterken van de Brainportregio. En voor het vermarkten van onze grote schilder Vincent van Gogh hebben zij ook plannen gemaakt, ook al zijn die misschien niet helemaal in lijn met de plannen van de provincie. Onze fractie is ervan overtuigd dat met Nuenen en met alle andere gemeenten in de regio tot goede afspraken gekomen kan worden over het versterken van de regio en met partners die daar positief hun schouders onder zetten bereik je meer dan met een opgelegde fusie waar gemeenten jarenlang de negatieve gevolgen van kunnen ondervinden.

Wij vinden dat GS in dit proces niet zorgvuldig hebben gehandeld richting PS. Dat wij eind vorig jaar aan het begin van een themavergadering nog even snel leeswerk kregen over een derde variant, was ongepast en dat wij van Omroep Brabant moesten vernemen dat GS PS verzochten om het voorstel van de agenda te laten horen evenzo. Was dit onmacht, of was dit strategie? Waarschijnlijk een mix van beide. In ieder geval voelden wij ons door GS niet goed vertegenwoordigd in dit proces, en dat was niet prettig, zoals ik ook in diverse vergaderingen heb aangegeven, en dat doet de politiek geen goed. GroenLinks hoopt dat er vandaag een einde komt aan dit dramatische samenvoegingsverhaal. Wij rekenen erop dat de gemeenten in positief overleg zullen gaan bouwen aan een sterke regio.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Brunklus voor haar bijdrage. Dan nu de Groep Van Overveld bij monde van de heer Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (Groep Van Overveld): Dank u wel, voorzitter. Ik wil niet in herhaling vervallen, want dat is vanmiddag al een aantal keren gebeurd. Ik wil ook niet met cijfers gaan goochelen, want daar zijn andere mensen veel beter in dan ik. Ik wil alleen maar vasthouden aan ons eenvoudige principe dat we mét mensen willen praten en niet óver hen willen besluiten constant.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Overveld, even. Er stond een naam bij uw beeld, die sterk deed denken aan een van de initiatiefnemers, mevrouw Hekker. Ik hoop dat het nu in orde is, want dat zou thuis allerlei misverstanden kunnen wekken.

De heer **Van Overveld** (Groep Van Overveld): Nou staat hij bij u!

De **voorzitter**: Mevrouw Hekker is overal vandaag, dat is duidelijk! Ik wil even de techniek vragen om het in orde te maken, maar de luisteraars en kijkers thuis weten dat dit de heer Van Overveld is. Ga uw gang.

De heer **Van Overveld** (Groep Van Overveld): Waarvan akte.

Ik zei zojuist dat ik vast wil houden aan ons eenvoudige principe dat herindelingen niet meer van bovenaf moeten worden opgelegd, maar alleen kunnen gefaciliteerd worden als er voldoende draagvlak is. Dat draagvlak is er in dit geval niet, dus zijn wij niet voor het handhaven van dit voorstel, en zeker niet voor het uitvoeren ervan.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Overveld. Dan nu de Partij voor de Dieren bij monde van de heer Van der Wel. Aan hem het woord.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. Het verhaal van de gemeentelijke herindeling van Nuenen met Eindhoven leest als een spannend jongensboek, met een verrassende wending. De twee hoofdpersonen gingen op pad voor een queste. De graaf en gravin van Den Bosch reisden af naar Eindhoven en Nuenen, want Eindhoven en Nuenen zouden één worden: Nuenen aan de ene kant, een gemeente met grenzen die teruggaan tot 1300, een Gemeint, mogelijk gemaakt door Jan II van Brabant en Eindhoven aan de andere kant, met stadsrechten die dateren van 1232, geschonken door Hendrik I van Brabant. Een stad en een dorp naast elkaar, eeuwenlang, dichtbij en toch voldoende ver weg, want Nuenenaren houden van een stad op afstand.

Terug naar de hoofdpersonen uit dit boek. Die vonden de ware aard van de Nuenenaren op hun weg. Bestempeld als niet-georganiseerd, wisten de Nuenenaren in korte tijd op democratische weg tot een initiatief te komen, een initiatief dat nu voorligt: Nuenen blijft Nuenen en Eindhoven blijft Eindhoven, zoals het is sinds 1300. Beter een goede buur dan een verre vriend. Eind goed al goed. Maar, voorzitter, hoe liep het af met de hoofdpersonen? Wij denken wel goed. Soms moet je een mislukking niet zien als een mislukking, zoals nu, want soms is een mislukking een overwinning, een overwinning voor de democratie. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Wel. Dan nu de fractie van de ChristenUnie-SGP bij monde van de heer Vreugdenhil. Aan hem het woord.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Het was, denk ik, op een maandagmiddag dat ik op de A28 reed, ter hoogte van Amersfoort, en ik kreeg een pingetje op mijn telefoon – dat krijg je bij Omroep Brabant – waarin we geïnformeerd werden: de fusie van Nuenen wordt uitgesteld. Ik zette mijn auto meteen aan de kant, want ik dacht: ik heb iets gemist, zoals ik misschien wel heel veel gemist heb in dit dossier, terwijl ik me daar toch heel stevig in verdiept heb. Maar, en het werd al gerefereerd door GroenLinks, wij werden er via Omroep Brabant van op de hoogte gesteld dat GS het voorstel uit wilden stellen. Op de terugweg richting Nieuwendijk dacht ik: je zult maar inwoner van Nuenen zijn, jarenlang gesprekken hebben gevoerd, je mening wordt gevraagd op tal van momenten, je mening wordt gepeild, er zijn verkiezingen, je spreekt in, en dan zouden Provinciale Staten geen besluit nemen in het tijdspad dat afgesproken is? Of je zult maar gemeentebestuurder van Nuenen zijn en in allerlei overleggen gedwongen worden, je wordt geacht mee te schrijven aan je eigen herindelingsplan, als een kalkoen die het kerstmenu moet samenstellen, zonder dat er draagvlak in de gemeenteraad is, zonder dat er draagvlak hier in Provinciale Staten is, en dan ook nog eens een keer de wind van voren krijgen in allerlei media, door een gedeputeerde en coalitiepartijen, waarin de onvoldoende bestuurskracht telkens uitgemeten wordt, terwijl je tegelijkertijd zelf een college van GS ziet dat spartelt met het hele

besluitvormingsproces. Voorzitter. Of je zult maar Statenlid zijn en je taak zorgvuldig uit willen voeren, om te beoordelen of het proces zorgvuldig is, met voldoende draagvlak en goed voor de regio. Je verdiept je in de dossiers, je gaat op bezoek, tal van gesprekken voer je, en dan twee minuten voor aanvang van een belangrijke commissievergadering waarin we het voorstel bespreken, legt het college van GS zomaar een gewijzigd voorstel op tafel: ga hier maar even over spreken. Voorzitter. Of dat je als Statenlid een besluit moet gaan nemen dat gegrond is op onvoldoende bestuurskracht, maar dat je zelf een college ziet dat op dit dossier volstrekt onvoldoende bestuurskracht toont, en dat je jezelf voorbereid op een Statendeбат, terwijl tegelijkertijd ergens in de achterkamers het plan wordt gesmeed om het van de agenda te halen.

Voorzitter. Ik heb me niet senang gevoeld in dit hele proces. En het resultaat van dit alles is dat Nuenen bungelt, dat de slagkracht van de regio geschaad wordt en dat samenwerkingsverbanden in de regio onder druk staan. Voorzitter. Ik denk dat in dit hele traject van Nuenen de provincie zich van haar slechtste kant heeft laten zien. Ik constateer dat er een stevige knauw is gekomen in het vertrouwen van gemeenten in de provincie, en niet alleen Nuenen; ik hoor het ook bij andere gemeenten, die argwanend naar dit hele proces kijken. Ik constateer dat er een knauw is gekomen in het vertrouwen van burgers in het provinciaal bestuur. Het burgerinitiatief is daar, denk ik, ook een helder en duidelijk signaal van. Voorzitter. Maar ik constateer ook dat er een knauw gekomen is in het vertrouwen van Provinciale Staten in het college. Als dan net ook nog gezegd wordt dat het debat dat we hier voeren en het besluit dat we nemen afbreuk doet aan een zorgvuldig proces, dan kan ik daar gewoon met mijn pet niet bij. Voorzitter. Zo ga je niet met elkaar om. Ik ben blij, en feliciteer dan ook de mensen dat zij het initiatief genomen hebben om dit burgerinitiatief ook daadwerkelijk in te dienen en de Staten zo op te roepen om nu wel een besluit te nemen.

Ondanks al het gedoe hieromheen, beoordelen wij toch het voorstel inhoudelijk. Wij hebben altijd betoogd dat wij drie belangrijke punten hebben waarlangs wij de fusie met Eindhoven zullen leggen: 1. er moet voldoende draagvlak zijn; 2. een zorgvuldig proces; 3. het besluit moet ingebed zijn in een goede visie op de regio. Op al die punten hebben wij het debat met elkaar gevoerd en met het college gevoerd en op alle drie punten moeten wij constateren dat het voorstel zoals het er lag, en nu ook door het burgerinitiatief voorgelegd wordt, daaraan niet voldoet. We zullen terug moeten naar de tekentafel. Ik heb zelf in de regio Altena van dichtbij het hele fusieproces meegemaakt en daarin heb ik ook geleerd dat je juist als bestuur ook af en toe een stapje terug moet doen, dat je even over je ego heen moet stappen, en daarmee misschien wel veel meer bereikt dan door iets door te drukken. Dat is mijn oproep ook, voorzitter. Ik ben blij dat we hier, zoals het ernaar uitziet, vandaag dit burgerinitiatief aannemen en daarmee het voorstel daadwerkelijk afschieten, dat we daarmee een duidelijk signaal geven dat deze route niet de juiste is. Maar tegelijkertijd vraagt het, en daar roep ik ook de mensen van het burgerinitiatief toe op, dat we in de periode die nu aanbreekt, constructief met elkaar in gesprek moeten gaan, constructief met de regio in gesprek moeten gaan en moeten kijken hoe we de fusieplannen, of andersoortige plannen, het belang van de hele regio, het belang van Nuenen, en ook weer het vertrouwen van de regio en de gemeentebesturen in het provinciaal bestuur kunnen herstellen. Ik hoop dat we in de nieuwe coalitieperiode dat proces met elkaar in kunnen zetten, van één stapje achteruit, twee stappen vooruit.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Vreugdenhil. Dan is nu de heer Ockers van Lokaal Brabant, de laatste in de rij van sprekers.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Verwacht van mij geen uitgebreid politiek praatje, want daar hebben ze in Nuenen geen behoefte meer aan in dit stadium, lijkt mij. Die willen slechts duidelijkheid, en de rest doet Lokaal Brabant wel in de campagne.

Voorzitter. Vandaag is het D-day, ofwel de dag dat iedere volksvertegenwoordiger kleur zal moeten bekennen. GS hebben niet adequaat willen reageren op eerder afgegeven signalen door voorstellen in te trekken, dus zullen PS het vandaag moeten gaan doen. Een lastig moment, zo vlak voor de verkiezingen. Profileringsdrang, liefde voor de coalitie, en toch willen luisteren naar de bevolking, het loopt allemaal door elkaar heen. Dit dossier moet vandaag van tafel, en als het aan Lokaal Brabant ligt gáát het ook van tafel. PS zijn aan zet en Lokaal Brabant roept iedere partij op te willen luisteren naar de op democratische wijze hier neergelegde wil van de Nuenense bevolking. Natuurlijk mag het dualisme z'n werk doen, maar laat vandaag asjebliëft het realisme het winnen van de coalitieliefde en ruil vandaag de coalitieliefde in voor écht luisteren naar de meerderheid van de bevolking van Nuenen. En deze opmerking is niet alleen bedoeld voor de SP. Nuenen verdient uw aller steun. Complimenten aan Nuenen voor hun inzet. Voorzitter, dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Ockers voor zijn bijdrage. Er is een vraag aan de gedeputeerde gesteld en de gedeputeerde heeft gevraagd u ook nog even te mogen toespreken in deze termijn van behandeling. Ik stel voor dat we dat toestaan en dat in ieder geval ook de vraag zal worden beantwoord. Ik geef u het woord, mevrouw de gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Er is aan ons college één vraag gesteld met betrekking tot het financieel Arhi-toezicht. Op het moment dat de Arhi-procedure stopt is er natuurlijk geen enkele reden om preventief financieel toezicht op grond van de Arhi-procedure voort te zetten, en dan zullen wij dus ook aan de minister vragen om dat te beëindigen. Procedureel ligt die bevoegdheid inderdaad bij de minister.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): De vraag die de PVV-fractie stelde is of u, als wij vandaag positief besluiten over het voorliggende voorstel, vandaag nog de minister daarvan in kennis wilt stellen en haar dat verzoek wilt voorleggen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Het is gebruikelijk om zoiets eventjes met een nette brief te doen en niet met een sms'je na de vergadering. Ik geloof niet dat wij, op het moment dat wij vandaag zijn uitvergaderd, nog een nette brief gaan vaststellen, maar wij zullen dat op dat moment terstond doen.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Het mag ook morgenochtend.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Kijk, dat vind ik nou aardig van u! Ons college zou ook graag nog even het woord tot u richten, wetende dat deze vergadering aan u is en dat er geen voorstel van ons college op tafel ligt, en dan ook vooropgesteld dat het college vandaag niet een Statenvoorstel kan of wil verdedigen, waarvan ons college zojuist al heeft betoogd dat wij het niet zorgvuldig vinden om de inhoud van het burgerinitiatief vandaag te behandelen. Toch wil ons college u een paar zaken meegeven.

De provincies hebben van het rijk een verantwoordelijkheid gekregen in het kader van de kwaliteit van het lokaal openbaar bestuur. Er staan ons als provincie vele middelen ter beschikking om die verantwoordelijkheid te nemen, daar werd zojuist al even door de ChristenUnie-SGP aan gerefereerd. In het kader van veerkrachtig bestuur hebben we hier blijk van gegeven door middelen in te zetten, zoals de onderzoeken van de commissie-Huijbregts naar de bestuurskracht van Brabantse gemeenten, door kennisdeling over verschillende vormen van bestuur en samenwerking, door gemeenten een visie te laten maken op de maatschappelijke opgaven, door thema-onderzoeken, procesbegeleiders, tijdelijke commissies en bestuurlijke gesprekken. Al deze instrumenten zijn niet wettelijk verankerd. Soms doet zich een uitzonderlijke situatie voor, waarin enkel het wettelijk instrument van de provinciale Arhi-procedure nog helpt om tot de gewenste kwaliteit van het openbaar bestuur te komen. Dit is een zwaar instrument, waar ons college niet lichtvaardig, integendeel, zeer weloverwogen, voor heeft gekozen in het geval van de gemeente Nuenen.

Laat ik u nog even kort mee door de geschiedenis nemen. In juni 2013 komt de commissie-Huijbregts met haar advies over de gemeente Nuenen. De commissie is van mening dat de gemeente Nuenen moet fuseren met Eindhoven en beveelt een bestuurskrachtonderzoek aan. Het duurt bijna tweeënhalf jaar voordat de gemeente Nuenen dit bestuurskrachtonderzoek heeft uitgevoerd. Vervolgens duurt het een jaar voordat de gemeenteraad van Nuenen besluit om bestuurlijke fusie als voorkeursoptie voor de bestuurlijke toekomst te gaan onderzoeken. In diezelfde maand laat ik in een op verzoek van de raad besloten raadsvergadering weten dat de keuze voor een fusiepartner er uiterlijk 1 juli 2017 moet zijn. Dit bevestigt ons college in december met een brief. In zeven maanden tijd weet de gemeente Nuenen één of twee gesprekken te voeren met de buurgemeenten, met als gevolg dat er op 1 juli 2017 geen besluit is. Dit was voor ons college de directe aanleiding om de Arhi-procedure te starten. De reden om de Arhi-procedure te starten is het gebrek aan bestuurskracht in het licht van de grote maatschappelijke opgaven.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, voorzitter, ik wil de gedeputeerde graag vragen waarom zij dit nu nog een keer allemaal benoemt, want volgens mij zijn deze feiten bij ons allemaal bekend. We hebben het uitvoerig op schrift gehad, dus ik vraag me af wat de zin hiervan is.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Ons college vindt het van belang om even in alle rust dit nog een keer met uw Staten te kunnen delen.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik gun GS natuurlijk van harte een weerwoord, maar ik heb er persoonlijk niet zo'n behoefte aan. Ik weet niet hoe dat bij andere fracties is...

De **voorzitter**: Dat moeten we beoordelen. Ik geef de gedeputeerde de kans dat verhaal af te maken en dan moet u zelf ermee doen wat u wilt. De gedeputeerde heeft nu het woord.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Uw Staten hebben de verantwoordelijkheid om met het oog op de lange termijn een afweging te maken. U bent middenbestuur. De grote waarde van het middenbestuur ligt in het verder vooruitkijken, het uitzetten van de lange lijnen. Sinds ons college op 30 januari 2018 het voornemen bekend maakte om een herindelingsontwerp op te stellen voor de herindeling

van de gemeenten Nuenen en Eindhoven, heeft ons college met vele inwoners van Nuenen contact gehad. Als het ging om gebrek aan bestuurskracht, zochten zij concrete onderbouwing en zij noemden zelf de voorbeelden: transparantie ontbreekt geheel in Nuenen, de KAFI-affaire, het onterechte ontslag van een drietal ambtenaren, uitlekken van geheime rapporten, het al vele jaren halfllege bedrijventerrein Eeneind West, een nog altijd opvallend hoge ozb, twee keer zo hoog als in Geldrop-Mierlo, 80% hoger dan in Son en Breugel en nog altijd ruim hoger dan in Eindhoven, onvoldoende betaalbare huurwoningen, speciaal voor ouderen, verstoorde verhoudingen met de plaatselijke woningstichting Helpt Elkander, de Uitvaarthuis-kwestie, de almaar uitblijvende herontwikkeling van Landgoed Gulbergen, de Sinti, et cetera, et cetera. Ons college heeft steeds weg willen blijven bij individuele dossiers. Deze illustreren weliswaar het probleem, maar elk individueel dossier is oplosbaar. Het gaat om het patroon. Het gaat om de toekomst van de gemeente Nuenen in het perspectief van de regio. De regio is een van de mainports van Nederland. Dat brengt grote verantwoordelijkheden en uitdagingen met zich mee, uitdagingen waar alle gemeenten hun steentje aan bij moeten dragen. Ik noem er een paar, zoals voldoende betaalbare woningen voor expats en senioren, het bieden van een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat en het vormgeven van de energietransitie. De gemeenschap, gemeensch*ap*, van Nuenen is krachtig, maar je mag van inwoners niet verwachten dat zij dit soort grote opgaven alleen oppakken. De gemeente Nuenen is niet klaar voor deze opgaven, zo blijkt keer op keer. Een ambtelijke samenwerking met Son en Breugel en Geldrop-Mierlo lost dit probleem niet op. Ook een samenwerking in het stedelijk gebied is geen oplossing, als je niet staat bent om evenredig bij te dragen aan die samenwerking.

Ons college heeft elke stap in dit proces zeer zorgvuldig gewogen. Wij staan gezamenlijk, en volmondig, onverminderd achter de herindeling van Nuenen met Eindhoven, omdat wij er het volste vertrouwen in hebben dat dit het beste is voor de inwoners van Nuenen op de korte en de langere termijn. Wij hebben respect voor het besluit van uw Staten van 7 december om diezelfde zorgvuldigheid te betrachten. Met waardering voor het burgerinitiatief acht ons college het vreemd dat u het burgerinitiatief, en daarmee indirect het herindelingsadvies, vandaag alsnog wenst te behandelen en daar vandaag alsnog over wenst te stemmen.

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor haar bijdrage aan dit debat, wat inderdaad primair een debat van uw Staten is, maar de Provinciewet staat toe dat gedeputeerden daaraan deelnemen – dit voor degenen die ik wat twijfelend zag fronsen hierover. Wij hebben dat allemaal even keurig nagezocht vandaag.

Hiermee komt dan een einde aan de eerste termijn en ga ik inventariseren in hoeverre er behoefte is aan een tweede termijn, of kunnen we direct gaan stemmen? Ja. Dan sluit ik de beraadslagingen hierover.

De **voorzitter**: De heer Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): Voorzitter. Wij willen graag een schorsing van vijf minuten aanvragen.

De **voorzitter**: Ik sta een schorsing van vijf minuten toe. De vergadering is geschorst en daarna vangen we met de stremmingen aan.

Schorsing (15.47-16.00 uur).

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik heropen de vergadering. Mijn voorstel was om de beraadslagingen te sluiten en over te gaan tot de stemming. Er is een schorsingsverzoek geweest en gehonoreerd. Ik stel

voor dat we dan inderdaad nu overgaan tot de stemming. Ik vraag de griffier de daarvoor bekende bel te doen luiden.

We gaan stemmen, hoofdelijk, want dat was gevraagd door de PVV-fractie, over voorstel 18/19. Ik zal het daartoe gebruikelijke nummer uit de Statenbak trekken. Nummer 15. Mag ik stilte in de zaal! Het woord is aan de griffier.

De **griffier**: Nummer 15, dan beginnen we bij de heer Portheine.

De heer **Portheine** (VVD): Tegen.

De **griffier**: De heer Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Tegen met stemverklaring. Dit lost op geen enkele manier de problemen in Nuenen op.

De **griffier**: Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Voor.

De **griffier**: De heer Kutlu.

De heer **Kutlu** (D66): Tegen met dezelfde stemverklaring als mijn partijgenoot.

De **griffier**: De heer De Jonge.

De heer **De Jonge** (SP): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-Van Langen** (D66): Tegen.

De **griffier**: De heer Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Voor met stemverklaring. Leve het burgerinitiatief!

De **griffier**: De heer Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Voor.

De **griffier**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Voor.

De **griffier**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Tevkir.

Mevrouw **Tevkir** (D66): Tegen.

De **griffier**: De heer Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Tegen.

De **griffier**: De heer Van Meel.

De heer **Van Meel** (SP): Voor.

De **griffier**: mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Tegen.

De **griffier**: De heer Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (Groep Van Overveld): Voor.

De **griffier**: De heer Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Voor met dezelfde stemverklaring als de heer Deryckere.

De **griffier**: Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Tegen.

De **griffier**: De heer Manders.

De heer **Manders** (VVD): Tegen.

De **griffier**: De heer Koevoets.

De heer **Koevoets** (VVD): Tegen.

De **griffier**: mevrouw Tinnemans.

Mevrouw **Tinnemans** (CDA): Voor met dezelfde stemverklaring als de heer Deryckere.

De **griffier**: De heer Van Gruijthuisen.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor

De **griffier**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voor met dezelfde stemverklaring als de heer Deryckere.

De **griffier**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor met stemverklaring. Goed dat het besluit nu valt en ter nagedachtenis aan Boudewijn Wilmar.

De **griffier**: Mevrouw Willems.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Voor.

De **griffier**: De heer Van Agtmaal.

De heer **Van Agtmaal** (CDA): Voor met dezelfde stemverklaring als Deryckere.

De **griffier**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor met dezelfde stemverklaring als de heer Deryckere.

De **griffier**: De heer De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Tegen.

De **griffier**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Surminski.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Tegen.

De **griffier**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen met stemverklaring. De inwoners van Nuenen moeten zeker kunnen zijn van een beter bestuur.

De **griffier**: De heer Everling.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **griffier**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Hageman.

De **griffier**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen met dezelfde stemverklaring als de heer Hageman.

De **griffier**: De heer Ockers.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor met stemverklaring. Laat het aan Nuenen en de inwoners om te bepalen of ze willen herindelen en, zo ja, met wie. Wég met deze opgelegde herindeling.

De **griffier**: De heer Maas.

De heer **Maas** (PvdA): Tegen.

De **griffier**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **griffier**: De heer Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): Voor met stemverklaring. Als CDA zijn wij blij dat de fusie Nuenen-Eindhoven nu bijna definitief van de baan is. Wij betreuren daarnaast het proces rondom de fusie. Het is ongehoord om inwoners zo lang in onzekerheid te laten. Blijkbaar durven sommige partijen enkel met de verkiezingen in het vooruitzicht tot een goede beslissing te komen.

De **griffier**: De heer Spapens.

De heer **Spapens** (SP): Kort maar krachtig: voor.

De **griffier**: De heer De Heer.

De heer **De Heer** (CDA): Voor.

De **griffier**: De heer Roks.

De heer **Roks** (PVV): Voor.

De **griffier**: De heer Bakker.

De heer **Bakker** (PVV): Voor.

De **griffier**: Mevrouw Schüller.

Mevrouw **Schüller** (VVD): Tegen.

De **griffier**: De heer Oosterveer.

De heer **Oosterveer** (Groep Van Overveld): Voor.

De **griffier**: De heer Altundal.

De heer **Altundal** (SP): Voor.

De **griffier**: De heer Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): Tegen.

De **griffier**: De heer Kouthoofd.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Tegen.

De **griffier**: Mevrouw Claessens.

Mevrouw **Claessens-Vloedgraven** (SP): Voor.

De **voorzitter**: Het woord is aan de griffier.

De **griffier**: Er zijn 32 stemmen voor dit voorstel uitgebracht en 20 tegen.

De **voorzitter**: Derhalve is het aangenomen.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. Mijn fractie verzoekt u om een schorsing van ten minste een uur.

De **voorzitter**: Het laatste heb ik niet helemaal goed verstaan!

De heer **Meijer** (D66): Mijn fractie verzoekt om een schorsing en ik denk dat we daar...- nou, laat ik er dan een halfuur/drie kwartier van maken - voor nodig hebben.

De **voorzitter**: Als we erover gaan onderhandelen, lijkt me een halfuur in eerste aanleg prima. Mocht het daarna echt niet anders kunnen, dan komt u maar even bij me. Is dat een redelijk bod? De vergadering is geschorst voor een half uur.

Schorsing (16.08 - 16.55 uur).

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik heropen de vergadering. Aan de orde is het Statenvoorstel Initiatiefvoorstel van de Partij voor de Dieren: 'Voor elke Brabander een boom'.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik heb er wel behoefte aan te weten waar de schorsing over ging en waarom we ook weer teug zijn in de zaal. Ik zou dat graag van de fractie van D66 horen.

De **voorzitter**: Ik geef de heer Meijer graag de gelegenheid om daar kort op te reageren. Aan u het woord.

De heer **Meijer** (D66): De fractie van D66 had ontzettend behoefte aan een eetpauze. De kaassoufflés moesten uit de vriezer komen, en ja, daar moet je af en toe op wachten.

De **voorzitter**: Mijnheer Meijer. Als u de Staten vraagt om een uur lang te wachten, dan is dit qua toon en inhoud, maar misschien vooral qua het eerste, niet goed. U hoeft niet te antwoorden op vragen, maar ik geef u nog één kans.

De heer **Meijer** (D66): Mijn fractie had er behoefte aan om even na te praten over wat er zojuist is gebeurd. Dat hebben we gedaan en dat is waar we deze tijd voor nodig hadden.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Meijer. Dan gaan wij nu over tot de behandeling van het volgende voorstel.

15/19 Statenvoorstel Initiatiefvoorstel Partij voor de Dieren: 'Voor elke Brabander een boom'

De **voorzitter**: Het betreft het initiatiefvoorstel 'Voor elke Brabander een boom'. De fractie van de VVD heeft als eerste het woord bij monde van mevrouw Otters.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Volgens de procedure gaat eerst de initiatiefnemer het voorstel verdedigen.

De **voorzitter**: Excuus. Sterker nog, meneer Van der Wel: ik vergat helemaal u uit te nodigen achter deze tafel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Zij is al bij u.

De **voorzitter**: Oké. Excuus. U mag het woord voeren, en dan mevrouw Otters. Excuus, excuus. Ik was misschien ook nog aan het nadenken over waarom nou dat uur, maar goed, ga uw gang. Stilte in de zaal!

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voorzitter, het is u vergeven.

Na heel veel bomen als werkwoord, nu bomen als zelfstandig naamwoord. Bomen in Brabant zijn heel belangrijk en we weten allemaal wel waarom. En toch verdwijnen er de laatste jaren in rap tempo aanmerkelijk meer dan erbij komen. Tijd dus voor een ander beleid.

Sinds 2013 verdwijnt er jaarlijks per saldo 1.350 hectare bos in Nederland. Ook in Noord-Brabant worden veel bomen gekapt. Het aantal hectaren Brabants bosareaal is in vijf jaar tijd met bijna 3.000 hectare verminderd, en dan hebben we het over bosoppervlak en nog niet eens over laanbeplanting, kleine landschapselementen en individuele bomen. Dat heeft consequenties voor de kwaliteit van de leefomgeving, het leidt tot verlies van leefgebied voor vogels en heel veel andere dieren. Een belangrijke oorzaak voor de ontbossing is het kappen van productiebossen. Met name voor boeren zijn de subsidieregelingen per 2013 vervallen en daardoor verdwijnen er vooral volwassen bomen bij bosjes. De tweede belangrijke oorzaak voor de afname van het bosoppervlak is de politieke keuze van natuurbeheerders om bosgebied om te vormen in andere natuur, zoals zandverstuivingen en heide. In beide gevallen is er geen sprake van een herplantplicht, waardoor er dus per saldo meer bomen verdwijnen dan erbij komen. En ten derde: het afschaffen van de kapvergunning door gemeenten. Daardoor wordt het almaar makkelijker voor particulieren om individuele bomen definitief te verwijderen. Om al die redenen is het nodig dat de provincie actie onderneemt en samen met de gemeenten ervoor zorgt dat het aantal bomen in Noord-Brabant weer groeit in plaats van krimpt. Beide zijn immers medeverantwoordelijk.

Ons plan is eenvoudig: bomen planten, door voor elke Brabander een boom te planten en elke nieuwgeboren Brabander een boom te schenken. Daardoor maken we Brabant weer rijk aan bomen. Mensen worden erbij betrokken doordat ze een uitnodiging krijgen om zoveel mogelijk zelf hun boom te planten. En doordat mensen een persoonlijke boom krijgen leren oude en jonge Brabanders automatisch iets over bomen en bomen planten, en dat moet niet alleen leiden tot meer betrokkenheid, meer maatschappelijk draagvlak voor ons natuurbeleid, maar hopelijk ook tot een actieve rol als beschermer. En dat er behoefte is aan meer bomen blijkt heus wel uit het project 'Ieder kind een boom' van de Stichting Nationale Boomfeestdag. Inmiddels hebben meer dan 50 Nederlandse gemeenten de bijbehorende intentieverklaring ondertekend. Hieruit blijkt dat gemeenten in principe best bereid zijn om medewerking te verlenen aan het planten van bomen buiten de kaders van het Natuurnetwerk. De waarde van bomen behoeft geen betoog: voor de luchtkwaliteit, de buffering van water en temperatuur, als leefgebied voor allerlei dieren en ook voor mensen. Ze dragen rechtstreeks bij aan gezondheid, natuurbeleving en welbevinden.

Het is onze bedoeling dat de provincie Noord-Brabant budget beschikbaar stelt aan de hand van het aantal inwoners per gemeente. De gemeente kan daarop overgaan tot planologische inpassing van de te planten bomen. Dat kan zijn een perceel, een tiny forest, of 'not so tiny', en eventueel in de vorm van coulissen of andere landschapselementen, en het kan desgewenst aansluiten bij gemeentelijke maatregelen die het landschap versterken. Gemeenten zijn in principe vrij om zelf de locatie aan te wijzen, als het maar aansluit op de Natuurvisie. Voor het plantmoment wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de gemeentelijke boomplantdagen of de Nationale Boomfeestdag. Door de geplante bomen een langetermijnbescherming te geven kunnen mensen hun eigen boom van jaar op jaar zien groeien en hebben ze uiteindelijk meer volwassen bomen en bossen.

Het voorstel betekent ook een economische impuls voor de Brabantse bomentelers. Immers, er worden circa 2,5 miljoen extra bomen aangekocht in een relatief korte tijd. Voor elke Brabander een boom. En bovendien verbeteren bomen het landschappelijk aanzicht van Brabant, wat een positief effect heeft op de leefbaarheid en daarmee ook op het vestigingsklimaat in Brabant.

Het planten van die extra bomen brengt natuurlijk kosten met zich mee. In het voorstel zijn de maximale kosten berekend. Omdat verschillende Brabantse gemeenten op eigen initiatief momenten kunnen verzorgen om de bomen te planten en aan te sluiten bij de Nationale Boomfeestdag, zal het hieronder berekende bedrag in de praktijk waarschijnlijk wat lager uitvallen. Maar als voor elke Brabander een boom wordt aangeplant, zullen de initiële kosten circa 21,8 miljoen euro zijn. Daarnaast bedragen de kosten jaarlijks ongeveer twee ton voor de aanwas van nieuwgeboren inwoners van onze provincie. De dekking voor uitwerking en uitvoering van het besluit wordt gezocht binnen de vrije begrotingsruimte 2019. Die vrije begrotingsruimte bedraagt in 2019 23,45 miljoen euro.

GS hebben hun oordeel gegeven over ons voorstel. Het klopt dat het initiatiefvoorstel geen onderdeel uitmaakt van bestaand beleid. Daarom is het immers een initiatiefvoorstel. Het is een voorstel voor nieuw beleid, waarbij Provinciale Staten de kaders aangeven en waarbij we zelf een begrotingsvoorstel doen. We adviseren uw Staten dan ook vooral uw eigen oordeel te vellen over het voorstel, op basis van de daarin genoemde feiten en cijfers en argumenten. Wat mij betreft spreken die voor zich.

GS verwijzen terecht naar de motie van GroenLinks, die wij van harte ondersteunden, en nog steeds ondersteunen, want het vastleggen van CO₂ en het produceren van zuurstof zijn belangrijke voordelen van een boom. Het pleiten voor minder kappen van bomen, zoals verwoord in die motie, is de Partij voor de Dieren nog steeds uit het hart gegrepen. GS noemen verder nog het Actieplan Bos en Hout. Het Actieplan Bos en Hout is geboren uit de verwachte extra vraag naar hout vanuit de bio-economie.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dank u wel. Ik wil even tergekomen op de dekking die u benoemt. Waarom kiest u voor de vrije begrotingsruimte en niet voor het natuurbudget vanuit Natuur en landschap?

De **voorzitter**: Mevrouw Surminski. Ga uw gang.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Dank u. Omdat wij vinden dat het een extra zou moeten zijn en dus niet gebruikt moet worden ten koste van het bestaande beleid van natuurontwikkeling.

De **voorzitter**: Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dus suggereert u daarmee dat het huidige natuurbeleid niet voldoende doet hieraan?

De **voorzitter**: Mevrouw Surminski.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Het huidige natuurbeleid is bedoeld voor het realiseren van Natuurnetwerk Brabant en wat wij beogen is juist een extra, ter compensatie van het bos dat verloren gaat.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Ja, dank u.

GS noemen verder nog het Actieplan Bos en Hout, maar dat actieplan is geboren uit de verwachte extra vraag naar hout vanuit de bio-economie en daarbij gaat het specifiek over productiebossen. Dit plan heeft dus een geheel andere doelstelling dan ons initiatiefvoorstel, want in ons voorstel blijven de bomen staan en ze gaan niet naar de oven of naar Ikea. We laten het aan gemeenten over om te beslissen wat de beste locatie is voor de nieuwe bomen, als het maar niet binnen het Natuurnetwerk Brabant is.

Tot zover. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Surminski en nodig haar uit hier achter de tafel plaats te nemen voor de verdere behandeling van uw initiatiefvoorstel. Dan nu mevrouw Otters van de fractie van de VVD als eerste in de eerste termijn van uw Staten. Aan haar het woord.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Allereerst: een sympathiek voorstel van de Partij voor de Dieren, 'Voor elke Brabander een boom'. Brabant telt maar liefst 2,5 miljoen inwoners, ongeveer, Brabanders. Het idee dat wij zoveel bomen zouden kunnen gaan planten in Brabant, dat is mooi, want ook de VVD heeft een hart voor een groene provincie. En ook wij zijn van mening dat natuur, inclusief bomen, zorgt voor een prettige omgeving om in te wonen, te werken en te recreëren. En het provinciaal Groen Ontwikkelfonds Brabant, het GOB, helpt ons hiermee, want het GOB heeft als opdracht particuliere ondernemers en overheden te ondersteunen bij het realiseren, zoals ik zojuist heb gezegd, van nieuwe natuur. Hiervoor is toen een bedrag van 240 miljoen euro beschikbaar gesteld, om te investeren in de Brabantse natuur en de afgelopen jaren hebben we hierover regelmatig het gesprek kunnen aangaan met de gedeputeerde.

In het voorstel is te lezen dat Brabant in 2017 een bosareaal van 74.641 hectare heeft. Is dat veel, is dat niet veel? Kijk, praktische voorbeelden spreken vaak beter ter verbeelding, en daarvan heb ik het even voor u uitgerekend. 74.000 hectare bosareaal betekent dat in Brabant ongeveer 33 miljoen bomen staan, en dat op een populatie van 2,5 miljoen mensen. Dus eigenlijk zijn wij al een groene provincie. Maar ik begrijp, vanuit de interruptie zojuist, dat de Partij voor de Dieren die mening niet met ons deelt. Mogen we dan misschien ook concluderen dat de Partij voor de Dieren van mening is dat het GOB haar doelen niet haalt, zoals men zegt: daar is staak noch boom te zien?

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Volgens mij is het zo dat de doelstelling van het initiatief juist is níét in het Natuurnetwerk Brabant te gaan zitten, omdat daar doelstellingen voor zijn en geld voor beschikbaar is, en daar heeft de gedeputeerde ook nog van gezegd dat er te weinig geld voor is om al die doelen te realiseren.

De **voorzitter**: Uw vraag.

De heer **Van der Wel** (PvdD): U heeft het over 33 miljoen bomen, maar bent u het met mij eens dat, als die bomen verdwijnen en niet terugkomen, en als we in dit tempo doorgaan, de bomenstand gewoon heel erg omlaaggaat, en wat wilt u daar dan aan doen?

De **voorzitter**: Uw vraag is duidelijk. Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Ik concludeer juist dat we 33 miljoen bomen hebben in Brabant, dat is 13 bomen per Brabander op dit moment. Zeker met de op de rol staande Bosnota denk ik dat uw initiatiefvoorstel een mooi, sympathiek initiatief is, maar dat het misschien helemaal niet nodig is. Daarom kijkt de VVD tijdens dit debat graag nog even de kat uit de boom.

De **voorzitter**: Van der Wel, ten tweeden male.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja voorzitter, dat mag de VVD, de kat uit de boom kijken, moet die er wel zijn overigens! U heeft het over 33 miljoen, en dat is een mooi aantal, maar waar het om gaat is dat 3% van het areaal in vijf jaar is verdwenen. Bent u het met ons eens dat dat gewoon niet zo door kan gaan?

De **voorzitter**: Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): En daarom is het goed dat er nu ook een nieuwe nota op de rol staat, en die zullen wij dan te zijner tijd gaan bespreken.

De **voorzitter**: De fractie van het CDA, mevrouw Tinnemans, de volgende in de rij.

Mevrouw **Tinnemans** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Wij hebben ook kennisgenomen van het sympathieke voorstel van de Partij voor de Dieren. Wij kunnen natuurlijk naar aanleiding van dit voorstel vragen stellen over de noodzaak, uitvoerbaarheid en financiële onderbouwing, maar dat doen we niet. Wij kunnen het voorstel ook belachelijk maken en vragen of, wanneer bij iedere geboorte een boom wordt geplant, dat ook betekent dat bij ieder overlijden een boom wordt gekapt, maar dat gaan we ook niet doen. Eigenlijk willen wij niet veel woorden kwijt aan *dit* voorstel, wij doen liever een ander voorstel: dat bij ieder project waarbij sprake is van natuurcompensatie de realisatie van de compensatie gedaan moet zijn op het moment dat het project wordt opgeleverd. Op deze manier is het duidelijk voor omwonenden dat de natuur in de buurt blijft.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Tinnemans voor haar bijdrage. De fractie van de SP dan bij monde van de heer De Jonge. Aan hem het woord.

De heer **De Jonge** (SP): Voorzitter. Dit is niet mijn maidenspeech, maar wel mijn exitspeech, of, zoals mijn collega Benno zou zeggen, mijn slotbetoog; hij heeft nogal de neiging om veel Nederlands te praten. Stiekem hoop ik op een mooi bosje bloemen dadelijk, of een doosje chocolaatjes! Maar alle chocolaatjes op een stokje, daar gaat het nu niet om. 'Voor elke Brabander een boom', daar hebben we het over, en de Partij voor de Dieren neemt hiermee een voorschotje op de volgende begrotingsbehandeling. Een cynisch mens zou nu zeggen dat er verkiezingen in aantocht zijn. Het idee van een boom voor elke Brabander vindt mijn fractie sympathiek. Dat is zo'n dingetje dat je zegt, om daarna te zeggen hoe verschrikkelijk fout de ander het heeft. De Partij voor de Dieren heeft het eigenlijk niet verschrikkelijk fout. Bomen zijn belangrijk. Zoals mijn zoon Daan zegt: bomen geven zuurstof en dat hebben wij nodig om te ademen. Hij is acht, en zoals jullie horen iets slimmer dan ik. Hij zegt ook wel eens tegen mij 'papa, je kunt de boom in', maar dat terzijde. Maar Daan zou niet genoeg hebben aan alleen een aantal bomen hier en een stelletje bomen daar. Hij zou er meer aan hebben wanneer ingezet wordt op meer samenhangende natuur. Misschien dat dat meegenomen kan worden in de volgende begrotingsbehandeling.

Wat mijn fractie wel jammer vindt in het voorstel van de Partij voor de Dieren, is het pessimisme. Oké, het aantal leden van natuurorganisaties stabiliseert of neemt af, en daaruit zou dan blijken dat de betrokkenheid, of bevoegenheid, ten aanzien van de natuur van jongere mensen minder wordt. Ik heb juist de afgelopen tijd gezien dat de bevoegenheid ten aanzien van natuur en klimaat er enorm is onder de jongeren. Klimaatpijbelars worden ze genoemd en we hebben een minister die zegt dat we aan het spijbelen geen ruimte moeten geven. Maar die jongeren zijn juist de mensen die iets willen, die zich laten horen, die zich niet laten ontmoedigen of tegenhouden, die willen vechten voor de toekomst. Om in PVV-terminen te spreken: dat zijn de klimaatriders, de natuurhelden en de milieuwachters. Dus, Partij voor de Dieren, er is hoop en die hoop is groter dan een stel bomen...

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, de klimaatspijelaars. Toevallig heb ik mijn dochter er ook even naartoe gestuurd en toen daar in Den Haag het gerucht ging dat de volgende activiteit op zaterdag plaats zou vinden, was ze zo van 'nou, dat gaan we toch maar niet doen'.

De **voorzitter**: Mijnheer Van den Berg. Graag een interruptie ter zake.

De heer **Van den Berg** (PVV): Nee, oké. Ik was gisteravond op het Strabrecht College in Geldrop, daar hadden we een heel mooi debat en dat ging over het klimaat op een school. Er waren een aantal jongeren die zeer zinnige opmerkingen hadden, maar dat waren ook de enige jongeren in de zaal. Dus als het niet onder schooltijd is, dan interesseert het de jeugd kennelijk helemaal niets. Dat is even te uwer informatie.

De **voorzitter**: De heer De Jonge vervolgt zijn betoog.

De heer **De Jonge** (SP): Dank u wel voor deze informatie.

Dus, Partij voor de Dieren, er is hoop en die hoop is groter dan een stel bomen in Halsteren, waar ik woon. Die hoop is samenhangend, die hoop is jong en zoals Robert Long ook zong: want de jeugd die heeft de toekomst.

Dagge bedankt zijt, da witte. Agge mar leut et. Houdoe!

De **voorzitter**: Ik dank de heer De Jonge. In de door hem gevraagde versnapering kan als chocola niet worden voorzien, maar er is wel een worstenbroodje voor u in aantocht! Dan is nu de fractie van de PVV bij monde van de heer Van Hattem aan het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Allereerst complimenten aan de Partij voor de Dieren voor het uitwerken van een initiatiefvoorstel. Over de inhoud kan de PVV vrij kort zijn. Het is een alleraardigst – ik zal het woord 'sympathiek' in dit geval niet gebruiken – idee om meer bomen te planten, en terecht stelt de initiatiefnemer ook dat bomen veel CO₂ en onder andere stikstofdioxide uit de lucht halen. Vooral laten groeien en bloeien van bomen en bossen dus. Maar in plaats daarvan worden volgens de NRC 1,5 miljoen ton aan houtpallets per jaar omwille van klimaat en duurzaamheid – en dat zijn omgerekend elke dag maar liefst 4.100 bomen –, gesubsidieerd verbrand in de Amercentrale als zogenaamde biomassa. En daarnaast slopen de tekentafelecoloogen, rijkelijk gesubsidieerd hier vanuit het Groen Ontwikkelfonds, complete bossen voor hun gesubsidieerde maakbaarheidsideaal, zoals de vanochtend nog besproken kaalslag in de Deurnsche Peel, waar hele bossen weg-gebulldozerd worden. Wat de PVV betreft houden we die bossen juist in stand. Kappen met kappen in plaats van nu enorme kosten te maken voor nieuwe aanplant. De bijna 22 miljoen euro eenmalig en ruim 2 ton aan belastinggeld jaarlijks die de Partij voor de Dieren in dit plan wil pompen is voor de PVV-fractie totaal buitenproportioneel. Daarom zullen wij niet instemmen met dit initiatiefvoorstel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Hattem voor zijn bijdrage. De fractie van D66, mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel, voorzitter. Het is door andere fracties al gezegd: het voorstel klinkt sympathiek, waardevol, maar hoe serieus is het nou eigenlijk? Daarvoor verwijs ik graag naar de wensen en bedenkingen die door het college bij dit voorstel zijn geuit. Het voldoet niet aan de afspraak

'eerst beleid, dan geld', het loopt vooruit op de Bosnota, zoals ook door de VVD gezegd, en dit soort voorstellen horen gewoon bij de begrotingsbehandeling te worden ingediend, tenzij er sprake is van een spoedeisend belang, en dat is volgens mij niet aan de orde. Ondertussen werken we in Brabant gelukkig wel verder aan een stevig en robuust Natuurnetwerk.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik vind het een beetje vreemd dat u zegt 'het voldoet niet aan de criteria, zoals het college ook zegt'. Maar volgens mij was de bijdrage van mevrouw Surminski heel duidelijk, dat het ander beleid is, met een ander kader en een ander doel. Dus hoe kan u dan zeggen dat het niet voldoet aan de criteria van het college? Dat lijkt me nogal logisch. Waar wij op zitten te wachten, is een inhoudelijke visie van u en niet, zeg maar, een procedurele.

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Ja, het spijt me, meneer Van der Wel, maar die krijgt u toch echt, en ik zal er u nog een tip bij geven. Als u dit soort initiatiefvoorstellen doet, zorg dan dat er een goede financiële onderbouwing bij zit en een goede toelichting. Dan kunnen we vervolgens samen een inhoudelijk debat met elkaar voeren.

De **voorzitter**: Tot slot Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, meer toelichting en financiële bijdrage dan dit is volgens mij niet nodig. Het is precies hetzelfde wat onder uw toezicht het college verschillende malen heeft gedaan, door eerst geld te vragen en daarna beleid te maken, of tegelijk te vragen, en nu rekent u ons als kleine fractie, als oppositiepartij, af door iets te doen wat het college gangbaar doet. Dat vind ik vooral een zwakgebod. Sorry.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklus.

Mevrouw **Brunklus** (GL): Ja, daar wil ik de heer Van der Wel graag in steunen, want vrije ruimte is ook een dekking. Dat is toch een goeie onderbouwing? Een heleboel sleutelprojecten zijn op die manier uit de vrije ruimte gehaald en er is ruimte in de vrije ruimte. Dus het is gewoon een prima dekking. Dat zou geen argument moeten zijn om het af te wijzen.

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Ja, mevrouw Brunklus, dat is het zeker wel en ik zal u uitleggen dat wij bij het Platform Planning & Control daar ook afspraken over gemaakt hebben, dat we dit soort initiatiefvoorstellen die uit de vrije ruimte komen gewoon indienen bij de begrotingsbehandeling, tenzij er sprake is van een sleutelproject – dat zegt goed –, maar dan doen er wel andere partijen in mee, en hier gaat het puur over financiële dekking vanuit de provincie, bijna 22 miljoen euro. Daar is dit gewoon niet de weg voor.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Heel procedureel heeft u gelijk, daar heeft u gelijk in, maar u snapt ook dat dat niet meer mogelijk is, omdat we zo meteen geen begrotingsbehandeling hebben; een voorjaarsnota hebben we trouwens ook niet vanwege de verkiezingen. Dus dan zou het wel heel lang duren voordat je zo'n voorstel zou kunnen indienen.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Waarom zouden wij hier gebonden moeten zijn aan afspraken uit het informele Platform Planning & Control? Zou de spreker even daarop in kunnen gaan?

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Ja, omdat we in het Planning & Control Platform, meneer Van Hattem, de afspraken bestendigen die volgens mij in deze zaal zijn gemaakt over de planning & controlcyclus. Als u daar vanochtend nou bij geweest was – het is weer jammer dat de PVV daar weer niet bij was –, had u meegekregen dat we in het kader van de evaluatie naar manieren gaan zoeken om te zorgen dat we in de volgende bestuursperiode, met uw fractie erbij, nog betere afspraken kunnen maken over het nakomen van onze eigen afspraken over de planning & controlcyclus.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, dat klinkt allemaal heel leuk en aardig, maar daar worden ondertussen geen verslagen van gemaakt, er worden geen opnames gemaakt, het is totaal niet transparant wat dat Platform Planning & Control doet, voor de buitenwacht niet, voor ons als andere Statenfracties niet, die omwille van die transparantie, vanwege het gebrek aan transparantie, daar niet aan deel willen nemen. Dus hoe kan ik hier nu, of enige fractie in deze zaal, gebonden worden aan afspraken in het Platform Planning & Control, terwijl we daar niet eens een verslag of iets van kunnen zien?

De **voorzitter**: Uw punt is helder. Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Meneer Van Hattem, u wordt op uw wenken bediend. We hebben vanochtend afgesproken dat we voortaan van het Platform Planning & Control, beperkt weliswaar, verslaglegging gaan doen, zodat u en ook andere fracties weten wat we hebben besproken. Maar belangrijker nog: u kunt de planning & controlcyclus ook gewoon terugvinden op de website.

De **voorzitter**: U was klaar met uw betoog? Ja. Dan zijn we bij de Partij van de Arbeid-fractie, mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voorzitter. Wij delen de zorg van de Partij voor de Dieren met betrekking tot de bomenkap. Bomen zijn essentieel voor biodiversiteit, milieueffecten, met name de CO₂-afvang, fijne natuurbeleving, er is al veel ook door de anderen genoemd, en er kunnen er wat ons betreft niet snel te veel zijn. Zelf hebben we vorig week daarom ook vragen gesteld over de terugplantverplichtingen naar aanleiding van de illegale kap van Vredelust in Tilburg en de legale kap langs de A2 tussen Boxtel en Best. Wat ons betreft komt er in ieder geval voor iedere gekapte boom weer een boom terug. En toch willen we nu niet tussentijds de begroting in het lopende jaar met 2,5 miljoen euro extra belasten voor een voorstel om de Brabanders er wat meer bij te betrekken, maar wat niet het enige voorstel zou hoeven te zijn. Ik kan me ook voorstellen dat, als de basisscholen hun bomenplantdag

hebben, we dan bijvoorbeeld ook aan de Brabanders vragen of ze wellicht willen sponsoren voor nog eens een extra boom of iets dergelijks. De vraag is echt of het echt van onze kant alleen moet komen. Dus niet zozeer om procedures, of werkwijze, dat we het op dit moment niet willen doen, maar we vinden wel dat beleid toch echt wel altijd eerst moet gaan voor het geld, en wachten daarom de Bosnota af die GS op zeer korte termijn hebben toegezegd.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Knoet voor haar bijdrage. Mevrouw Brunklaus van de GroenLinks-fractie dan nu.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, dank u, voorzitter. Wat een leuk voorstel is dit! Een goed initiatief, Partij voor de Dieren, hartstikke mooi. Die bomen hebben we nodig, als je ook kijkt maar de grote droogte die we de afgelopen zomer hebben gehad. Met meer bomen bescherm je je tegen de zon. Het is hartstikke noodzakelijk dat er meer bomen komen in Brabant. Ik had me bijna laten overtuigen door de argumenten van GS van 'het past nou niet in het beleid en we zijn bezig met een Bosnota', maar ik denk eigenlijk: waarom zouden we hier niet gewoon als GroenLinks voor gaan stemmen? Ik denk dat we die 21 miljoen euro die het vraagt kunnen vinden in onze vrije ruimte. We doen soms ook andere dingen, denk aan Van Gogh, 11 miljoen euro bij de begroting, zomaar hóp, in één keer. Ik denk: zoveel bomen in Brabant, waar zoveel mensen plezier van gaan hebben, dat lijkt me een heel mooi initiatief.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Van Hattem interruptie.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja voorzitter, dank u wel. Als GroenLinks zich daar zo grote zorgen om maakt, is GroenLinks dan ook bereid om eindelijk eens te kappen met die biomassa-flauwekul die in de Amercentrale wordt verstookt, waar dagelijks, zoals ik zei, omgerekend 4100 bomen de lucht in gaan in het kader van zogenaamde duurzaamheid en klimaat?

De **voorzitter**: Uw punt is helder.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Helemaal mee eens, ik vind het ook helemaal niks. Ik heb liever groene energie, windmolens, zonnepanelen, waterkrachtcentrales et cetera.

De **voorzitter**: Ja oké. De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Wat die windmolens betreft: daar wordt ook nog wel eens wat groene ruimte opgeofferd, want er wordt in de huidige plannen nog steeds...

De **voorzitter**: Nee, wacht even, nu gaan we stoppen, want nu gaan we echt een debat voeren dat helemaal niet hier op de agenda staat. Nee, want eerst dit, en dan de windmolens, en dan kan ik er nog wel een paar. We gaan gewoon stoppen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Meer windmolens in de bossen, daar ging het om.

De **voorzitter**: Ja, heel goed. De heer Oosterveer.

De heer **Oosterveer** (Groep Van Overveld): Voorzitter, dank u wel. Ja, soms krijg je de wind van voren als je de kat uit de boom kijkt. Het voorstel is, wat alle anderen ook zeiden, zeer sympathiek, maar we zijn straks met een Bosnota bezig en probeer het nou maar eens een keer te bundelen, dat we niet allemaal kleine activiteiten ontplooiën. Daarnaast is er een commerciële mogelijkheid om bomen te planten. Ik heb gemerkt, daarnet werd het al aangehaald, dat de populieren die gekapt zijn langs de A2, voor de klompenboeren zijn. Een prachtig object. Dat betekent dus dat je daarmee een bedrijfstak kunt steunen om commercieel populieren te planten. Nou, ga eens verder. Elk jaar worden tienduizenden kerstbomen gekapt. Wat doen we? We zetten weer tienduizenden kerstboomplantjes nieuw erin. Als het de bedoeling is om dat te subsidiëren, zeg ik: dat hoeft helemaal niet, want dat is een commerciële activiteit. Stimuleer dat soort zaken nou eens een keer. Ons voorstel is: wacht u rustig op de Bosnota.
Dank u, voorzitter.

De **voorzitter**: Mooi, want u moest gaan afronden. Dan ben ik bij de ChristenUnie-SGP, de heer Vreugdenhil tot slot.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Een alleraardigst voorstel. In het debat zijn we meteen bijgepraat over de planning- & controleregels, dus dank daarvoor, dan hoef ik het daar ook niet meer over te hebben. Maar even alle gekheid op een stokje, voorzitter. Ook wij voelen echt wel wat voor het voorstel dat hier ligt, maar het is wel goed om dat in een beleidskader in te passen, en om daar ook een visie op te ontwikkelen, van: hoe ga je om met natuurontwikkeling? En er zijn ook natuurgebieden waar je juist heel weinig bomen wilt hebben, kijk naar de Loonse en Drunense Duinen, waar we juist zorgen voor verstuing en dergelijke. Dus dat zit allemaal wat ingewikkelder dan even zeggen van: zoveel bomen, dat gaan we doen, en dit bedrag hoort erbij. Wij zijn wel bereid – en dat zeggen we ook tegen de Partij voor de Dieren – om in de komende Statenperiode gewoon eens met elkaar te gaan kijken van: hoe kunnen we dat in het natuurbeleid een plek geven, en daarmee ook in de Bosnota en andere zaken die eraan komen, dat op een goede manier en een mooie manier met elkaar regelen en daar het budget ook via de geëigende weg bij leggen? In die zin een alleraardigst voorstel, ik zal het woord 'sympathiek' niet noemen, maar ik zou graag willen uitnodigen om breder met de Staten daarover in gesprek te gaan en te kijken of we dan tot een beter voorstel kunnen komen, omdat ik van heel veel partijen hoor dat hun hart er eigenlijk wel ligt en het zomaar afstemmen zou dan ook weer jammer zijn van zo'n voorstel.
Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Vreugdenhil. Dan wil ik nu mevrouw Surminski vragen of zij meteen in staat en bereid is...

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, mogen wij drie minuten schorsen? Even kort overleg. Na een uur moet dat kunnen, toch?

De **voorzitter**: U vraagt drie minuten? Dat sta ik toe.

Schorsing (17.27 - 17.28 uur).

De **voorzitter**: De vergadering is heropend Het woord is aan mevrouw Surminski als indiener van het voorstel. Aan haar het woord.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Dank u wel. Laat ik dan maar beginnen met jullie allemaal te bedanken voor jullie bijzonder sympathieke reacties en alle steun voor het mooie voorstel. Maar even alle gekheid op een stokje, inhoudelijk.

De VVD geeft aan dat zij liefst via het GOB werken. Ik kan me dat voorstellen, want dat budget ligt natuurlijk vast. Wat ons doel is, is juist iets extra's te doen behalve het GOB. We hebben al geconstateerd dat de natuurrealisatie binnen het GOB best moeizaam verloopt, dus dat is een beetje een probleem.

De Bosnota die op de rol staat, ja, maar zoals we ook aangaven: het idee daarvan is dat er vooral sprake is van productiebos, en dat zouden we juist niet willen. We willen bossen die blijven staan. Waar wij onze zorgen over hebben, is juist de afname van het bosareaal en van het aantal bomen. Je ziet dat er een kentering is gekomen in 2013. Voor die tijd nam het aantal bomen in Nederland geleidelijk aan toe en vanaf 2013, door alle veranderingen die er zijn geweest, door het veranderen van de subsidieregeling voor agrariërs en door het andere beleid binnen de natuurbeheerders, is er juist een gestage afname. Daar zitten onze zorgen in.

Het CDA zegt dat zij liever een ander voorstel willen doen, namelijk het realiseren van de compensatie voordat de aantasting plaatsvindt. Maar dat moet eigenlijk op dit moment al. Officieel moet je al zorgen voor compensatie voordat je de vernieling aanricht waar je voor moet gaan compenseren. Dat het niet altijd gebeurt, is jammer genoeg. Het is een van de redenen dat we een tijd geleden ook aan de Zuidelijke Rekenkamer gevraagd hebben om kritisch te kijken naar de uitvoering van de natuurcompensatie. Dus dat staat hier een beetje buiten. Ik geef u daar helemaal gelijk in: dat moeten we zeker doen en we moeten dat goed onder controle houden, maar het is buiten de scope van ons voorstel.

De SP: een voorschot nemen op de begroting en u wilt gaan naar meer samenhang in de natuur. Ja, ik geef ook aan dat wij hier komen met dit voorstel omdat het niet past binnen de begrotingsmogelijkheden op korte termijn. Dus we moeten wel komen met een apart voorstel. We kunnen niet wachten tot er opnieuw begrotingsbesprekingen plaatsvinden.

Klimaatpijbelars, jongeren die iets willen gaan doen. Natuurlijk zien wij met veel genoegen dat jongeren het serieus oppakken en we zijn er heel blij mee.

De PVV heeft het over het verstoken van biomassa. Nou, ik sluit me daar graag bij aan. Het verstoken van biomassa is heel jammer. Wij zien ook liever dat we de bossen kunnen behouden in plaats van als biomassa te verstoken. We vinden het nog steeds een beetje rare constructie dat je bos laat verdwijnen en dan verstookt, waarbij CO₂ vrijkomt.

D66: eerst beleid en dan geld. Ja, maar ik heb u al gezegd: wij kunnen niet anders, want een initiatiefvoorstel gaat nu eenmaal over nieuw beleid. Als je moet wachten totdat er al beleid is, dan heb je geen initiatiefvoorstel meer nodig.

De **voorzitter**: Wilt u gaan afronden?

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Zeker. Ik denk dat ik de meeste dingen eigenlijk wel gehad heb. Onze zorg is dus het afnemen van het bos. Wij willen graag bos dat ook werkelijk blijft bestaan. Met bossen die worden gebruikt voor biomassa of voor houtproductie schieten we nu juist niets op, dus vandaar ons voorstel.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Surminski voor haar beantwoording in eerste termijn. Ik inventariseer even of er behoefte is aan een tweede termijn van de zijde van uw Staten. De fractie van de VVD, mevrouw Otters. Ga uw gang.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dank u wel. De VVD is realistisch. De gedachte van het planten van nieuwe bomen is nobel, sterker nog: elke Brabander kan er zelf voor kiezen om op eigen initiatief een boom aan te kopen. En dat schrijft de Partij voor de Dieren ook letterlijk in het voorstel, waarvan de conclusie is, en ik citeer: "In dit geval zijn er geen kosten verbonden aan het voorstel." Wij schudden het geld niet van de bomen en onderschrijven derhalve de wensen en bedenkingen van het college van GS. Daarom zal de VVD niet instemmen met dit initiatiefvoorstel.

De **voorzitter**: De fractie van het CDA? Wacht, ik zie nog een interruptie van de heer Van der Wel. Aan hem het woord.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Als de VVD de aanbevelingen van het college onderschrijft en de Bosnota, onderschrijft zij daarmee ook de dekking die daarbij zit? Want die heb ik eigenlijk nergens gezien. Waar komt het geld vandaan voor die Bosnota?

De **voorzitter**: Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Ja, hoge bomen vangen veel wind, dus ik begrijp ook uw interruptie. Kijk, in de wensen en bedenkingen staat ook 'eerst beleid en dan geld', en dat wachten wij graag af.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik denk dat we al veel te lang gewacht hebben. De nota Bos is al twee jaar oud of zo. Ja, úw nota Bos niet, maar het besluit van het rijk om bomen te planten voor productie is al van twee jaar geleden. Ik heb de gedeputeerde in de tussentijd nog helemaal niets zien doen. Pas nadat wij met een initiatiefvoorstel kwamen, kwam er een heel korte notitie van 'we gaan iets met bomen in de Bosnota zien', waar we de inhoud niet van kennen. En u denkt: o, dat is wel voldoende, daar kan ik de toekomst mee in? Dat valt me erg tegen van de VVD.

De **voorzitter**: Mevrouw Otters? Nee, geen behoefte meer. Dan de fractie van het CDA, behoefte aan een tweede termijn? Niet het geval. De heer De Jonge behoefte aan een tweede termijn? Ook niet. De heer Van Hattem. Aan u het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ja, ik wil toch even opmerken het feit dat we heel veel activiteiten in deze provincie doen tegen enorme bedragen op het gebied van natuur, van nieuwe nepnatuur en bijvoorbeeld ook het aanleggen van ecoducten. Wie weleens de aanleg van zo'n ecoduct heeft gezien, die moet constateren dat in en om het gebied waar het ecoduct wordt aangelegd enorme oppervlakten aan bomen vaak gekapt worden. Eeuwig zonde. Voor zogenaamd natuurbeleid worden daar gewoon echte natuur gemold en voorgoed vernietigd. Dus wat dat betreft moeten we ermee stoppen. We hebben al eerder het BZOB-bos gehad bij Helmond. Gelukkig staat het er nog. Laat het ook vooral staan. Het staat er goed en dat hoeft niet onnodig gekapt te worden. Dat zijn echt voorbeelden, waarvan wij zeggen: zorg wat je hebt aan bomen, behoud dat. En laten we ook niet vergeten wat ik net in de interruptie helaas niet meer duidelijk naar voren kon brengen: het nee/tenzij-beleid van windturbines in onze Brabantse natuur. Dit college wil met de omgevingsvisie toch ook de ruimte openlaten om eventueel windturbines in de natuur neer te zetten. Wat ons betreft mag er geen boom gekapt worden voor klimaatbeheersing.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. Ik ben deels blij met uw betoog voor behoud van bomen. Dat deel ik met u. Bent u het met mij eens dat die bomen, die bomenlanen et cetera, die behoren tot het Brabantse cultuurlandschap, dat we dat moeten stoppen, sterker nog: dat we daar best wel wat bomen weer terug mogen zetten? Kunt u dat steunen?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Tot op zekere hoogte wel. Kijk, het is natuurlijk prima om ons Brabantse landschap goed te behouden, en daar horen inderdaad ook lanen bij, mistbomen aan de Maas, noem maar op. Het is echt een wezenlijk onderdeel van de groene structuur van Brabant en op sommige plaatsen kan inderdaad herplant worden. Alleen, om nu 21 miljoen, bijna 22 miljoen euro uit te trekken, plus nog twee ton jaarlijks structureel op de begroting te zetten, ja, dat drukt toch wel erg op de portemonnee van de belastingbetaler. En er is ook een gezegde: boompje groot, plantertje dood. Uiteindelijk is de portemonnee van deze provincie straks dood en leeg door zulk soort beleid, dat alleen maar gericht is op uitgaven die niet goed gedekt kunnen worden. Want het wordt nu uit eenmalig overschot gedekt, daar gaan we op lange termijn gewoon last van krijgen als dit op de begroting komt te staan. Wat dat betreft zie ik het liever niet op deze manier terugkomen, maar incidenteel, gewoon binnen de groene structuur en behoud van het cultuurlandschap, ja, daar moeten we wel voor staan.

De **voorzitter**: Van der Wel tot slot.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dus als ik het goed begrijp zegt u: incidenteel, maar wel terugbrengen van die lanen bijvoorbeeld, dat behoort wel tot de mogelijkheden als het aan de PVV ligt? Daarin wilt u ons wel aan steunen?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Als het hoort bij ons Brabants cultuurlandschap, dan is het wel inherent aan hoe wij met dat landschap omgaan. Daar zitten zeker wel mogelijkheden, en dan kan het gekoppeld worden aan andere projecten. Alleen, het hoeft wat ons betreft geen opzichzelfstaand beleid te zijn dat we op deze manier zo'n gigantisch bedrag en jaarlijks een fors deel van de vrije begrotingsruimte inzetten voor deze activiteiten. Dat moet echt gewoon van geval tot geval bekeken worden, hoe de plannen kunnen worden ingepast.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Hattem voor zijn antwoord. Dan zijn we nu bij de fractie van D66. Geen behoefte aan een tweede termijn. De Partij van de Arbeid-fractie, mevrouw Knoet? Ook niet. Mevrouw Brunklaus? Ook niet. De heer Oosterveer? Idem dito. De heer Vreugdenhil? Ook niet. Dan gaan wij kijken of mevrouw Surminski ten finale nog de behoefte heeft om te reageren op wat in de tweede termijn gewisseld is. Ik geef haar daarvoor kort de gelegenheid.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Ja, dank u wel. Als jullie mee willen helpen om ervoor te zorgen dat het bos dat er nu is, de bomen die er nu zijn, dat die blijven staan, dan hebben we al heel veel gewonnen. Als we er met z'n allen voor zorgen dat de afname van het aantal bomen daadwerkelijk stopt, dan hebben we al heel veel gewonnen. Maar dan moet er wel ander beleid komen, want op dit moment is er nog steeds de mogelijkheid om toe te laten dat er jaarlijks steeds meer bomen verdwijnen. Dus zet je daar dan voor in asjeblieft.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Surminski voor haar woorden en ook voor het initiatief. Ik constateer dat de beraadslagingen nu gesloten zijn. We zullen later in deze vergadering over de nog resterende voorstellen stemmen, omdat dit de laatste vergadering is van deze bestuursperiode, zoals straks ook al aangeven.

01/19 Statenvoorstel Toestemming Provinciale Staten tot wijziging van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)

De **voorzitter**: Dan zijn wij nu bij het volgende onderwerp op de agenda. Even om wat aan verwachtingenmanagement te doen: mijn inschatting en die van de griffier is dat wij het woord 'dinerpauze' vanavond niet hoeven te gebruiken. Als we de voorstellen allemaal voor het diner kunnen afwikkelen, is er daarna overigens voor degenen die daar behoefte aan hebben de mogelijkheid om nog te dineren. Ik denk dat het mogelijk zou moeten zijn om dat te doen. We kijken wel even hoe dat loopt. We houden er rekening mee dat het diner om ongeveer half zeven klaarstaat. Het zou kunnen zijn dat wij dan ook klaar zijn en niet meer voor stemmingen terug hoeven te komen, maar we gaan het zien.

We gaan nu verder met voorstel 01/19, behelzend toestemming Provinciale Staten tot wijziging van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Brabant-Noord. De fractie van de VVD. Mevrouw Dirken heeft het woord.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Dank u wel. In deze Statenperiode hebben we met zijn allen veel gepraat over de omgevingsdiensten. We hebben het gehad over financiële tekorten, over financiële overschotten, over de wijze waarop we als Staten invloed kunnen uitoefenen, of de wijze waarop we juist géén invloed kunnen uitoefenen, en we hebben het ook veelvuldig gehad over het werk dat de diensten doen, misschien wel vaker dan ons lief is. Vandaag hebben we het over een ander aspect van de diensten: de juridische regeling op grond waarvan ze bestaan, en dan specifiek de regeling van de ODBN. Wat de VVD betreft ligt er een keurige vertaling van diverse wettelijke wijzigingen en een goede afbakening tussen de taken van het RMB en de ODBN. Wat we echter als een gemiste kans zien, is dat er geen voorstel voor een nieuwe stemverhouding is geïntroduceerd, terwijl we daar de afgelopen jaren regelmatig in deze zaal met elkaar signalen over hebben afgegeven. En daarmee blijft opnieuw de situatie bestaan dat de grootaandeelhouders van de diensten niet meer invloed hebben dan degenen die slechts één aandeel hebben. In andere provincies zijn er voorbeelden van dat er wel met verschillende stemverhoudingen wordt gewerkt en met gewogen gemiddelden bij het stemmen. Daarom dienen wij als VVD een motie, die inmiddels ook op iBabs staat, die het college de opdracht geeft om in het AB van alle drie de omgevingsdiensten de stemverhouding te agenderen. Het resultaat moet volgens onze fractie zijn dat we voor het eind van dit jaar een nieuwe ontwerpwijziging van de GR voor ons krijgen die voorziet in een stemverhouding tussen deelnemers die recht doet aan de financiële inbreng van iedereen. En ja, dat betekent ook dat we ook in de nieuwe periode weer over de omgevingsdiensten zullen praten, maar hopelijk dan in een situatie waarin de zaken bij alle drie de diensten nu eindelijk eens op orde zijn en waar de stemverhouding naar rato is geregeld.

Tot zover.

Motie 1 'Stemverhoudingen'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 22 februari 2019;
overwegende dat:

- in de provincie Noord-Brabant bij alle drie de omgevingsdiensten op grond van de tekst van de geldende gemeenschappelijke regeling in het AB het principe geldt van 'one man, one vote';

- in de afgelopen bestuursperiode door Provinciale Staten regelmatig is gesproken over de beperkte invloed die de provincie Noord-Brabant daardoor heeft op het beleid van de omgevingsdiensten;
- de provincie de grootste financiële bijdrage levert aan elk van de drie Brabantse omgevingsdiensten;
- in andere provincies voorbeelden bestaan van gemeenschappelijke regelingen waarbij de stemverhouding in het AB gerelateerd is aan de (financiële) bijdrage van de deelnemers;
- de bijdrage die de provincie Noord-Brabant aan elk van de drie omgevingsdiensten levert een andere stemverhouding dan 'one man one vote' zou rechtvaardigen;
- voor een wijziging van de stemverhouding een wijziging van de gemeenschappelijke regeling van elke afzonderlijke omgevingsdienst is vereist;

vragen het college:

- zich in te zetten om zo snel mogelijk de stemverhouding te agenderen in een vergadering van het Algemeen Bestuur van elke Brabantse omgevingsdienst, met als doel dat er uiterlijk 1 januari 2020 een voorstel bij alle deelnemers ligt om de gemeenschappelijke regeling van de drie omgevingsdiensten zo te wijzigen, dat de huidige stemverhouding wordt aangepast naar een verhouding die recht doet aan de financiële inbreng van elke afzonderlijke deelnemer;

en gaan over tot de orde van de dag.

Wilma Dirken, VVD."

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Dirken voor haar bijdrage. De motie die u noemt is onder stuknummer 1 toegevoegd aan de agenda van vandaag. Dan zijn we bij de fractie van de SP. De heer De Jonge ziet af van woordvoering. Van Hattem, PVV. Aan hem het woord. Mochten nog andere moties of amendementen worden overwogen, dan verzoek ik die zo snel mogelijk bij de griffier in te leveren. De heer Van Hattem heeft het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. De eer in deze Statenperiode ten laatste male het woord richting gedeputeerde Van den Hout te richten.

Voorzitter. Bij vragen over de omgevingsdiensten in vergaderingen van deze Staten kregen wij als gekozen volksvertegenwoordigers van gedeputeerde Van den Hout, als lid van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur van de omgevingsdiensten, herhaaldelijk te horen: 'Daar gaat u niet over', om vervolgens pertinent te weigeren vragen van Provinciale Staten te beantwoorden. Hierdoor werden PS belemmerd haar controlerende taak uit te oefenen en verzaakte de gedeputeerde de informatieplicht.

Het Statenvoorstel geeft nu over de nieuwe gemeenschappelijke regeling aan, en ik citeer: "Een versterkte rol van de gemeenteraden en Provinciale Staten ten opzichte van het bestuur van het openbaar lichaam door een uitgebreide inlichtingenplicht en verduidelijking over de verantwoording van een lid van het AB aan het eigen bestuursorgaan (hoofdstuk 4)." Hiermee is in de artikelen 21 en 22 de informatie- en verantwoordingsplicht van het DB- en het AB-lid richting PS expliciet vastgelegd. Voorzitter. Kan de gedeputeerde bevestigen dat dit betekent dat onze Staten nooit, maar dan ook nooit meer van hem of zijn eventuele opvolger zullen horen: 'Daar gaat u niet over'? En is hij bereid voortaan dus wél antwoord te geven op door PS gestelde vragen over de omgevingsdienst? Kan de gedeputeerde tevens aangeven waarom in artikel 21 lid 2 bij schriftelijke informatievragen aan het DB een maximale beantwoordingstermijn is gesteld van twee maanden? Waarom is niet aangesloten bij de termijn van maximaal vier weken, zoals bij de schriftelijke vragen, zoals in artikel 30 lid 3 van ons reglement van orde, aan Gedeputeerde Staten?

Voorzitter. Tot slot nog een korte vraag over de rol van PS ten opzichte van de gemeenschappelijke regeling. De concept-kadernota en het meerjarenperspectief van de ODBN wordt in diverse raden behandeld met een zienswijzebrief. Hier, in deze Staten, komt ze slechts als ingekomen stuk binnen en pas na de reactietermijn in een Statenmededeling. Kan de gedeputeerde aangeven hoe binnen de cyclus

Provinciale Staten kunnen sturen op de concept-kadernota van de ODBN? En met 'cyclus' bedoel ik dan vooral de onlangs in een memo gepresenteerde nieuwe cyclus over omgang met de planning & controlcyclus van de omgevingsdiensten.

Voorzitter, tot zover in eerste termijn.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Hattem. Dan is nu mevrouw Dingemans van de D66-fractie aan het woord.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ons wordt vanavond gevraagd akkoord te gaan met de wijziging van de gemeenschappelijke regeling van de Omgevingsdienst Brabant-Noord. Nou, daar gingen we bij de fractie van D66 eens even goed voor zitten, want we waren natuurlijk benieuwd wat de gedeputeerde heeft gedaan met alle input die hij de afgelopen jaren vanuit deze Staten heeft gekregen. Voorzitter. Groot was onze teleurstelling dat de nieuwe gemeenschappelijke regeling vooral tekstuele en technische aanpassingen bevat, maar dat nergens echt wordt tegemoetgekomen aan die wensen vanuit Provinciale Staten. Mijn VVD-collega zei het al: er is niets veranderd aan het 'one man one vote'-principe, ondanks herhaaldelijke oproepen uit deze zaal, de oproep om de provinciale stem zwaarder te laten wegen in de besluitvorming in het algemeen en dagelijks bestuur. Het feit dat de provincie goed is voor 35% van de omzet van de omgevingsdienst wordt dus niet vertaald naar meer zeggenschap. Een gemiste kans wat ons betreft. Daarom zijn we blij met de motie van de VVD, die we natuurlijk ook graag mede hadden willen indienen.

Daarnaast heeft D66 al eens voorgesteld om de rol van algemeen-bestuurslid en dagelijks-bestuurslid niet bij dezelfde gedeputeerde te beleggen. Vandaag doen we die oproep opnieuw, want ja, gescheiden rollen leveren meer afstemming op, maar aan de andere kant zien de taken die de provincie bij de omgevingsdienst heeft belegd op meerdere portefeuilles binnen dit college. Het is wat ons betreft daarom logisch om de verantwoordelijkheden ook over meerdere gedeputeerden te verdelen. D66 pleit bijvoorbeeld voor een gedeputeerde gezondheid in het college en voor die portefeuille vervullen de omgevingsdiensten belangrijke taken. Een splitsing is wat ons betreft zeer welkom.

Gaat de gedeputeerde, die we vaak de rol van bruggenbouwer hebben toegedicht, die rol nog waarmaken in de komende periode? Want we lazen bijvoorbeeld dat de gemeente Boekel niet van plan is om de gewijzigde gemeenschappelijke regeling goed te keuren. Hoe kan dat? De gemeente Boekel kan zich toch niet onttrekken aan artikel 51 van de Wet op de gemeenschappelijke regelingen?

Voorzitter. De fractie van D66 zou de gedeputeerde het liefst de gelegenheid bieden om met een beter voorstel terug te komen in deze Staten, maar, zo lezen we, we kunnen slechts weigeren om toestemming te geven als er sprake is van strijd met het recht of het algemeen belang, en daarnaast kunnen we de regeling ook niet amenderen. We hebben de omgevingsdiensten nodig, anders komen onze VTH-doelstellingen in gevaar. We kunnen dus niet zonder de samenwerking met de omgevingsdiensten. Kortom, er valt vandaag voor onze Provinciale Staten niet zo heel veel meer te doen dan akkoord te gaan met een regeling waar we ons niet helemaal in herkennen. Dan hopen we maar dat de komende gedeputeerde zijn of haar best gaat doen om meer te doen met de input vanuit Provinciale Staten.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Dingemans. Dan zijn we nu bij de heer Oosterveer van de Groep Van Overveld. Nee? Dan constateer ik dat er geen woordmeldingen meer zijn vanuit de zijde van de Staten. Dan wil ik de gedeputeerde vragen of hij bereid en in staat is de beantwoording terstond ter hand te nemen.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Voorzitter, dank u wel. Het is inderdaad een beperkte bespreking. Zoals mevrouw Dingemans al zei: u kunt dit voorstel niet amenderen. De vraag is alleen of u hier bezwaren ziet met betrekking tot het recht of het algemeen belang. Die heb ik niet gehoord in uw inbreng en ik denk dus dat dit voorstel in die zin goed geschreven is.

Er zijn wel een aantal opmerkingen gemaakt vanuit de VVD en ook D66. De motie heb ik eerlijk gezegd niet kunnen vinden, ook niet onder nr. 1, maar ik kan me de strekking voorstellen.

De **voorzitter**: Wacht even, hij staat op iBabs, maar ik heb hier een papieren exemplaar. Dat is toch altijd handig.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Maar ik snap de strekking: om ons in het AB in te zetten om de stemverhouding te wijzigen. Behalve dat het niet hoort bij dit agendapunt, maar vooruit, we hebben tijd zat: ik wil best 20 mensen vragen macht in te leveren ten gunste van de provincie, maar in alle realisme durf ik u ook alvast het antwoord daarop te geven. Dat gaat namelijk niet gebeuren. We hebben het met enige regelmaat over de stemverhouding, zeker als er over financiën gestemd wordt, want op dat moment heeft de provincie wel degelijk 35% van de stemmacht, zeg maar. Volgens mij is dat ook meer dan voldoende. Ik vrees voor een dienst waarbij de provincie macht in gaat zetten en dingen gaat afdwingen. Zelfs nu we dat niet kunnen, wordt ons dat al vaak toegeschreven en dat komt gewoon de samenwerking in zo'n dienst niet ten goede.

D66 vraagt wederom om het splitsen van de rol van AB- en DB-lid. Nou, zoals u ziet is dat niet mogelijk in dit statuut. Het is ook niet wenselijk. Het is echt zeer onwenselijk om een ander AB-lid dan DB-lid namens één en hetzelfde college in één GR te hebben.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Ja, ik denk: ik doe het maar even zo, dat bespaart zo meteen een tweede termijn. De motie vraagt niet, als u hem zo meteen leest, om de provincie de meerderheid van de stemmen alleen te geven. De motie vraagt om een gesprek aan te gaan om te zorgen dat er een ontwerpwijziging komt die zorgt dat de stemverhouding naar rato wordt verdeeld. Dat is bijvoorbeeld in Zuid-Holland bij de DCMR ook het geval. Er zijn namelijk ook gemeenten die relatief veel meer inbreng hebben dan andere gemeenten en die vragen eigenlijk om hetzelfde. In die zin denk ik dat u niet alleen staat. We zouden al heel blij zijn als u zegt dat u daar in ieder geval uw best voor gaat doen, want dat is wat we vragen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Nou, wat u vraagt is aan de Staten om zich in een motie uit te spreken en als die wordt aangenomen zullen wij die motie vanzelfsprekend uitvoeren. Enthousiast ga ik daar niet van worden. Bovendien wil ik u toch nog maar eens – ik zit toch al bijna vijf jaar in die diensten – vertellen dat een dergelijk voorstel, zelfs informeel gebracht, alle andere bestuursleden in woede deed, en zal doen ontsteken.

De **voorzitter**: Mevrouw Dirken ten tweeden male.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Ik hoor dat wij als Staten een beroep kunnen doen op de competenties van iedereen die we daarmee op pad sturen en ik denk dat u dat prima is toevertrouwd, dus wij rekenen erop dat u dat ook wilt gaan doen.

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel. Voorzitter. De gedeputeerde heeft ons nog niet helemaal overtuigd waarom het nou niet mogelijk is om dat AB- en DB-lidmaatschap te splitsen. Het kan misschien niet in de huidige gemeenschappelijke regeling, dat snap ik, maar wat weerhoudt deze provincie ervan om dat in een toekomstige regeling wel te gaan splitsen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Omdat het onwenselijk is om dat te doen. Het is niet alleen onmogelijk, het is ook onwenselijk. Dus daarom gaan we het niet doen. De DCMR overigens is een heel oude dienst, die is volgens mij al ergens in de jaren '60 opgericht, en het is nogal wiedes, een beetje, dat daar de verhoudingen ook anders liggen dan in de recent opgerichte omgevingsdiensten.

De **voorzitter**: Mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Noemt u mij maar Dingemans.

De **voorzitter**: Excuus. Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dat geeft niet. Sorry, maar met 'het is onwenselijk', daar kan ik even niks mee. Wij willen u toch vragen er iets meer zinnen aan te wijden waarom het dan volgens u onwenselijk is, dan kunnen we daar misschien op een later moment nog eens met elkaar over van gedachten wisselen. Dus waarom is het onwenselijk?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Het is onwenselijk omdat wij op drie diensten functioneren, en niet alleen de drie diensten, maar ook het Bestuurlijk Platform Omgevingsrecht dat erboven zit en in de IPO-adviescommissie VTH en in diverse landelijke commissies waar de VTH-gedeputeerden, zeg maar, van de provincie aanwezig zijn. Bij sommige provincies die dat wel gesplitst hebben – de één doet vergunningverlening, de ander doet toezicht en weer een ander handhaving – zie ik dat, wie er ook zit, er geen één is die verstand van zaken heeft. En dat moeten wij zien te voorkomen. Wat we ook moeten zien te voorkomen, is dat we over elke AB-vergadering en DB-vergadering van drie diensten, elke vergadering van het drie-directeurenoverleg, elke vergadering die ik heb met de drie voorzitters van de diensten, elke vergadering van het overkoepelende platform dat we hier hebben, met een heel aantal gedeputeerden moeten gaan afstemmen wat er ook alweer toen is gezegd en wat we dáár gaan zeggen. Volgens mij is het volstrekt bureaucratiserend. En het sterkste argument is nog wel dat ik u geen probleem heb horen noemen waarvoor dit een oplossing zou kunnen zijn.

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voorzitter, even een vraagje. Begreep ik nu dat u in een tussenzinnetje zei dat bij onderwerpen waarbij het over provinciale taken gaat wel een stemverhouding geldt van 35%?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Nee, als het over de begroting gaat, over geld.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): De begroting? Oké, dank u.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Alles wat invloed heeft op de begroting, die besluiten, alles wat invloed heeft op geld, daarbij gelden twee systemen: je moet A een meerderheid van stemmen hebben en B een meerderheid van de begroting achter die stemmen. Dus de facto hebben we daar 35% als het gaat om het afwijzen van voorstellen.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ten slotte, voorzitter, de PVV: krijgen PS nou nooit meer te horen 'Daar gaat u niet over'? Nee.

Hoe stuurt u als PS op de kadernota ODBN? Nou, wat mij betreft niet. Waar u op moet sturen, is uw provinciale inbreng: wat doet de provincie aan VTH en hoe landt dat in die omgevingsdienst? Daarover hebben we onlangs uitgebreid met elkaar gesproken en er is nu ook een systeem opgezet voor hoe we PS daarbij zeer actief gaan betrekken, zodat u op het juiste moment kunt inspreken. Maar de concept-kadernota voor een begroting van een dienst is ongelooflijk oninteressant voor Statenleden.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, dan moet ik even twee dingen constateren. Kijk, enerzijds goed dat de nieuwe aanpak er is, die cyclus, dat het goed beschreven is, ook complimenten daarvoor; ik ben er blij mee dat het eindelijk eens een keer goed op papier staat. Maar tegelijkertijd zegt u van: ja, het is niet interessant voor Statenleden. Ik zie dat verschillende gemeenten, waaronder hier de gemeente Den Bosch en de gemeente Grave, het wel agenderen. Die brengen ook zienswijzebrieven in. Wij krijgen het ook als stuk voorgelegd, gericht aan gemeenteraden én aan Provinciale Staten, om eventuele reacties daarop te geven. Dus het kan wel degelijk interessant zijn voor ons als Statenleden om daarop te kunnen reageren. Dus ik zou gewoon willen weten: als wij dat willen als Statenleden, vanuit onze kaderstellende rol, hoe kunnen wij dit in de cyclus zoals die u voor ogen staat en in de memo is opgenomen, toch een plek geven, dat we niet achteraf te horen krijgen van 'ja, u had voor een bepaalde datum moeten reageren', dat het pas te laat wordt geagendeerd?

Ten tweede het punt dat u aangaf van: u krijgt nooit meer te horen 'Daar gaat u niet over'. U zegt: nee. Is dat een 'nee' van: inderdaad, dat krijgt u nooit meer te horen, want die informatie en verantwoordingsplicht is nu duidelijk vastgelegd? Of krijgen we nog steeds te horen 'U gaat er niet over'? Daar wil ik toch iets meer duidelijkheid over hebben.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, over de concept-kadernota. U krijgt van de ODBN de mogelijkheid - en als het aan mij had gelegen, had u die niet gekregen, maar vooruit - om een zienswijze in te dienen op de kadernota. Dus dat kunt u gewoon doen. Volgens mij doen we dat ook, geven wij u een voorstel om daarop te reageren. Bij de andere twee diensten is daar geen sprake van. Maar nogmaals: de begroting van de dienst zelf gaat over pennen en vloerbedekking en computerschermen en de huur van de auto, dat soort dingetjes, níét over VTH, niet over beleid, niet over inhoud, niet over boa's, niks wat in uw kaderstellende rol ook maar enigszins interessant kan zijn. U behandelt hier ook niet de uitgaven aan kantoorartikelen van een willekeurige afdeling hier in huis. Zo moet u een beetje de begroting van de dienst zelf begrijpen, zoals hier elke afdeling ook z'n eigen begroting heeft, van: hoeveel mensen hebben we nodig voor het werk en hoeveel ruimte en hoeveel pennen en hoeveel computers? Daar heeft u geen

interesse in, denk ik, en terecht. Waar u interesse in heeft, is hoe uw visie op het beleid voor vergunningverlening toezicht en handhaving landt in de opdracht die wij aan de diensten geven, en daarvoor is die nieuwe cyclus afgesproken. En dan kan het dus gebeuren dat u hier plenair nog steeds vragen gaat stellen over het aantal balpennen bij de OBDN, en dan ga ik u zeggen dat u daar niks mee te maken heeft.

De **voorzitter**: Van Hattem tot slot.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Nou, daar kunnen we dus wel een hele discussie over voeren, want de gemeenschappelijke regeling, de nieuwe verordening zegt gewoon duidelijk dat er gewoon een verantwoordings- en informatieplicht is, en die is niet begrensd in die regeling. Volgens mij hebben wij nooit vragen gesteld over balpennen, maar wel over wezenlijke zaken, zoals huisvesting en andere toch behoorlijke kosten die op het budget drukken. Dus op een stuk bedrijfsvoering van een omgevingsdienst oefenen wij ook een controlerende taak uit. Dus als wij vanuit onze controlerende taak vragen naar de bedrijfsvoering, en dan heb ik het niet over een balpen, dan wil ik toch wel horen, van: krijgen wij met die informatie- en die verantwoordingsplicht toch de mogelijkheid om daarop door te vragen? En is de gedeputeerde, of uw opvolger, bereid om die informatie en die verantwoording ook te verschaffen richting PS? Want het gaat om onze controlerende taak.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Het algemeen bestuur van de dienst heeft de controlerende taak die u hier heeft ten opzichte van uw provinciebestuur. Het algemeen bestuur van een dienst heeft de taak het dagelijks bestuur, of het college, en de directie te controleren, en niet andersom. Dus evenmin als het algemeen bestuur van de OBDN iets te zeggen heeft over ons, of over wat ons beleid is met betrekking tot VTH, gaan deze PS niet over het aantal balpennen of de kleur van de vloerbedekking, waar u het de vorige keer over had van de ODZOB. Daar ligt niet uw controlerende taak. Natuurlijk kunt u alle gegevens krijgen die u wilt, en anders dient u een WOB-verzoek in, dat zal ook niet nieuw zijn, en dan mag u daarmee doen wat u wilt. Maar in negen van de tien gevallen loopt u toch het risico te horen te krijgen dat u daar niet over gaat.

De **voorzitter**: Goed. De gedeputeerde was bezig met een afronding.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, dat was, denk ik, de afronding. De motie wil ik ontraden, maar toch vooral vanuit verwachtingenmanagement. Ik denk: als ik deze inbreng, zelfs informeel, dat iedereen boos wordt op de provincie en dat niemand daarbij gebaat is.

De **voorzitter**: Goed. Ik dank de gedeputeerde en kijk of er nog behoefte is aan aanvullende vragen in tweede termijn. Ik ga maar even de fracties af. De VVD-fractie niet, de SP-fractie ook niet. De PVV-fractie. Ja, een aanvullende tweede termijn. Ga uw gang.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, toch nog om even terug te komen op het punt van hoofdstuk 4 van de gemeenschappelijke regeling, de informatie- en verantwoordingsplicht, want ik had daar nog een vraag over gesteld die niet beantwoord is. Ik had namelijk gevraagd waarom gekozen is voor een termijn van twee maanden voor beantwoording en niet is aangesloten bij de termijn die hier geldt bij vragen aan GS van vier weken. Waarom moet het in één keer dubbel zo lang worden?

En om nog even in te gaan op wat zojuist besproken werd: kijk, deze twee artikelen geven gewoon duidelijk aan dat wij zowel het algemeen bestuur kunnen bevragen over hun rol als het dagelijks bestuur een inlichtingenplicht heeft. Dus ik ga ervan uit dat, als wij die vragen stellen, de gedeputeerde ook de informatie verstrekt en de verantwoording aflegt die wij hierover vragen. Dus daar wil ik nogmaals op hameren.

Tot slot over het punt van het meerjarenperspectief en de kadernota. Wij zouden het prettig vinden, als de gedeputeerde zegt 'ja, u kunt daarnaar vragen, u kunt dat agenderen', dat ook in een verdere uitwerking van die beleidscyclus die mogelijkheid ook meegenomen wordt in het proces, om dat tijdig aan de orde te stellen. Dat verzoek zou ik nog wel willen doen, zodat wij in ieder geval duidelijk in positie worden gebracht als PS om daar iets mee te doen en niet het uit een ingekomen stuk of iets dergelijks moeten halen.

Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Hattem. Ik kijk even naar de fractie van D66, mevrouw Dingemans. Nee. De andere fracties? Meneer Oosterveer ook niet. Dan wil ik de gedeputeerde vragen tot slot de nog liggende punten even af te doen. Aan hem het woord.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Voorzitter. Er is hier niet gekozen voor de twee weken die hier gebruikelijk zijn, omdat hier geen referentie is voor de omgevingsdienst. We sluiten aan bij wat gebruikelijk is in de gemeenschappelijke regeling.

En ja, zoals in hoofdstuk 4, artikel 22 lid 1 t/m 4 staat: als u mij om informatie vraagt, dan krijgt u die informatie. Daarmee is nog niet gezegd dat het een zinvolle informatie is voor uw controlerende of kaderstellende rol.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde en stel vast dat hiermee de beraadslagingen over dit voorstel kunnen worden gesloten.

12/19 Statenvoorstel Verordening rechtspositie politieke ambtsdragers Noord-Brabant

De **voorzitter**: Ik stel vervolgens vast dat op het volgende punt op de agenda, 12/19, Statenvoorstel Verordening rechtspositie politieke ambtsdragers Noord-Brabant, geen spreektijd is aangevraagd, zodat we dat straks bij de stemming terug zullen zien.

10/19 Statenvoorstel Verordening agenderingsrecht voor inwoners Provincie Noord-Brabant

De **voorzitter**: Er rest nu nog één onderwerp en ik schat in dat dat nog voor de dinerpauze – die geen pauze zal zijn – moet lukken, en dat is het Statenvoorstel Verordening agenderingsrecht voor inwoners provincie Noord-Brabant. De vicevoorzitter van de Staten komt namens het presidium aan de tafel om eventuele vragen en antwoorden daarover voor zijn rekening te nemen. De fractie van de VVD heeft hier als eerste het woord in de rij en de heer Koevoets zal het namens die fractie voeren.

De heer **Koevoets** (VVD): Ja, mijnheer de voorzitter, hoe belangrijk initiatieven vanuit de bevolking zijn om zaken te agenderen voor Provinciale Staten hebben we vandaag al uitvoerig gezien. Dus wat de VVD betreft is het een goede zaak dat er een goede regeling is voor burgers van onze provincie om zaken op de agenda te zetten, daar waar wellicht onze agenda, onze geagendeerde zaken/voorstellen niet

toereikend zijn. Dus wij achten dit voorstel zeer waardevol en we danken overigens de werkgroep die daarmee aan de slag is gegaan. Uitermate goed om dit te doen.

Wij zijn het eens met de criteria die gesteld worden voor het agenderingsrecht, op één specifiek punt na, en dat is dat slechts het criterium zou gelden dat de agenderingsgerechtigde, en dus de ondersteuners ook, alleen maar inwoner zou hoeven te zijn van Brabant. We vinden dat te vrij en te ruim. Wij willen graag een koppeling maken met wat in het algemeen kiesrecht, of in het kiesrecht, wordt toegepast en we kijken hierbij met name op dit moment naar het kiesrecht zoals dat geldt voor gemeenteraden. We dienen daarom een amendement in, om het voorstel op dat punt te wijzigen en te komen tot een wijziging waarin de beperking is dat niet iedere inwoner, maar iedere inwoner die ofwel de Nederlandse nationaliteit heeft, ofwel de nationaliteit van een lidstaat van de Europese Unie, ofwel minstens vijf jaar woonachtig is in Nederland, op een legale basis, kan agenderen en eventueel zou kunnen ondersteunen. Wij gaan niet zo ver als de Kieswet zegt voor de gemeenteraden met betrekking tot de leeftijdsgrens. Wij zien het van groot belang dat de jeugdigen ook deel kunnen nemen en daarom laten we die eis, de minimumleeftijd van 16 jaar, intact.

De **voorzitter**: Interruptie de heer Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Ja, voorzitter. Ik heb toch een vraag aan de heer Koevoets. Dat betekent dus dat er niet naar ingezetenen wordt gekeken, maar dat bepaalde groepen worden uitgesloten. Waarom wil de VVD dat?

De **voorzitter**: De heer Koevoets.

De heer **Koevoets** (VVD): De VVD is niet van het uitsluiten, maar wat wij wel willen, is dat we een koppeling leggen met het kiesrecht. We gaan niet zo ver, dat hadden we ook kunnen zeggen, u kunt daar ook een punt van maken, dat aan de verkiezingen bijvoorbeeld voor Provinciale Staten, dat gaan we over een kleine maand doen, alleen mensen die de Nederlandse nationaliteit hebben deel kunnen nemen. Nou, wij verruimen dat tot de voorwaarden die gelden voor de kiesgerechtigden voor de gemeenteraad. Wij denken dat we daarmee aansluiten bij onze Kieswet.

De **voorzitter**: Dat is duidelijk. Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Ja, voorzitter. In het verkiezingsprogramma van GroenLinks, waarvan ik voorzitter mocht zijn, van die commissie, hebben we ook opgenomen dat de Verordening burgerinitiatief geactualiseerd moet worden en ook uitnodigender. Wij zijn blij met wat u hebt aangegeven over die leeftijd van 16 jaar. Dus het moet zo open mogelijk zijn voor alle ingezetenen...

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Smeets** (GL): ..., ook vluchtelingen en statushouders. Wil de VVD deze mensen, die hier een nieuwe toekomst willen opbouwen in Brabant, uitsluiten?

De **voorzitter**: De heer Koevoets.

De heer **Koevoets** (VVD): Nee, ik heb u al gezegd: de VVD sluit niemand uit. We zijn, denk ik, heel ruim door mensen die de Nederlandse nationaliteit niet hebben, maar hier al vijf jaar zijn en wat ons betreft

hebben aangetoond dat ze betrokken zijn en betrokken willen zijn bij onze samenleving, die willen we erbij betrekken.

De **voorzitter**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ja, wat ik me afvraag, voorzitter, is vooral – u stelt het scherper dan het in het voorstel staat –: waar bent u nou eigenlijk bang voor? Wat maakt nu dat u het zoveel scherper stelt?

De **voorzitter**: Koevoets.

De heer **Koevoets** (VVD): Nee, ik ben nergens bang voor, de VVD is nergens bang voor, mevrouw Van der Sloot. Dat tekent niet onze partij. Wat wij willen, is een aansluiting bij de wetgeving zoals die er al is en wij denken dat het recht doet aan het feit dat je voor gemeenteraden bepaalde voorwaarden hebt. Die zijn niet voor niks vastgesteld. Wij willen die graag toepassen voor dit voorstel ook.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot ten tweeden male.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Nou, in ieder geval mag het voor ons helder zijn dat wij willen dat iedereen die in Brabant woont, of dat nou in een asielzoekerscentrum is, of dat het expats zijn die vanuit Singapore bij ASML werken, in ieder geval het agenderingsrecht mag hebben om dat te doen. Dus ik denk dat we daarin verschillen.

De **voorzitter**: Oké. De heer Koevoets vervolgt zijn betoog.

De heer **Koevoets** (VVD): Nee, mijnheer de voorzitter, ik was aan het einde van mijn betoog. Dank u.

Amendement A1

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 22 februari 2019;
behandelend het Statenvoorstel 10/19 Verordening agenderingsrecht voor inwoners Provincie Noord-Brabant;
besluiten dat de tekst van artikel 2 ‘Agenderingsgerechtigde’ wordt gewijzigd in: ‘Agenderingsgerechtigd zijn degenen die op het moment van indiening van het inwonersvoorstel ingezetene zijn van de provincie Noord-Brabant, de Nederlandse nationaliteit of die van een van de lidstaten van de Europese Unie hebben, of ten minste 5 jaar legaal in Nederland verblijven en de leeftijd van zestien jaar hebben bereikt’
Toelichting: we achten het wenselijk dat voor agenderingsgerechtigden criteria gelden die overeenkomen met de voorwaarden voor het kiesrecht voor gemeenteraden. We maken een uitzondering hierop voor jeugdigen omdat dit aansluit bij de initiatieven die genomen worden jongeren meer te betrekken bij de politiek;
en gaan over tot de orde van de dag.
Hubert Koevoets, VVD.”

De **voorzitter**: Dan zal ik de heer Everling van de SP-fractie vragen het woord te voeren. Die ziet daarvan af. Dan is mevrouw Van der Kammen van de PVV-fractie aan het woord. Ik wil ook hier vragen: als er nog andere amendementen of moties zijn, ze snel bij de tafel van de griffier in te leveren, zodat we een spoedige voortgang van het debat kunnen verzekeren, en dat gaat mevrouw Van der Kammen ook doen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. We behandelen hier een aanpassing van de verordening over de spelregels voor burgers om bij PS een voor hen belangrijk onderwerp te agenderen. We kennen dat recht momenteel al, en wel onder de huidige naam 'burgerinitiatief'. Van dat mooie recht, dat ook de PVV zeer koestert, hebben we vandaag een fantastisch mooi voorbeeld gezien.

Een aantal partijen heeft in de voorbesprekingen over de aanpassingen op dit recht gepleit om het agenderingsrecht mogelijk te maken voor Brabantse ingezetenen vanaf 16 jaar. Die aanpassing is in het voorliggende voorstel opgenomen. Het huidige burgerinitiatief is voorbehouden aan Brabanders die het actieve kiesrecht bezitten, en dus 18 jaar of ouder zijn en behalve ingezetene zijn ook de Nederlandse nationaliteit bezitten. De PVV is van die aanpassing die nu voorligt absoluut geen voorstander, wij vinden dat het agenderingsrecht moet blijven voorbehouden aan mensen die het actieve provinciaal kiesrecht bezitten, en dus pas vanaf 18 jaar, met de Nederlandse nationaliteit.

Voorzitter. Het is dan ook vreemd dat uitgerekend D66 zo gebrand is om dit agenderingsrecht al voor 16-jarigen mogelijk te maken, uitgerekend de partij die het raadgevend referendum in Nederland afschaft, diezelfde D66 die stelt dat de materie van een referendum te moeilijk is voor de kiezers, want ze zouden het speelveld niet volledig kunnen overzien. Juist dié partij vindt 16-jarigen wél slim genoeg om een Stateninitiatief in te dienen, maar volwassen kiesgerechtigden niet slim genoeg om referendumrecht te hebben. Voorzitter, wat een zotheid!

Ook GroenLinks wil de leeftijd zo nodig op 16 jaar hebben. Moeten we nou dadelijk een horde geïndoctrineerde klimaatpijbelars verwachten die voor het karretje van Groen Links worden gespannen om hier nóg meer klimaat-ellende te komen agenderen?

De PVV vindt het niet acceptabel dat het agenderingsrecht voor niet-Nederlanders gaat gelden. Waarom zouden bijvoorbeeld asielzoekers agenderingsrecht moeten hebben, voorzitter? Dat is niet uit te leggen aan onze eigen Brabanders.

Voorzitter. De PVV is fervent voorstander van het agenderingsrecht. Maar dat recht moet zijn voorbehouden aan kiesgerechtigde Brabanders en aan niemand anders. Om dat zo te houden, dienen wij een amendement in. Indien de leeftijd én de nationaliteitseis worden aangepast, heeft de PVV liever dat de bestaande verordening van kracht blijft.

Amendement A2: Agenderingsrecht voor kiesgerechtigde Brabanders.

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 22 februari 2019, ter bespreking van Statenvoorstel 10/19 Verordening agenderingsrecht voor inwoners Provincie Noord-Brabant; constaterende dat:

- het voorliggende voorstel beoogt om voor de uitoefening van het agenderingsrecht:
 1. de leeftijdsgrens ten opzichte van de huidige verordening Burgerinitiatief te verlagen van 18 naar 16 jaar, en
 2. de eis van het hebben van de Nederlandse nationaliteit te laten vervallen;
- het actief kiesrecht voor Provinciale Staten vereist dat iemand de leeftijd van 18 heeft bereikt en ingezetene is met de Nederlandse nationaliteit;

overwegende dat:

- het wenselijk is om het agenderingsrecht voorbehouden te laten blijven aan Brabanders die het actieve kiesrecht voor Provinciale Staten bezitten;

besluiten:

bij Herzien Ontwerpbesluit 1 10/19 F artikel 2 als volgt te wijzigen:

'Artikel 2 Agenderingsgerechtigde

Agenderingsgerechtigd zijn degenen die op het moment van indiening van het inwonersvoorstel ingezetene zijn van de provincie Noord-Brabant, de leeftijd van achttien jaar hebben bereikt en beschikken over de Nederlandse nationaliteit';

en de toelichting behorende bij de Verordening tevens te wijzigen in:

'Artikel 2 Agenderingsgerechtigde

In dit artikel is omschreven wie een verzoek kan indienen bij Provinciale Staten. Overeenkomstig de vereisten voor het actieve kiesrecht voor Provinciale Staten, worden in deze verordening onder agenderingsgerechtigden verstaan zij die ingezetene zijn van de provincie Noord-Brabant, de leeftijd van achttien jaar hebben bereikt en beschikken over de Nederlandse nationaliteit';

en gaan over tot de orde van de dag.

Patricia van der Kammen, PVV Noord-Brabant"

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Van der Kammen. De amendementen worden nu op iBabs gezet. De volgende in de rij, de heer Hageman van D66, voert het woord over het voorstel. Aan hem het woord.

De heer **Hageman** (D66): Sorry, ik heb iets met de techniek vandaag.

Voorzitter. Door een ongelukkige samenloop van omstandigheden praten we dezelfde dag over een burgerinitiatief uit Nuenen, ingediend volgens de bestaande verordening, en een voorstel voor een nieuwe verordening. Dit vernieuwingsproces was al gestart in oktober vorig jaar en het definitieve concept was begin januari klaar. D66 is blij met de aanpassingen. Het past bij de werkwijze die dit college is gaan ontwikkelen: steeds meer ruimte bieden aan inwoners om vroeg in het proces een bijdrage te leveren aan provinciaal beleid. D66 ziet het agenderingsrecht als een goed instrument om vergeten, of onderbelichte, onderwerpen weer, of beter, onder de aandacht te krijgen, maar ook om nieuwe, verfrissende invalshoeken in te brengen. Daarom is D66 wel zo tevreden met de verruiming van de definitie van agenderingsgerechtigden. Jongeren krijgen meer mogelijkheden om hun eigen toekomst te beïnvloeden door de leeftijdsgrens te verlagen van 18 naar 16. En ook de inzichten van inwoners die geen Nederlands staatsburger zijn, krijgen enige ruimte. En voor alle partijen die een beetje bang zijn van jeugd of van niet-Nederlanders: Provinciale Staten houden zelf hun beslissingsrecht. Dus ik zou zeggen: wees blij met de input die je ook uit nieuwe hoeken kan krijgen. Dat kan de afwegingen alleen maar rijker maken.

D66 is ook tevreden over de mogelijkheid om via internet een initiatief te ondersteunen. Nu hoeven mensen niet meer deur aan deur te gaan, of iets via de post te regelen. D66 denkt dat dit, ondanks de verhoging van het benodigde aantal ondersteuners, de drempel zal verlagen. Kortom, voorzitter. Wij zullen deze verordening van ganser harte ondersteunen.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Hageman. Dan nu de Partij van de Arbeid-fractie, de heer De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Ja, dank, voorzitter. Ook als Partij van de Arbeid zijn we erg blij met deze aanpassing van de verordening. Het werd ook eerlijk gezegd wel hoog tijd dat we ook op dat vlak aansluiten bij de digitale wereld. Het moet voor burgers makkelijker worden om een thema hier op de agenda te krijgen.

Er zijn twee onderwerpen die bij verschillende partijen teruggekomen zijn: 16 jaar en het Nederlands-ingezetenenverhaal. Voor ons is het heel duidelijk. 16 jaar vinden wij iets wat helemaal in lijn is met wat we de afgelopen jaren als provincie hebben geprobeerd te doen: jongeren ook te interesseren voor wat wij hier, in dit provinciehuis, doen. Wij vinden dat als Partij van de Arbeid dusdanig belangrijk, dat wij het ook niet meer dan normaal vinden dat diezelfde jongeren in staat moeten zijn om een onderwerp dat voor hen relevant is, hier te agenderen. De heer Hageman noemde het net al heel erg mooi: het is een agenderingsrecht. Daarom vind ik de verwijzingen van diverse partijen naar de Kieswet niet helemaal juist. Het gaat er namelijk niet om dat burgers hier beslissen. Dat doen wij nog steeds zelf. Het enige wat burgers doen, is zeggen: dit onderwerp vinden wij erg belangrijk. Duizenden burgers moeten dat vinden, en dan gaan wij het er met elkaar over hebben. Dus als bijvoorbeeld - ik zie de heer Van Hattem al naar

voren lopen – alle asielzoekers in Brabant het van belang vinden om een onderwerp hier te agenderen, dan kunt u daarna als PVV vervolgens daar alles van vinden wat u wilt. Het enige wat er gebeurt, is dat we dat onderwerp moeten bespreken. Dat vind ik persoonlijk geen reden om dat aan te passen.

De **voorzitter**: Van Hattem interruptie.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Nou, het heeft toch wel degelijk gevolgen, want zoals vanochtend ook duidelijk is gemaakt bij de behandeling van het burgerinitiatief, is: als wij hier geen beslissing nemen over het burgerinitiatief, of het afwijzen, dan staat het wel open voor bezwaar en beroep. Dus het kan wel degelijk juridische gevolgen hebben en procedures teweegbrengen. Dus het is niet zomaar iets wat geheel vrijblijvend is. Dat maakt het wel essentieel om het te koppelen aan bestaande wet- en regelgeving.

De **voorzitter**: De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Ja, als ik u goed begrijp, gaat dat erover als wij beslissen het níét te agenderen. Ik vind het prima om het te agenderen. Laten we eens een extreem voorbeeld pakken, in uw straatje. Alle Brabantse asielzoekers samen dienen een voorstel in met iets waar u het volstrekt mee oneens bent, dan kunnen we dat toch nog steeds agenderen en dan mag u dat toch volledig wegstemmen?

De **voorzitter**: Van Hattem ten tweeden male.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, maar we kunnen hier ook de afweging maken om het níét te agenderen, en dan staat het wel open voor bezwaar en beroep en maakt het wel onderdeel uit van een formele procedure. Dus daarmee is het toch onderdeel van een belangrijk stuk besluitvorming. Op die manier moeten wij onze agenda niet laten kapen door personen die niet de Nederlandse nationaliteit hebben.

De **voorzitter**: De Kort vervolgt zijn betoog.

De heer **De Kort** (PvdA): De grens staat op 5.000 mensen, meneer Van Hattem. Tegen de tijd dat 5.000 mensen die niet aan die eisen voldoen zich verenigd hebben, denk ik dat we echt wel prima een onderwerp te pakken hebben dat we hier minstens een keer even kort kunnen bespreken. Maar goed, wij gaan het daar duidelijk niet over eens worden. Voor ons als PvdA is het heel duidelijk. Wij hechten zowel aan de 16 jaar als aan het verhaal dat iedereen die in Brabant woonachtig is, ongeacht hoe ze nationaliteits-technisch zitten, ongeacht hoe lang ze hier wonen: als ze in Brabant wonen, vinden wij het belangrijk dat ze, als ze met een voldoende grote groep zijn, een thema hier kunnen agenderen, en dat wij er vervolgens met elkaar over beslissen.

De **voorzitter**: Ik dank de heer De Kort. Dan de heer Smeets van de GroenLinks-fractie nu.

De heer **Smeets** (GL): Ja, voorzitter, een prima voorstel, dit agenderingsvoorstel. De 16 jaar, daar hebben we het over gehad: zo breed mogelijk definiëren wat betreft de toegankelijkheid, de ingezetenen, want als je het zou beperken tot, zeg maar, die personen die ook de Nederlandse nationaliteit hebben, of lid zijn van een nationaliteit uit de Europese Unie, wat moeten we straks dan doen met de mensen die uit Engeland hier naartoe komen na de brexit? Dat kunnen natuurlijk werkers in de bouw zijn, maar dat kunnen natuurlijk ook hoogopgeleide mensen zijn die bij ASML gaan werken. Dus wij vinden het van

belang dat dat zo ruim mogelijk is, en houd het simpel, verdien een wimpel, zodat we daar ook goed gebruik van kunnen maken.

Vandaag hebben we een hartstikke levendig debat gehad met een burgerinitiatief, tv aanwezig, kranten aanwezig, ik heb nog nooit zoveel journalisten gezien als vandaag, de publieke tribune zat meer dan vol. Het is toch hartstikke mooi als dat een aantal keren zou gebeuren per jaar?

Het enige puntje dat ik nog heb, is het criterium van de 5.000. Dat is nogal veel. Vanochtend hadden we het burgerinitiatief met 1.500/1.600 handtekeningen. Daarvan zouden we echt willen weten: wat is nu de achterliggende reden om dat zo ruim te hebben op 5.000 handtekeningen?

En het laatste puntje is: het moet digitaal zijn. Nou, we hebben een provincie waarin ook de vergrijzing toeslaat, mensen soms laaggeletterd zijn et cetera, dus we willen straks ook kijken hoe dat verder uitgerold gaat worden, zodat het zo open mogelijk is. En zoals de heer De Kort ook zei: het is gewoon een agenderingsrecht en PS gaan nog over hun eigen verantwoordelijkheid.

Dank u.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Smeets. Dan is nu de Partij voor de Dieren, de heer Van der Wel. Ziet af van zijn spreektijd. Dan wil ik de heer Van Gruijthuijsen namens het presidium vragen de verdediging van dit voorstel ter hand te nemen. Een schorsing is geloof ik niet nodig, nee. De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen**: Dank u wel, voorzitter. Ja, inderdaad, het is een onderwerp dat misschien heel technisch lijkt, maar het is, denk ik, wel essentieel in onze Brabantse democratie om in ieder geval te zorgen voor de randvoorwaarden om burgers te laten participeren, en dan is dit een goede aanvulling op alle instrumenten die wij als provincie aan onze inwoners geven. Namens het presidium wil ik ook dankzeggen aan de werkgroep die, zoals net al werd genoemd, enige tijd energie hebben besteed aan het formuleren van deze verordening. Mevrouw Brunklaus, mevrouw Van der Kammen, mevrouw Schüller, de heer Hageman en de heer De Kort, hartelijk dank voor uw tijd.

Ik mag namens het presidium kort reflecteren op de vragen en amendementen. Uiteindelijk is deze verordening een samenspel van de diverse aspecten. Daarin is gewikt en gewogen en het presidium meent dat met het voorstel dat wij naar uw Staten hebben gestuurd die aspecten op deze manier goed gewogen zijn. Je kunt inderdaad discussiëren over 1.000 of 5.000, welk inwonerscriterium, bij hoeveel mensen en wanneer initiatieven mogen worden ingediend. Het presidium is ervan overtuigd dat de verordening zoals die hier voorligt goed is en recht doet aan deze tijd, recht doet aan de inwoners van Brabant om op deze manier te participeren in de provinciale besluitvorming.

Voor de 5.000 handtekeningen en de digitalisering staan in de toelichting van deze verordening een aantal overwegingen, en er staat ook een datum in wanneer deze verordening geëvalueerd gaat worden, waarbij we kunnen beoordelen of met deze aspecten recht wordt gedaan aan de gedachten zoals we die nu, op dit moment, hebben. Dus ik zou u willen aangeven: houd dat scherp in de gaten, zodat we dat te zijner tijd echt kunnen evalueren.

Over de twee amendementen kan ik heel weinig anders zeggen dan dat het oordeel daarover aan uw Staten is. Het presidium, nogmaals, is ervan overtuigd dat de vier aspecten over hoeveel mensen, wie mag het indienen en wanneer en waaruit bestaat het, dat dat een evenwichtig voorstel is. En het oordeel voor of tegen de amendementen is aan de Staten.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Gruijthuijsen. Ik kijk of er nog behoefte is aan een tweede termijn. Dat is niet het geval. Dan sluit ik hier de beraadslagingen en gaan we over tot de stemmingen. We zullen nog even laten kijken of in de amendementen een volgorde-effect zit dat de volgorde van stemming over de amendementen meebepaalt. De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Een kort moment van schorsing voor enig overleg.

De **voorzitter**: Ja, dat is prima. Twee minuten?

De heer **Van Hattem** (PVV): Iets langer.

De **voorzitter**: Drie minuten, vijf?

De heer **Van Hattem** (PVV): Vijf, ja.

De **voorzitter**: De vergadering is voor vijf minuten geschorst.

Schorsing (18.23 - 18.27 uur).

De **voorzitter**: De vergadering is heropend. Wij kunnen gaan stemmen.

Stemming

16/19 Lijst Ingekomen Stukken periode 10 januari 2019 t/m 30 januari 2019

De **voorzitter**: Geachte leden. Ik wil u vragen of iemand stemming wenst over ontwerpbesluit 16/19, dat zijn de ingekomen stukken over de periode 10 januari 2019 tot en met 30 januari 2019. Wenst iemand daarover stemming? Dat is niet het geval. Dan zijn ze bij acclamatie aangenomen.

11/19 Notulen van de PS-vergadering 14 december 2018

De **voorzitter**: Ontwerpbesluit 11/19, de notulen van onze plenaire vergadering van 14 december jl. Wenst iemand daarover stemming? Dat is niet het geval. Dan zijn ze bij acclamatie aangenomen.

60/18 I Derde wijzigingsverordening Reglement voor het Waterschap Brabantse Delta 2008

De **voorzitter**: Dan gaan we nu stemmen over drie ontwerpbesluiten van de PS-vergadering van 1 februari 2019. Wij hebben toen bij omissie niet de besluitvorming per waterschap gedaan. Dat moet wel. Het zijn drie aparte ontwerpbesluiten, dus dat doen we even over. Ik breng als eerste in stemming ontwerpbesluit I onder 60/18, daarna komen dus II en III, maar nu ontwerpbesluit I. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **De Jonge** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: Groep Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (Groep Van Overveld): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant is niet meer in de zaal, dus die zal ik nu niet meer noemen. Dan is dit voorstel aangenomen.

60/18 II Derde wijzigingsverordening Reglement voor het Waterschap De Dommel 2008

De **voorzitter**: Ontwerpbesluit II. De VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **De Jonge** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: Groep Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (Groep Van Overveld): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Het voorstel is aangenomen.

60/18 III Derde wijzigingsverordening Reglement voor het Waterschap Aa en Maas 2008

De **voorzitter**: Dan ben ik bij ontwerpbesluit III. De VVD.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **De Jonge** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: Groep Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (Groep Van Overveld): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Dit besluit is ook unaniem door uw Staten aangenomen.

15/19 Statenvoorstel Initiatiefvoorstel Partij voor de Dieren: 'Voor elke Brabander een boom'

De **voorzitter**: Dan zijn we nu bij de stemmingen over de voorstellen die nog resteren van de agenda van vandaag. Het ontwerpbesluit 15/19, het initiatiefvoorstel van de Partij voor de Dieren 'Voor elke Brabander een boom'. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **De Jonge** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: Groep Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (Groep Van Overveld): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Dit voorstel heeft onvoldoende steun en is niet aangenomen. Verworpen dus.

01/19 Statenvoorstel Toestemming Provinciale Staten tot wijziging van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)

De **voorzitter**: Dan zijn we bij ontwerpbesluit 01/19, dat betreft de gemeenschappelijke regeling omgevingsdienst. Daar is ook nog een motie bij, die ik daarna in stemming zal brengen. Maar eerst het ontwerpbesluit zelf, 01/19 dus. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **De Jonge** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: Groep Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (Groep Van Overveld): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Unaniem door uw Staten aangenomen. Dan de motie van de VVD inzake de stemverhouding. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **De Jonge** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. Deze methode grijpt te veel in op de bestuurlijke autonomie van de deelnemers. Dus om die reden zal onze fractie niet instemmen met deze motie.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklus** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: Groep Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (Groep Van Overveld): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen.

12/19 Statenvoorstel Verordening rechtspositie politieke ambtsdragers Noord-Brabant

De **voorzitter**: Dan ben ik bij de ontwerpbesluiten I en II inzake de Verordening rechtspositie politieke ambtsdragers. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Maas** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Voor.

De **voorzitter**: Groep Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (Groep Van Overveld): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Ontwerpbesluit I is aangenomen. Ontwerpbesluit II. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Maas** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Voor.

De **voorzitter**: Groep Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (Groep Van Overveld): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Unaniem aangenomen.

10/19 Statenvoorstel Verordening agenderingsrecht voor inwoners Provincie NoordBrabant

De **voorzitter**: Dan zijn we bij de ontwerpbesluiten I en II inzake het agenderingsrecht. Ook dat zijn dus twee besluiten, maar er zijn ook amendementen ingediend, maar liefst twee. De griffier heeft er goed naar gekeken en wij stemmen eerst over amendement 2 en dan over amendement 1.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. Welk is amendement 1 en welk is amendement 2?

De **voorzitter**: Amendement 1 is het VVD-amendement en amendement 2 is het PVV-amendement. Ik zeg het maar even zo. Dus we stemmen eerst over het amendement van de fractie van de PVV en daarna dat van de VVD. Voor iedereen duidelijk? Dus nu amendement 2. De fractie van de VVD.

De heer **Koevoets** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **De Kort** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: Groep Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (Groep Van Overveld): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Dit amendement is verworpen. Dan stemmen we nu over amendement 1 van de VVD. De fractie van de VVD.

De heer **Koevoets** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor met stemverklaring. Ondanks dat wij het amendement absoluut niet ver genoeg vinden gaan, vinden we het wel een verbetering ten opzichte van het oorspronkelijke voorstel.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **De Kort** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: Groep Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (Groep Van Overveld): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Dit amendement is verworpen. Dan zijn we bij het herziene ontwerpbesluit I. De fractie van de VVD.

De heer **Koevoets** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen met een stemverklaring. Voorzitter. De PVV vindt dat het agenderingsrecht enkel aan kiesgerechtigde Brabanders toebehoort. Ondanks enkele verbeterpunten vinden wij dit zo zwaarwegend dat we tegen dit voorstel stemmen, waarmee we dan wel het bestaande burgerinitiatief van kracht willen laten blijven.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **De Kort** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal! GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Voor.

De **voorzitter**: Groep Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (Groep Van Overveld): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Dit voorstel is aangenomen.

De heer **Hageman** (D66): Voorzitter. Mag D66 ook nog even voorstemmen?

De **voorzitter**: Ik had al 'voor' genoteerd, maar excuus. Voor de zekerheid in de notulen: ik denk dat er een misverstand is, maar voor de zekerheid is dit in de notulen vastgelegd. Ontwerpbesluit II. De fractie van de VVD.

De heer **Koevoets** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor met stemverklaring. Tegen het voorstel, maar geen bezwaar tegen het gebruik van het formulier.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **De Kort** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Voor.

De **voorzitter**: Groep Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (Groep Van Overveld): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Unaniem aangenomen.

Sluiting

De **voorzitter**: Dat was het dan, niet alleen voor deze vergadering, maar naar het zich laat aanzien voor deze bestuursperiode: de laatste reguliere vergadering die wij vandaag hebben gehad. Ik wil ieder van u zeer hartelijk danken voor de enorme inbreng, de betrokkenheid bij deze vergadering en u melden dat natuurlijk nu de campagne begint. Ik wil u allemaal even veel, heel veel succes wensen bij die campagne en u melden dat de eerstvolgende Statenvergadering zal zijn op 27 en 28 maart, die zullen geheel in het teken staan van het nemen van afscheid, indien nodig, en het verwelkomen van nieuwe Statenleden, indien nodig. We zullen zien hoe dat zal gaan. Ik verheug me op het moment elkaar dan weer te zien, maar vooral nu, bij de afhechting van deze vergadering, u nogmaals zeer hartelijk te danken voor uw inzet, met het verzoek uw sprekerspasje te deponeren in de opvangbus bij de bodetafel en u uit te nodigen voor een drankje in de Statenlounge. Maar ik kan mij voorstellen dat sommigen van u er ook wat te eten bij willen hebben en daarin is voorzien. In het restaurant staat voor degenen die willen, eten voor u klaar. Een fijn weekend en tot ziens.

De voorzitter sluit om 18.37 uur de vergadering.